

Republika Slovenija

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR

URAD PREDSTOJNIKA

Dunajska 47

1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: 01 420 44 88, faks: 01 420 44 91

Številka: 020-21/2005

Datum: 20. januar 2005

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZA LETO 2004

KAZALO

	UVOD	4
1.	INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR	5
1.1.	PRISTOJNOSTI	5
1.2.	ORGANIZIRANOST	6
1.3.	KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA	6
1.3.1.	Kadrovska struktura	6
1.3.2.	Izobraževanje	7
2.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO OKOLJSKE INŠPEKCIJE	8
2.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	8
2.2.	ORGANIZACIJA DELA	8
2.3.	UGOTOVITVE PRI DELU	9
2.3.1.	Kakovost zraka	9
2.3.2.	Ravnanje z odpadki	9
2.3.3.	Zaščita voda	14
2.3.4.	Varstvo narave	17
2.3.5.	Kemikalije in GSO	18
2.3.6.	Industrijsko onesnaževanje	18
2.3.7.	Hrup	19
2.3.8.	Elektromagnetno sevanje	20
2.4.	OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV	20
2.4.1.	Kakovost zraka	20
2.4.2.	Ravnanje z odpadki	21
2.4.3.	Zaščita voda	21
2.4.4.	Varstvo narave	22
2.4.5.	Kemikalije in GSO	22
2.4.6.	Industrijsko onesnaževanje	22
2.4.7.	Hrup	22
2.4.8.	Elektromagnetno sevanje	22
2.5.	IZDELANI PRIROČNIKI	23
2.6.	STATISTIČNI PRIKAZ	24
3.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE	25
3.1.	UVOD-SESTAVA IN ORGANIZACIJA	25
3.2.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	25
3.3.	UGOTOVITVE PRI DELU	26
3.3.1.	Gradbena inšpekcija	26
3.3.1.1.	Prioritete po vrstah gradenj	26
3.3.1.2.	Prioritete po območjih nadzora	28
3.3.1.3.	Ukrepi za povečanje učinkovitosti nadzora	30
3.3.1.4.	Redno nadzorstvo, druge aktivnosti	31
3.3.1.5.	Tabele ZUN, ZGO1, ZGO	35
3.3.2.	Geodetska inšpekcija	38
3.3.2.1.	Prioritete pri delu	38
3.3.2.2.	Redno nadzorstvo – druge aktivnosti	38
3.4.	ZAKLJUČEK	39

4	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE	40
4.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	40
4.2.	UGOTOVITVE PRI DELU	40
4.3.	ZAKLJUČEK	41
4.3.1.	Opažanja in predlogi	42
5.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO ENERGETSKE INŠPEKCIJE	43
5.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	43
5.2.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	44
5.3.	UGOTOVITVE PRI DELU	46
5.3.1.	Elektroenergetika	46
5.3.2.	Termoenergetika in plinovodni sistemi	47
5.4.	OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV	48
5.5.	ZAKLJUČEK	50
6.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO RUDARSKE INŠPEKCIJE	51
6.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	51
6.2.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	53
6.3.	UGOTOVITVE PRI DELU	54
6.3.1	Delovni čas inšpektorjev	55
6.3.2.	Nadzor po področjih	57
6.3.3.	Raziskava nesreč in nevarnih pojavov	66
6.3.4.	Skupne koordinirane akcije	67
6.4.	OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV	68
6.5.	ZAKLJUČEK	69

UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je v letu 2004 opravljal nadzor predpisov iz delovnega področja tega organa na podlagi sprejetega letnega načrta nadzora. Pri tem lahko ugotovimo, da je bil letni plan v vseh inšpekcijah dosežen na določenih področjih nadzora, zlasti okoljske inšpekcije, tudi presežen. Okoljska inšpekcija je npr. planirala opravo 8000 pregledov, dejansko opravljenih pa je bilo 9267 pregledov. V primeru ugotovljenih nepravilnosti so bili odrejeni ukrepi za odpravo nepravilnosti. Poleg opravljanja inšpekcijskih nadzorov so inšpektorji za okolje pripravili priročnike za izvajanje inšpekcijskega nadzora. Ti priročniki omogočajo učinkovitejši in kvalitetnejši nadzor.

Prav tako kakor leti 2002 in 2003 je bilo tudi leto 2004 na področju prostorske inšpekcije leto številnih prisilnih upravnih izvršb. V začetku leta je bil opravljen javni razpis za izbiro pooblaščenega izvajalca za odstranjevanje nezakonitih posegov v prostor. Izvršbe so potekale celo leto 2004. Z veseljem ugotavljamo, da je bilo število nelegalnih gradenj v primerjavi z letom 2002 manjše kar za 1/3, podobno kot v letu 2003. Temu je pripomogla tudi dobra osveščenost državljanov. Sicer pa so gradbeni inšpektorji v letu 2004 zaradi ugotovljenih kršitev zakona izdali 1931 odločb in pričeli izvršilni postopek zoper 920 inšpekcijskih zavezancev (zoper 308 zavezancev so pričeli postopek prisilne odstranitve objektov, zoper 612 zavezancev pa postopek z denarno prisilitvijo). Pri tem je bila prisilna izvršba pričeta zoper 277 zavezancev in od teh so v 181 primerih po pričetku izvršbe zavezanci sami odstranili objekt, v 48 primerih pa je objekt v celoti odstranil pooblaščen izvajalec. Gradbeni inšpektorji so zaradi kršitev predpisov podali 436 predlogov za kaznovanje sodnikom za prekrške in zoper 17 kršiteljev podali kazenske ovadbe.

Energetska inšpekcija je opravljala predpisane periodične preglede, večjih posebnosti ni bilo zaznati.

Na področju rudarstva pa so rudarski inšpektorji poleg periodičnih pregledov rudnikov in rudnikov v zapiranju opravljali še preglede nelegalnih pridobivanj mineralnih surovin, poleg gradbene inšpekcije so tudi oni ukrepali skladno s svojo zakonodajno pristojnostjo in podali predloge sodnikom za prekrške. V letu 2003 poleg opravljenih inšpekcijskih rednih in izrednih beležimo manj rudarskih nesreč v primerjavi s prejšnjim stanjem.

Na zakonodajnem področju še vedno beležimo sprejem novih predpisov, zlasti na okoljskem področju. Pri pripravi predpisov je Inšpektorat sodeloval s svojimi predlogi in izkušnjami v praksi z namenom kvalitetnega opravljanja inšpekcijskega dela. Tudi v letu 2003 smo se še vedno srečevali s približevanjem Evropi. Inšpekcija za okolje je na tem področju aktivna že dalj časa, konec koncev je bilo poglavje »okolje« eno izmed prvih, ki jih je Slovenija pri približevanju zaprla. Tako so okoljski inšpektorji pridobivali znanje in izkušnje v drugih državah – pridruženih članicah kot tudi v članicah EU. Prav tako so na področju prostora, energetike in rudarstva v tem letu potekala izobraževanja v smislu približevanja Evropi. Leto je zaznamovala tudi okrepitev informacijske tehnologije, predvsem računalnikov in GPS opreme. To sicer samo po sebi ne predstavlja kake posebnosti, vendar je za nemotene in normalne pogoje dela zelo pomembno.

Bojana Pohar
Glavna inšpektorica RS za okolje in prostor

1. INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

1.1. PRISTOJNOSTI

Splošne pristojnosti in naloge inšpekcijskega nadzora Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor so opredeljene v Zakonu o državni upravi (Uradni list RS, št. 52/02, 56/03, 83/03, 61/04 in 123/04) in v Uredbi o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, 45/04 in 138/04) ter v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/02).

Inšpektorat Republike Slovenije opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanja voda in gospodarjenje z njimi, raziskovanje in izkoriščanje vseh vrst mineralnih surovin, elektroenergetiko, termoenergetiko in racionalno porabo energije, urejanje prostora in naselij, graditev objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte, stanovanjske zadeve in geodetske dejavnosti.

Posebne pristojnosti pa opredeljujejo materialni predpisi za posamezno področje nadzora in sicer:

Okolje

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99, 31/00, 119/02, 41/04) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o gensko spremenjenih organizmih (Uradni list RS, št. 67/02, 73/04)

Prostor

- Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 110/02, 47/04) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02)
- Zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/00) z vsemi podzakonskimi predpisi

Stanovanjsko področje

- Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/03) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Uradni list RS, št. 18/04)

Energetika

- Energetski zakon (Uradni list RS, št. 79/99, 8/00, 52702, 110/02 in 51/04) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 59/99, 31/00, 54/00 in 37/04).

Rudarstvo

- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 56/99 in 46/04)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99 in 46/01)
- Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/94, 32/97, 36/00)
- Zakon o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 23/99)
- Zakon o standardizaciji (Uradni list RS, št. 59/99)
- Zakon o akreditaciji (Uradni list RS, št. 59/99)
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št.

59/99, 31/00, 37/04 in 99/04)

1.2. ORGANIZIRANOST

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je upravni organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. V skladu s Pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za okolje in prostor v okviru tega organa delujejo naslednje organizacijske enote:

- Inšpekcija za prostor,
- Inšpekcija za okolje in naravo,
- Inšpekcija za stanovanjske zadeve,
- Inšpekcija za energetiko in racionalno rabo energije,
- Inšpekcija za mineralne surovine,
- Služba za skupne in pravne zadeve,
- Območne enote: Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Kranj, Novo Mesto, Nova Gorica, Murska Sobota

Urad glavne inšpektorice Republike Slovenije za okolje in prostor ima sedež v Ljubljani. Posamezne inšpekcije vodijo direktorji inšpekcij, ki vsebinsko vodijo svoje področje dela, ne glede na to, v kateri območni enoti so inšpektorji s področja inšpekcije.

Sektor za splošne zadeve opravlja delo za celo inšpekcijo, podrejen je glavni inšpektorici. Znotraj tega sektorja so pravna, kadrovska, finančna služba in služba za informatiko ter tiskovna predstavništvo.

Območne enote organizacijsko vodi Vodja območne enote. V vseh območnih enotah so inšpektorji za okolje, gradbeni inšpektorji in elektroenergetski inšpektorji, rudarski inšpektorji in inšpektorji parnih kotlov pa so le v nekaterih območnih enotah.

1.3. KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

1.3.1. Kadrovska struktura

V Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor je bilo decembra 2004 zaposlenih skupaj 213 delavcev. Od navedenega števila je bilo 154 inšpektorjev. Glede na področje dela je bilo 54 inšpektorjev za okolje, 68 gradbenih inšpektorjev, 4 stanovanjski inšpektorji, 1 geodetski inšpektor, 6 rudarskih inšpektorjev in 21 energetske inšpektorjev.

Tabela 1: Razmerje med inšpektorji in ostalimi delavci inšpektorata

INŠPEKTORJI	72,9 %
OSTALI	27,1%

Tabela 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO ZAPOSLENIH
Magisterij	11
Visoka izobrazba / univ.dipl.	153
Višja izobrazba/inženir	8
Srednja izobrazba	36
Manj kot srednja / poklicna	5
SKUPAJ	213

Tabela 3: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata:

magisterij	5,34%
visoka izob.	67,96%
višja izob.	4,37%
srednja izob.	19,42%
poklicana in manj	2,91%

Na Inšpektoratu je največ delavcev z univerzitetno izobrazbo, enajst delavcev ima magisterij. V letu 2004 novih zaposlitev ni bilo, ampak smo le nadomestili delavce, ki jim je prenehalo delovno razmerje.

1.3.2. Izobraževanje

V letu 2004 je Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor omogočil izobraževanje in usposabljanje zaposlenih skladno s Planom izobraževanja za leto 2004. Zaposleni so se udeležili 55 različnih oblik izobraževanja in usposabljanja na področju strokovnih vsebin, računalništva in tujih jezikov.

V precejšnji meri so se izobraževanja udeležili inšpektorji za okolje. Izobraževanje in usposabljanje je potekala doma in v tujini. V okviru izobraževalnega programa EU-IMPEL mreže je bilo organiziranih več seminarjev. EU IMPEL mreža skrbi tudi za izmenjavo izkušenj in usposabljanje inšpektorjev za okolje.

Kljub relativno bogatemu izobraževalnemu programu pa ocenjujemo, da bo v naslednjih letih potrebno posvetiti še več pozornosti izobraževanju in usposabljanju inšpektorjev kakor tudi ostalih delavcev Inšpektorata. Za uspešno procesno delo je nujno potreben dostop do informacij z vseh področij dela Inšpektorata in ne samo z zakonodajnega področja.

Nenazadnje moramo omeniti, da so ob koncu leta 2004 vsi inšpektorji kot tudi nadzorniki v Inšpektoratu opravili izpite po določbah zakona o prekrških, ker z letom 2005 prevzamejo tudi nove pristojnosti prekrškovnega organa.

2. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO OKOLJSKE INŠPEKCIJE

2.1. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pooblastila in pristojnosti inšpekcije za okolje so opredeljena v naslednjih zakonih in iz njih izhajajočih podzakonskih aktov :

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) (Ur. l. RS, št. 56/02)
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Ur. l. RS, št. 41/04)
- Zakon o vodah (ZV-1) (Ur. l. RS, št. 67/02)
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Ur. l. RS, št. 56/99, 31/2000-popr., 119/02 in 41/2004)
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (Ur. l. RS, št. 67/02, 73/2004)
- Drugi zakoni in podzakonski akti

Zaradi zelo velikega obsega pristojnosti smo uvedli specializacijo po glavnih področjih dela (okolje, narava, gensko spremenjeni organizmi, vode itd.) in ustanovili strokovne skupine za posamezna področja nadzora, ki pa jih sproti vsako leto prilagajamo v odvisnosti od sprememb in izdaje novih predpisov. Strokovne skupine so pripravile navodila za poenoten nadzor za pomembnejša področja zakonodaje.

Vsakoletni načrt dela pripravljamo na podlagi zakonodaje EU, ki je predstavljena v naš pravni red. Večina predpisov je bilo izdanih v zadnjih štirih letih. Vsakoletne načrte nadzora pripravimo ob koncu leta jih je pa potrebno sproti prilagajati glede na sprejete predpise med letom in upoštevati prehodne roke uveljavitve posameznih določil.

Nadzor smo načrtovali na podlagi treh prioriternih razredov in pričakovanih prijav. Pri postavljanju prioritet smo upoštevali predpise s področja industrijskega onesnaževanja, onesnaževanja voda, ravnanja z odpadki, onesnaževanja zraka, operativne programe za posamezna področja in obseg obremenjevanja zavezancev.

2.2. ORGANIZACIJA DELA

Inšpekcija za okolje je v letu 2004 opravljala nadzor na podlagi sprejetega letnega načrta nadzora. Zaradi velikega obsega pristojnosti so področja nadzora v načrtu razvrščena v tri prioritete. Nadzor po prvi in drugi prioriteti je inšpekcija za okolje obravnavala prednostno, glede na poročevalske obveznosti do Evropske skupnosti, tretja prioriteta pa je bila namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnim zadevam ter odzivanju na prijave.

Poleg opravljanja nadzora so inšpektorji sodelovali v različnih delovnih skupinah v okviru EU-IMPEL mreže, (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law) in usposabljanju na področju nadzora.

2.2.1. Izobraževanje

V okviru izobraževalnega programa EU-IMPEL je bil organiziran tridnevni seminar za inšpektorje inštruktorje s področja nadzora okolja. V sodelovanju s TAIEX pomočjo smo organizirali enodnevni seminar v zvezi z implementacijo in nadzorom po »VOC direktivi«. Inšpektorji sodelujejo tudi v izobraževalnih delavnicah s področja »IPPC direktive«.

Precej izobraževanja so inšpektorji posvetili tudi področju gensko spremenjenih organizmov. Inšpektorji so sodelovali tudi na plenarnih sestankih EU-IMPEL in delovnih skupinah EU-IMPEL mreže in sicer na področju prevoza odpadkov preko državnih meja in pri pripravi in vrednotenju projektov s področja uveljavljanja okoljske zakonodaje.

Poleg inšpekcijskega nadzora so inšpektorji sodelovali tudi pri pripravi priročnikov za nadzor.

2.3. UGOTOVITVE PRI DELU

2.3.1. Kakovost zraka

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje kakovosti zraka, je inšpekcija opravila 323 krat in izrekla 137 ukrepov.

Nadzor velikih skladišč bencina (distribucijski centri) in bencinskih servisov

V Sloveniji je v letu 2004 obratovalo 384 bencinskih servisov in 6 velikih skladišč bencina. Večina bencinskih servisov je pretakanje bencina uredila že v letu 2003, 20 od teh pa je to moralo storiti v letu 2004. Inšpekcijski nadzor je bil torej usmerjen na tiste servise, ki še niso imeli urejenega zaprtega sistema pretakanja bencina. Zaradi neusklajenosti je inšpekcija zoper lastnike servisov podala predloge sodniku za prekrške in izdala odločbe o uskladitvi. Na osnovi inšpekcijskih odločb so lastniki večino servisov uskladili, ostale pa zaprli.

Velika skladišča bencina Petrol d.d. Zalog, Petrol d.d. Rače in Instalacija d.o.o. Sermin so že prilagojena določbam o skladiščenju ter polnjenju in praznjenju premičnih rezervoarjev. Rok za uskladitev skladišč gospodarskih družb Petrol d.d. Skladišče goriv Celje in Petrol d.d. Lendava pa še ni potekel zato je inšpekcija le spremljala njihovo prilagajanje. Skladišče naftnih derivatov Ortnek, ki ga opravlja Zavod RS za blagovne rezerve je opravilo po rekonstrukciji v letu 2004 poskusno obratovanje in si pridobilo uporabno dovoljenje.

Istočasno smo na teh objektih nadzirali ravnanje z odpadki in onesnaževanje voda in v nekaterih primerih ugotovili manjša odstopanja od predpisov, ki so jih zavezanci odpravili v odrejenih rokih.

Nadzor emisije hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila

Namen predpisov, ki urejajo to področje je zmanjšati emisijo hlapnih organskih snovi v zrak, zaradi uporabe izdelkov in surovin, ki vsebujejo organske hlapne snovi. Prehodni roki za popolno uveljavitev tega predpisa še niso potekli, zato se je inšpekcija v tem letu vključila v ta proces s ciljem, da se emisije organskih snovi zmanjšajo pri dejavnostih, ki so navedene v predpisu (površinsko obdelavo snovi, predmetov ali izdelkov). Nadzor je bil usmerjen predvsem v preverjanje podaje pravočasne prijave naprav, izdelave bilance topil in priprave programa za zmanjševanje porabe organskih topil. Izkazalo se je, da program zmanjševanja porabe pogosto pomeni spremembo tehnologije nanosa premaznih sredstev. To se nanaša predvsem na lesno in čevljarstvo industrijo, spremembe pa bodo potrebne tudi v tehnologiji izdelave smuči pri lepljenju in lakiranju.

2.3.2. Ravnanje z odpadki

Cilj predpisov, ki urejajo ravnanje z odpadki je zagotoviti zmanjšanje odpadkov in povečati ponovno izrabo odpadkov. Nadzor na tem področju je bil najobsežnejši, saj je tudi splošna problematika na tem področju najobsežnejša. Področje je urejeno s 39 predpisi, nad katerimi je inšpekcija opravila 4170 nadzorov in pri tem izrekla 1850 ukrepov.

V letošnjem letu smo opravili celovit nadzor galvanskih obratov in na področju ravnanja z odpadki ugotovili, da se največ nepravilnosti nanaša na vodenje evidenc in sicer je zaradi pomanjkljivega vodenja evidenc inšpekcija izrekla 8 opozoril in izdala 3 odločbe v primerih, kjer se sploh ne vodijo.

4 odločbe so bile izdane zato, ker inšpekcijski zavezanec ni imel izdelanega načrta gospodarjenja z odpadki, 7 inšpekcijskih ukrepov pa je bilo zaradi neizvajanja obveznosti rednega letnega poročanja. Odločba je izdana tudi v primeru, ko so bila ugotovljena še stara bremena.

Pri večini zavezancev z drugih področij so bile ugotovljene nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti po določbah osnovnega pravilnika o ravnanju z odpadki (slabe evidence in označevanje, neurejeno začasno skladiščenje). Po specialnih predpisih ravnanja z odpadkih pa so ugotovljene naslednje bistvene značilnosti:

Odpadna olja

Poleg nadzora nad zbiralci, predelovalci in odstranjevalci odpadnih olj je inšpekcija nadaljevala z nadzori ne samo pri večjih industrijskih obratih, temveč tudi pri manjših povzročiteljih, predvsem manjših podjetjih in samostojnih podjetnikih ter servisnih dejavnostih in avtomehanikih kot tudi na področju kovinsko predelovalne industrije in transporta. Nad izvrševanjem Pravilnika o ravnanju z odpadnimi olji, so inšpektorji opravili 397 nadzorov in pri tem izrekli 99 ukrepov. Največ ugotovljenih nepravilnosti na tem področju se nanaša na neustrezno skladiščenje.

Rezultat intenzivnega inšpekcijskega nadzora je prav gotovo ureditev zbirnega centra družbe Ekol d.o.o. Kranj, ki sodi med največje zbiralce odpadnih olj v Sloveniji. Zbirni center je med boljše urejenimi in zanj je v letu 2004 pridobljeno uporabno dovoljenje.

Odstranjevanje PCB

V letošnjem letu je potekel rok za oddajo načrta za odstranjevanje PCB, zato so inšpektorji po predloženem seznamu zavezancev opravili preglede pri posameznih zavezancih. Načrt je oddalo 84 zavezancev.

Nad izvajanjem Pravilnika o odstranjevanju PCB/PCT so inšpektorji opravili 132 nadzorov in izrekli 42 ukrepov. Na podlagi inšpekcijskih ukrepov so bile izpeljane odstranitve PCB odpadkov, katerih imetniki so bili Gidgrad d.d., Livarna Vuzenica, d.o.o., SŽ Acroni d.d. Jesenice in Merkur Kranj.

Baterije

Nadzor nad pravilnim ravnanjem z baterijami je bil opravljen na bencinskih servisih, večjih servisih vozil ter pri podjetjih z internim transportom.

Inšpektorji so 200 krat opravili nadzor nad Pravilnikom o ravnanju z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi, ter pri tem izrekli 30 ukrepov. To dokazuje, da imajo v večini primerov urejeno zbiranje odpadnih baterij in akumulatorjev, ter da imajo na vidnih mestih označena zbirna mesta. Ukrepi, ki so bili izrečeni, so se nanašali na pomanjkljivosti pri predaji baterij in akumulatorjev ter pri skladiščenju.

Odpadki iz zdravstvene dejavnosti

V drugi polovici lanskega leta smo izvedli nadzor ravnanja z odpadki iz zdravstvene dejavnosti in sicer smo preverili ravnanje v 15 bolnicah in pri dveh odstranjevalcih tovrstnih odpadkov.

V vseh pregledanih ustanovah je že uvedeno ločeno zbiranje odpadkov, ravnanje z infektivnimi odpadki je pri vseh urejeno na predpisan način.

Vsi inšpekcijski zavezanci so pravočasno poročali o letni količini nastalih odpadkov, zaradi nepravilnosti pri načrtu gospodarjenja z odpadki pa je bilo izdano 1 opozorilo in 1 odločba. Bistvene pomanjkljivosti pri vodenju evidenc in označevanju odpadkov niso bile ugotovljene zato so bila izdana le 3 opozorila.

Dovoljenje za odstranjevanje teh odpadkov imata dve družbi, ki sta, v skladu z zahtevami Pravilnika o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti in z njo povezanih raziskavah, vložila tudi vlogo za pridobitev dovoljenja za zbiranje odpadkov iz zdravstva.

Embalaža

Sistem ravnanja z embalažo je v letu 2004 zaživel. Zavezanci so v večini primerov sklenili pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo in s tem prenesli obveznosti ravnanja na družbo ali pa si pridobili potrdilo o vpisu v evidenco proizvajalcev, uvoznikov, embalerjev in trgovcev, ki zagotavljajo ravnanje s svojo odpadno embalažo sami. Poleg družbe Slopak d.o.o. si je dovoljenje za ravnanje z odpadno embalažo pridobila tudi družba Interseroh, d.o.o. Inšpekcijski nadzor usklajenosti je bil izveden 225 krat in zaradi nepravilnosti izrečen ukrep v 67 primerih. Nadzor je bil opravljen predvsem v industriji in večina inšpekcijskih ukrepov se je nanašala na neizpolnjevanje obveznosti rednega letnega poročanja in pomanjkljivo urejena odzemna mesta za oddajo odpadne embalaže.

Komunalna in industrijska odlagališča

Inšpekcija je opravila nadzor vseh 63 odlagališč za komunalne nenevarne in inertne odpadke ter 22 odlagališč za industrijske odpadke. V tem letu so morali upravljavci v skladu s predpisom izdelati programe prilagoditve in načrte izvedbe še neizvedenih del v zvezi z zapiranjem odlagališč in jih posredovati Agenciji, zato je bil tudi inšpekcijski nadzor usmerjen na izpolnitev teh obveznosti. 23 odlagališč za komunalne in 11 odlagališč za industrijske odpadke je posredovalo načrte še neizvedenih del, 29 odlagališč za komunalne in 10 odlagališč za industrijske odpadke pa je poslalo programe prilagoditve, ostalo pa so nova odlagališča. Za doseg tega cilja je inšpekcija izdala kar 45 ukrepov. Seveda so bili nekateri ukrepi izrečeni tudi zaradi ugotovljenih drugih nepravilnosti kot so skladiščenje odpadkov, izvajanje obratovalnega monitoringa izcednih vod in ureditev odlagalnih polj za odlaganje azbestnih odpadkov. Doslej sta bili izdani okoljevarstveni dovoljenji za obratovanje odlagališča Mala Mežakla in Dob.

Inšpekcija je uspešno ukrepala tudi v primeru na novo nastajajočega divjega odlagališča komunalnih odpadkov v jami Posnica pri vasi Žurge, ki ga je občina Osilnica določila kot uradno komunalno deponijo občine, za kar pa ni imela nobenih predpisanih dovoljenj in ne podlage v prostorskih aktih občine. Inšpekcija je občini Osilnica prepovedala nadaljnje odlaganje komunalnih odpadkov na omenjeni lokaciji in odredila odstranitev že odloženih odpadkov in celovito sanacijo odlagališča. Občina je v celoti izpolnila odrejene ukrepe inšpekcije. Prav tako je občina Osilnica v celoti sanirala svoje drugo divje odlagališče komunalnih odpadkov v vasi Sela, kamor so bili zadnjih trideset let odlagani komunalni odpadki z območja sedanje občine Osilnica. S hitrim in doslednim ukrepanjem v opisani zadevi je inšpekcija dosegla izboljšanje stanja na področju ravnanja s komunalnimi odpadki v občini, občino pa vzpodbudila, da je takoj pristopila k celoviti ureditvi izvajanja obvezne občinske gospodarske javne službe zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov.

Tako je uredila ločeno zbiranje odpadkov, ki jih začasno skladišči na ustreznih površinah, te pa po pogodbi dvakrat mesečno odpelje podjetje Letnik Saubermaher d.o.o.

Sežigalnice odpadkov in naprave za sosežig

Inšpektorji so opravili nadzor vseh sežigalnic ter tudi naprav za sosežig in sicer so nadzor usmerili v izvajanje trajnih meritev emisij snovi v zrak ter v nadzor količin in vrste odpadkov prevzetih za sežig oziroma sosežig. Opravljenih je bilo 22 nadzorov, zaradi ugotovljenih nepravilnosti pa so ukrepali v 10 primerih, predvsem zaradi nepravilnih izvajanj meritev in sežiganja odpadkov za katere nimajo dovoljenja. V letu 2004 je tako pridobila dovoljenje za sežig-odstranjevanje (D10) družba Lek d.d., za sosežig-predelavo (R1) pa Salonit Anhovo in Elan d.d., ki tudi delujejo v skladu s Pravilnikom o sežiganju odpadkov.

Azbest

Nadzirali smo predvsem ravnanje z odpadki, ki nastajajo pri večjih rušitvenih delih in vsebujejo azbest. Izvajalci rušitvenih del so upoštevali opozorila inšpektorjev in ravnali ustrezno, saj je večina upravljavcev odlagališč v tem letu uredila posebno polje za sprejem azbestno cementnih odpadkov (kritina in cevi), kamor so jih lahko predali. Po Pravilniku o ravnanju z odpadki ki vsebujejo azbest in Pravilniku o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest je bilo opravljenih 52 nadzorov in izrečenih 21 ukrepov. Ugotovljenih je bilo več primerov, ko so odstranjevanje azbestno cementno kritine površine nad 1000 m² izvajali izvajalci, ki za taka dela niso imeli pooblastila.

Odpadne gume

Inšpektorji so opravili preglede (90) po seznamu zavezancev, ki nam ga je posredovala ARSO. Nadzor je bil opravljen pri vulkanizerjih in večjih servisih. Za ravnanje z odpadnimi gumami so bile podeljene koncesije, zato so inšpektorji nadzirali obvezno oddajo odpadnih gum koncesionarjem. Zavezanci imajo v večini primerov urejena zbirna mesta in vodijo ustrezne evidence, ugotavljamo pa, da je bilo še vedno nekaj odpadnih gum odloženih na odlagališčih komunalnih odpadkov. Za odpravo pomanjkljivosti so inšpektorji izrekli 37 ukrepov. Zaradi ukrepanja inšpektorja je tako Vulkanizerstvo Žbogar Igor s.p. iz Nove Gorice oddalo koncesionarju cca 40 t odpadnih gum, ki so bile neustrezno skladiščene več kot eno leto. Odrejena je bila tudi odstranitev celotne količine odpadnih gum, ki jih je legalno zbral Albin Promotion s.p. za predelavo, za katero ni pridobil ustreznega dovoljenja.

Zavržena vozila

Z uvedbo sistema ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili v letu 2004 in z določitvijo začasnih koncesionarjev za predelavo izrabljenih motornih vozil se je stanje na področju onesnaževanja okolja, ki ga povzročajo izrabljena motorna vozila, zapuščena v naravi ali na neustrezno opremljenih avtoodpadih, glede na pretekla leta, pričelo izboljševati. Lokalne skupnosti so se uspešno vključile v akcijo odstranjevanja starih bremen, ki poteka preko MOP. Inšpektorji opravljajo nadzor pri začasnih koncesionarjih GET Inženiring d.o.o., Avtotransporti Kastelec, Lado Kastelec s.p. in Konzorcij Wolf Skakovci d.o.o. in njihovih podizvajalcih.

Pregledi so bili opravljeni v zvezi z vodenjem evidenc ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili, z načinom njihove razgradnje in skladiščenjem vozil in odpadkov, ki pri razgradnji nastanejo ter z urejenostjo prevzemnih mest.

Večjih nepravilnosti inšpektorji niso ugotovili. Na obstoječih nelegalnih avtoodpadih pa inšpektorji nadaljujejo s postopki odstranitve izrabljenih motornih vozil.

Čezmejno pošiljanje odpadkov

Nadzor nad čezmejnim pošiljanjem odpadkov se je izvajal v skladu s programom dela za leto 2004 in sicer v okviru predvidenih ključnih akcij nadzora na mejnih prehodih Šentilj, Gornja Radgona in Gruškovje. Izvedena ni bila skupna akcija na mejnem prehodu Obrežje, saj je z vstopom v EU direktno pričela veljati Uredba Sveta št. 259/93 o nadzorovanju in kontroli pošiljk odpadkov znotraj EU, v EU in iz nje, ki je prinesla kar nekaj sprememb na tem področju, slovenski izvedbeni predpis pa je stopil v veljavo šele v drugi polovici septembra.

Uspešno sodelovanje z mejnimi organi je vplivalo na pravočasno ukrepanje v zadevi nelegalnega izvoza odpadkov izvoznika Karl Udovičič s.p. Šentilj in povzročitelja odpadkov Paloma Sladkogorska d.d. Sladki vrh.

Titanov dioksid

V naši državi je le Cinkarna Celje proizvajalec titanovega dioksida, ki je dolžna spoštovati določbe Uredbe o količini odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida, ki se odvajajo v vode in o emisiji snovi v zrak iz proizvodnje titanovega dioksida. Cilj sprotnega in rednega nadzora je zmanjšati onesnaževanje okolja z emisijami in odpadki, ki nastanejo v proizvodnem procesu. V letu 2004 je v Cinkarni potekala že tretje leto intenzivna proizvodnja z zaključevanjem obnove vseh najbolj pomembnih sklopov tehnološkega postopka. S četrtem reaktorjem je bila dograjena tudi ČN za odžveplevanje dimnih plinov na katalizatorjih.

V skladu s planom dela so bili v Cinkarni opravljeni trije inšpekcijski pregledi na področju zraka. Stranka je morala zaradi rekonstrukcije proizvodnje pripraviti nov kataster izpustov emisije snovi v zrak. Pripraviti mora tudi program ukrepov, s katerimi bo preprečeno nekontrolirano izhajanje H₂S, ki nastaja pri razklopu rude in prilagoditi emisijo snovi v vode predpisom (prevezava interne kanalizacije). Na osnovi inšpekcijske odločbe je Cinkarna Celje uskladila Poročilo o monitoringu onesnaženosti okolja za leto 2003. Zaradi neizvršitve odrejenih obveznosti v postavljenem roku, je bil za Cinkarno podan predlog sodniku za prekrške.

Blata čistilnih naprav

Inšpekcija je izvedla nadzor nad ravnanjem z blati čistilnih naprav predvsem na tistih komunalnih čistilnih napravah, pri katerih je bil podan sum, da z blati ne ravnajo v skladu s predpisom. Inšpektorji so opravili 58 nadzorov in ukrepali v 22 primerih. Glavne pomanjkljivosti, ki so jih inšpektorji ugotovili, so se nanašale na vnašanje blata na kmetijske površine brez ustreznih dovoljenj, ter na odlaganje na odlagališčih nenevarnih odpadkov brez izdelane ocene o primernosti odlaganja. Upravljalci nekaterih čistilnih naprav (ČN Ptuj, ČN Kasaze) so si sicer pridobili dovoljenje za odlaganje na kmetijske površine, vendar je bilo ugotovljeno, da z odlaganjem še niso pričeli oziroma so odlagali tudi na površine, za katere dovoljenje ni bilo pridobljeno, zato je inšpekcija prepovedala tako ravnanje.

Gradbeni odpadki

Cilj predpisa je zmanjšati nepravilno odlaganje gradbenih odpadkov in s tem zmanjšanje obremenjevanja okolja. Sistem pravičnega ravnanja se še vzpostavlja, zato je bilo ugotovljeno veliko nepravilnosti. Nadzor je bil usmerjen v ravnanje z gradbenimi odpadki, ki nastajajo pri rušitvenih delih ter na vsa večja gradbišča, saj morajo izvajalci del ravnati po Načrtom ravnanja z gradbenimi odpadki, ki je sestavni del projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja. Inšpektorji so zaradi nepravilnega ravnanja ukrepali v 172 primerih tako pri investitorjih kot pri izvajalcih del, ter za kršitelje dosledno podajali predloge sodnikom za prekrške (Mix Ljubljana, MONS d.o.o....). Problem, da je na območju Slovenije premalo zbiralcev in predelovalcev gradbenih odpadkov, otežuje delo inšpektorjev.

Nepravilno ravnanje z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih, je inšpekcija ugotovila na več gradbiščih po Sloveniji in sicer naj jih navedemo le nekaj: gradbišče Trnovska vrata v Ljubljani, gradbišče na Bledu, gradnja trgovskega centra v Domžalah, gradbišče stanovanjske soseske Rezidenca Park Lucija, gradbišče avtocestnega odseka Krška vas-Obrežje, gradbišče poslovnega centra Selo pri Velenju, gradbišče stare porodnišnice v Novem mestu. Pri tem so bili gradbeni odpadki, pa tudi izkopni materiali nepravilno odloženi v številne vrtače ali pa uporabljeni za razna nasipavanja. Podobne nepravilnosti so bile ugotovljene tudi pri rušitvah. Odrejeni ukrepi so se nanašali na prepoved nadaljnjega odlaganja, odstranitev odpadkov iz vrtač in oddajo pooblaščenim predelovalcem.

Obremenjevanje tal z vnašanjem odpadkov

Razmere so podobne kot pri ravnanju z gradbenimi odpadki, saj nastajajo izkopni materiali in gradbeni odpadki na gradbiščih in pri rušenju objektov, priprava in vnašanje zemeljskega izkopa in umetno pripravljene zemljine pa mora biti skladna s Pravilnikom o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov. Z nadzorom smo dosegli zmanjšanje obremenjevanja tal z nedovoljenim vnašanjem odpadkov. Inšpektorji so se odzivali in obravnavali prijave. Opravili so 147 nadzorov in ukrepali v 81 primerih. Na osnovi odrejenih ukrepov je bilo izdanih nekaj dovoljenj za vnos zemeljskega izkopa v tla po Pravilniku in se tako stanje počasi izboljšuje. Navedemo lahko nekaj konkretnih primerov, ki so jih inšpektorji obravnavali v obdobju poročanja:

Na gradbišču Nova Adria v Prečni pri Novem mestu je bilo ugotovljeno, da izkopni material delno deponirajo delno pa vnašajo na zemljišče brez dovoljenja, zato je inšpektor dela do pridobitve dovoljenja ustavil. Podobno je ukrepal inšpektor v primeru utrjevanja zemljišča z izkopnim materialom v Zgornji Kungoti, v Češči vasi, v krajinskem parku Sečoveljske soline ter v obrtni coni Lucija, kjer pa je odredil tudi njihovo odstranitev. Pogosto so predmet odlaganja izkopnega materiala gramoznice v okviru sanacije gramoznice, ki je v zapiranju.

2.3.3. Zaščita voda

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje zaščite voda, je inšpekcija opravila 3016 krat in pri tem izrekla 1189 ukrepov.

Emisije snovi v vode

To področje ureja 36 predpisov za različna tehnološka področja. Inšpekcija je nadzor zavezancev, ki odvajajo tehnološke odpadne vode opravila 930 krat in pri tem izrekla 492 ukrepov.

Novih večjih onesnaževalcev v tem letu ni bilo ugotovljenih, kar nekaj velikih onesnaževalcev pa je uspešno zaključilo dalj časa trajajoče sanacije odpadnih vod iz tehnoloških virov. Izpostavljamo le nekaj primerov uspešno izvedenih sanacij, ki so bile posledica inšpekcijskih ukrepov: Emikron d.o.o. Trbovlje (zamenjava surovine, ureditev kanalizacijskega sistema), Tovarna pohištva Trbovlje (zamenjava surovin in drugi tehnični ukrepi v tehnološkem postopku), Tropex Šmarje, Alcan Tomos, Imont Dravograd (sprememba tehnologije impregniranja lesa), Atotech Podnart, Energetika Jesenice, Savatech Kranj. Sanacijo nevtralizacijskega in usedalnega dela čistilne naprave za odpadno vodo iz galvane je uspešno izvedla družba Iskra EMS Šentjernej, podjetje Zlatarna Celje d.d. pa je s sanacijskimi ukrepi zagotovila, da odpadne vode iz galvanizacije in rafinacije plemenitih kovin niso več čezmerno obremenjene z bakrom, cinkom, nikljem in srebrom. Nekateri onesnaževalci so zmanjšanje onesnaževanja dosegli z vgradnjo nove ali rekonstrukcijo stare čistilne naprave: Celanese Polisinteza Dekani, Emo Ett Celje, Beti Metlika, Iskra ISD Kranj, Iskra OTC, CMC galvanika Lesce, Nafta Petrochem.

V zaključni fazi je tudi, v letu 2002 odrejena sanacija odpadnih tehnoloških voda v podjetju Eti d.d., Izlake. Inšpekcija je sanacijo odredila glede na ugotovitev, da je družba preko mehansko – kemijske čistilne naprave izpuščala v vodotok Medijo odpadno tehnološko vodo, v kateri so posamezni parametri v večkratniku presegali predpisane vrednosti. Družba je že izvedla projekt zmanjšanja porabe vode v tehnološkem postopku, trenutno pa poteka gradnja tehnološke in biološke čistilne naprave, ki bo predvidoma zaključena v prvem trimesečju leta 2005.

Inšpekcija za okolje in naravo je v obdobju avgust – oktober 2004 izvedla inšpekcijski nadzor galvanskih obratov na območju celotne države. Inšpekcijski nadzor je vključeval nadzor emisij snovi v vode, ravnanje z odpadki, emisije snovi v zrak in emisije hrupa. V tem obdobju je bilo pregledanih 68 galvanskih delavnic, od katerih je ena v postopku zapiranja, ena se seli na novo lokacijo, 4 pa so prenehale z obratovanjem. Med pregledanimi so tudi 4 obrati, ki sodijo v kategorijo naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega. Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora so inšpektorji ugotavljali tudi ali so zavezanci pravočasno podali vloge za pridobitev vodnega dovoljenja. Ne glede na že pretečen zakonski rok za vložitev vloge, je inšpekcija zamudnike sankcionirala z opozorilom oz. jih o tej obveznosti seznanila.

V 32 delavnicah so emisije snovi v vode usklajene, presežene pa v 10 primerih. Večinoma gre za presežene vrednosti posameznih parametrov kot so npr. baker, nikelj, cink, cianidi ali krom. V 2 primerih je bilo ugotovljeno neizvajanje predpisanega obratovalnega monitoringa, v 3 delavnicah ni bilo izdelanega poslovnika. Nepravilnosti v zvezi z napovedjo takse za obremenjevanje vode niso bile ugotovljene zato ukrepanje inšpekcije ni bilo potrebno. Inšpekcija je v primeru ugotovljenih nepravilnosti ukrepala.

Vsem večjim onesnaževalcem v živilsko predelovalni industriji so bile izdane ureditvene odločbe za izvedbo predčiščenja tehnoloških odpadnih vod. Večina podjetij je predčiščenje izvedlo že v tem letu (Pomurka d.d. Murska Sobota, Mlekopromet Ljutomer, Radgonske gorice, Radenska polnilnica pijač, Klavnica Šentjur, Mitol Sežana, Kras Sečovelje, Pivka perutninarstvo Kal, Delamaris Izola), nekaj sanacij pa je še v teku (Pomurske mlekarnarne M. Sobota, Kapela Radenci).

Zaščita podtalnice

V duhu celovitega inšpekcijskega nadzora smo pri nadzoru bencinskih servisov in velikih skladišč bencina preverjali tudi usklajenost skladiščnih posod za naftne derivate z zahtevami Pravilnika o tem kako morajo biti zgrajena in opremljena skladišča ter transportne naprave za nevarne in škodljive snovi iz leta 1979.

Na podlagi ureditvenih odločb so upravljavci s pomočjo strokovnih institucij pregledali tesnost skladiščnih naprav, nekatere so zapečatili, neustrezne pa sanirali. Prav tako pa je inšpekcija ustreznost skladiščnih naprav za nevarne snovi preverjala v industrijskih in obrtnih obratih. Številne skladiščne naprave so bile sanirane (Tondach d.d., ABK d.d., Tanin Sevnica, TKK Serpenica, ...) ali izločene iz uporabe. Izdana pa je bila tudi odločba o odstranitvi tehnično neustrezno opremljene eno-plaščne 100 m³ vkopane skladiščne naprave za kurilno olje. Predmet nadzora so bile tudi več stanovanjske stavbe, kjer so na podlagi ukrepanja izvedli do-opremitvev obstoječih skladiščnih naprav.

Na tem področju izstopa problem ureditve pretakališč za nevarne snovi pri podjetjih, ki so pričela obratovati znotraj bivših industrijsko obrtnih kompleksov (območje Litostroja v Ljubljani, Podskrajnik pri Cerknici, obrtna cona Logatec,...). Zaradi prostorske stiske namreč ni možno zagotoviti predpisanega pretakališča za vsakega uporabnika prostora posebej, dogovora o izgradnji nekaj skupnih pretakališč ali o nabavi premične ploščadi pa uporabniki ne dosežejo. Ker se podoben problem pojavlja tudi v zvezi s pretakališči pri individualnih objektih (strnjena soseske), bi bila smiselna sprememba predpisa, ki bi dobavitelju nevarne snovi predpisala obvezno zagotovitev pomične pretakalne ploščadi.

Inšpekcija je izvajala nadzor nad predpisi, s katerimi je zaščiten vodonosnik Ljubljanskega polja kot vodovarstveno območje in kot vodonosnik, ogrožen zaradi fitofarmaceutskih sredstev in lahkohlapnih kloriranih ogljikovodikov. Inšpekcijski nadzor poleg inšpekcije za okolje (na območjih nekmetijskih, drugih površin), izvaja še kmetijska inšpekcija (območja kmetijskih površin) in zdravstvena inšpekcija (zdravstvena ustreznost pitne vode).

Inšpekcija za okolje je po izdelanem programu nadzora zavarovanega območja vodonosnika Ljubljanskega polja za leto 2004, opravila preglede v podjetjih in obratovalnicah kovinsko predelovalne dejavnosti, avtoličarske in avtomehanične dejavnosti, dejavnosti pranja in čiščenja avtomobilov in dejavnosti kemijskega čiščenja tekstilij. v zvezi z uporabo halogeniranih hlapnih organskih spojin (predvsem 1,1,2 – trikloroeten – TCE). Na pregledih ni ugotovila večjih nepravilnosti.

V zvezi z onesnaženjem dela Ljubljanskega polja v smeri proti vodarni Hrastje s TCE je Vlada, na osnovi predloga inšpekcije o izvedbi sanacijskega programa, izdala Uredbo o programu ukrepov sanacije onesnaženja dela vodonosnika Ljubljanskega polja s TCE na vodovarstvenem območju vodarne Hrastje, ki določa program ukrepov sanacije onesnaženja in pripravo osnov za nadaljnje postopke celovite sanacije onesnaženja celotnega prispevnega območja vodarne. Na podlagi zbranih dejstev, dokazov in izjav strank v postopku, je bila na Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani podana kazenska ovadba zoper neznanega storilca zaradi suma storitve kaznivega dejanja onesnaženja pitne vode.

Urejanje voda in gospodarjenje z njimi

Tudi v letošnjem letu smo največjo pozornost namenili nadzoru izkoriščanja gramoza na vodnih zemljiščih. Nedovoljeni odvzemi so najbolj pogosti v OE MS, OE KR in OE NG zato smo v vseh teh enotah postrili nadzor. V sodelovanju s policijo in posebno enoto carine smo učinkovito ukrepali v primeru treh nelegalnih kopov na reki Muri (Hotiza, Gaberje) in Savi ter v Planici. V dveh primerih je bila tudi podana ovadba za kaznivo dejanje zoper pravno osebo. Nepravilnosti pri odvzemanje plavin iz reke Soče in njenih vodotokov v letu 2004 nismo ugotovili kar je nedvomno posledica rednega inšpekcijskega nadzora in ukrepanja v preteklih letih. Odvzem gramoza je potekal v skladu z izdanimi koncesijami in soglasji, kar velja tudi za lokacijo v Plavah. Deponiji gramoza s katerimi sta brez predpisanih dovoljenj upravljala Klavora Anton in Konavec Dario, sta bili v tem letu sanirani.

V avgustu 2004 je potekel prehodni rok za vložitev vlog za pridobitev vodnih dovoljenj ali koncesij.

Ta obveznost je zajela vse uporabnike vode za posebni namen ne le večjih. Inšpekcijski nadzor na tem področju je bil osredotočen predvsem na informiranje in opozarjanje zavezancev na to obveznost.

2.3.4 Varstvo narave

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje varstva narave je inšpekcija opravila 203 krat in izrekla 80 ukrepov.

V letu 2004 so izšli številni ključni predpisi, ki urejajo področje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. S tem je zakonodaja postala bolj izvršljiva, postopek izdajanja naravovarstvenih soglasij je utečen, tako da je bilo izvajanje nadzora v tem letu lažje in bolj učinkovito kot v preteklih letih. Izvedene aktivnosti so v glavnem temeljile na podlagi prijav, planirano delo je obsegalo nadzor nad pridobivanjem koncesije za uporabo odprtih podzemnih jam v turistične namene in stanjem rastišč zaščitene rastlin. Večina prijav se je nanašala na posege v zavarovanih območjih in naravnih vrednotah državnega pomena, ki so jih kršitelji izvajali brez pridobljenega naravovarstvenega soglasja.

Biotska raznovrstnost

V letu 2004 je inšpekcija izvajala nadzor izvajanja določil predpisov o trgovini z živalskimi vrstami in o bivalnih razmerah prosto živečih živalskih vrst v ujetništvu. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni pri vseh sokolarjih, pri čemer je bilo ugotovljeno, da vsi niso pravočasno pridobili predpisanega dovoljenja za zadrževanje živali v ujetništvu oz. niso pravočasno prijavili živali. Inšpekcijski postopki v zvezi z manjkajočimi dovoljenji so zaključeni saj so bile vse vloge sokolarjev za izdajo dovoljenja za zadrževanje živali zavarovanih vrst v ujetništvu, ugodno rešene. Nepravilnosti v zvezi z bivalnimi razmerami niso bile ugotovljene. Obravnavali smo tudi dva gojitelja večjega števila živali, med njimi gojita tudi zaščitene vrste. Lastnika sta živali prijavila na ARSO šele po izrečenem ukrepu inšpektorja in hkrati podala tudi vlogo za pridobitev dovoljenja za zadrževanje zavarovanih vrst živali v ujetništvu. Obema lastnikoma živali je inšpekcija odredila, da uredita bivalne razmere živali v skladu s predpisom.

Pri rednem nadzora nad biotske raznovrstnosti je bilo ugotovljeno, da so zaščitene rastline velikonočnica na Boletini pri Ponikvi in Clusijev svišč na Svetem Lovrencu v ugodnem stanju in rastišči nista ogroženi. To pa ne velja za ogroženo vrsto želve sklednice v Krajinskem parku Sečoveljske soline. Z nasipanjem odpadnega materiala je podjetje NIMM Portorož povzročilo zožitev habitata te živalske vrste. Inšpekcijski postopek še ni zaključen, ker je pritožba na inšpekcijsko odločbo še v reševanju.

Varstvo naravnih vrednot

Nadzor predpisov, ki urejajo varstvo naravnih vrednot je inšpekcija opravila 86 krat in zaradi ugotovljenih kršitev izrekla 33 ukrepov. Največ primerov smo obravnavali v zavarovanih območjih (regijski park Kozjansko, Krajinski park Sečoveljske soline, Krajinski park Strunj, TNP). Večina kršitev se nanaša na izvajanje posegov brez predpisanega naravovarstvenega soglasja. Tako je bilo podjetju Golte d.o.o iz Mozirja izdanih več odločb o prepovedi nadaljevanja izvajanja posegov na smučišču Golte, ki je del naravne vrednote, ker si za poseg ni pridobilo naravovarstvenega soglasja, podan je bil tudi predlog sodniku za prekrške. Z opozorilom smo ukrepali tudi proti Smučarskemu Klubu Velenje, ki je nameraval brez predpisanega naravovarstvenega soglasja graditi smučarsko kočo na Golteh.

Pri pregledu odprtih podzemnih jam Pekel in Snežna jama na Raduhi, jama Dimnice namenjene turističnim obiskom, je bilo ugotovljeno, da imajo vsi dosedanji uporabniki jam interes za pridobitev koncesije, ki je obvezna po Zakonu o varstvu podzemnih jam.

Vožnja v naravnem okolju

Inšpekcija je učinkovito ukrepala v primeru organiziranih voženj v naravi v organizaciji Kluba Land Rover Slovenija (KLRS) iz Ljubljane, ki je svoje vožnje oglaševal tudi na med mrežju. Zaradi organiziranih voženj na Boču in Počeku, je bil podan predlog sodniku za uvedbo postopka o prekršku. Poleg tega je stranki naloženo, da mora svoj kodeks prilagoditi določilom uredbe o vožnji v naravi. To je vodstvo kluba tudi storilo in v letu 2004 v Sloveniji ni več prišlo do kršitev s strani KLRS.

2.3.5. Kemikalije in GSO

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje zaščite voda, je inšpekcija opravila 71 krat in pri tem izrekla 34 ukrepov predvsem v obliki opozoril.

Upravljavci naprav, ki vsebujejo več kot 3 kg ozonu škodljivih snovi so v letu 2004 morali izpolniti obveznost prijave teh naprav. Izvajanje te obveznosti je inšpekcija preverjala ob celovitih inšpekcijskih pregledih.

2.3.6. Industrijsko onesnaževanje

IPPC (Naprave, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega)

Inšpekcijski nadzor smo opravili pri vseh zavezancih, ki v skladu z določili ZVO-1 sodijo med naprave, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega. Tekom inšpekcijskih postopkov se je izkazalo, da so nekateri zavezanci (Agroruše d.o.o., Impregnacija d.o.o.) izpadli iz tega seznama, nanj pa so se uvrstili nekateri novi. Večina teh zavezancev ima emisije iz tehnoloških virov uskaljene, na primer (Savatech Kranj, Elan Marine, Iskra ISD Kranj, Niko Železniki, CMC Lesce, itd.) ostali pa pospešeno izvajajo ukrepe za prilagoditev, ki so jim bili odrejeni s sanacijskimi programi ali z inšpekcijskimi odločbami.

Sanacijski program v Salonit Anhovo d.d. poteka v skladu s predpisanim V letošnjem letu so elektro-filtri zamenjali z vrečastimi filtri in tako bistveno zmanjšali emisije prahu, ki so nastajale zaradi izpadov elektro-filtra..

Sanacija emisij prahu v zrak poteka tudi v Solkanski industriji apna d.d. Nova Gorica, čeprav še niso dobili soglasja Agencije. Emisije snovi v zrak iz obrata Hidrarna so že v predpisanih mejah, bistveno pa so tudi zmanjšane emisije prahu in imisije hrupa iz obrata Skalnica, (kamnolom).

Poleg tega vsi IPPC zavezanci pripravljajo vsebino vloge za pridobitev integriranega okoljskega dovoljenja.

Ne – IPPC zavezanci

Na področju nadzora obratov, ki niso IPPC zavezanci, in onesnažujejo zrak iz tehnoloških virov, je inšpekcija nadzor opravila 484 krat in pri tem izrekla 263 ukrepov. Skupna ugotovitev je, da so v porastu kršitve glede izvajanja monitoringa emisij snovi v zrak. Naraščajoči trend opuščanja meritev iz posameznih virov emisije snovi v zrak so inšpektorji zaznali že v preteklem letu, razlog pa je (pre)visok strošek meritev.

Zaradi navedenega so monitoringi nepopolni in ne izkazujejo dejanskega stanja emisije snovi v zrak, kar je podlaga za odločanje v inšpekcijskem postopku.

Inšpekcija je odredila sanacijske ukrepe v več primerih zaradi emisij snovi v zrak, ki so bile presežene (na pr. Gostol TST d.o.o., Čiginj), nekaj sanacij onesnaževanja zraka je uspešno zaključeno (na pr. Preis Sevnica, sanacija izpuščanju prašnih delcev).

Podjetje Bohor žaga in furnirnica d.o.o. iz Šentjurja je izvršilo ukrep iz inšpekcijske odločbe, da mora zagotoviti znižanje emisiji snovi v zrak iz srednje kurilne naprave. Do znižanja emisij snovi v zrak je prišlo zaradi izgradnje nove kotlovnice z močjo 7 MW. Iverka Otiški vrh je po uspešno opravljenem sanacijskem programu z meritvami emisij snovi v zrak izkazala uspešnost sanacije.

Od pregledanih galvanskih obratov jih 21 izvaja obratovalni monitoring emisij snovi v zrak, njihove emisije so usklajene. V 14 primerih pa je ugotovljena opustitev izvajanja te obveznosti, zato je inšpekcija ukrepala z odločbo oz. opozorilom. Podani so bili tudi 3 predlogi sodniku za prekršek za uvedbo postopka.

Zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami

Nadzor določil Uredbe o ukrepih za zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami izvajajo inšpektorji za okolje in inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ker so prehodni roki posameznih določb omenjene uredbe potekli 2004, so inšpektorji v drugi polovici leta opravili nadzor podjetij, ki so v skladu s predpisom uvrščena med večje vire tveganja. Ta podjetja so morala do junija 2004 na MOPE poslati končno varnostno poročilo. Inšpektorji so sodelovali tudi pri predstavitvah varnostnih poročil in tudi pri predstavitvi zasnov zmanjšanja tveganja za okolje, ki so jih morala izdelati tista podjetja, ki so viri manjšega tveganja. Na osnovi Obveznega navodila za izvajanje inšpekcijskega nadzora je bil izdelan Program inšpekcijskega nadzorstva za vire večjega in manjšega tveganja za obdobje 2005 – 2007.

V septembru in v decembru je prišlo do dveh manjših okoljskih nesreč v podjetju Kemiplus Dekani., ko je zaradi samodejnega odprtja varnostne opne na reaktorju (septembra) in zaradi okvare črpalke (decembra), prišlo do manjšega izpusta AFK v okolje. Pri nobenem od dogodkov niso bile ugotovljene vidne posledice v okolju, sta pa oba dogodka imela veliko odmevnost v javnosti. Ker podjetje o nesreči ni obvestilo pristojnega organa, je bil podan predlog sodniku za prekrške.

2.3.7. Hrup

Inšpektorji so nadzor predpisov opravili 903 krat in izrekli 481 ukrepov.

Nadzor predpisov, ki urejajo hrup, to je Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju in Uredba o hrupu zaradi cestnega in železniškega prometa je obsegal tako industrijske obrate kot tudi hrup prometne infrastrukture. Ugotavljamo, da je velika večina obratov usklajenih s predpisi, so pa tudi nekatera, ki jim kljub, že izvedenim sanacijskim ukrepom, še vedno ni uspelo zmanjšati čezmernega obremenjevanja okolja s hrupom. Tak primer je podjetje Cimos Titan d.o.o., ki je zaključilo sanacijski program (meritve hrupa so izkazale uspešno sanacijo), okoliški prebivalci pa se še vedno pritožujejo zaradi čezmernega hrupa. Podjetje SCT – IAK Kresnice, za katerega je inšpekcija v letu 2000 na ministrstvo podala predlog za odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa za zmanjšanje čezmernega hrupa, je odrejeni program letos izdelalo vendar pa ministrstvo zanj ni dalo soglasja. Zavezanec se je na negativno soglasje pritožil, istočasno pa pričel z izvajanjem sanacijskih ukrepov po nepotrjenemu sanacijskemu programu.

Inšpekcija je nadzirala tudi hrup v galvanskih obratih in pri tem ugotovila, da je 9 delavnic, ki so nepomemben vir hrupa oz. niso zavezanci za izvajanje monitoringa, 15 zavezancev izvaja obratovalni monitoring in ima emisije usklajene. V enem primeru, kjer pa je bil hrup presežen, je bila izdana inšpekcijska odločba. Zaradi opustitve obveznosti obratovalnega monitoringa sta bila podana dva predloga sodniku za prekrške za uvedbo postopka, pri nekaterih pa so ugotovitveni postopki še potekajo.

Vsem večjim industrijskim obratom ki še niso uskladili obremenjevanja s hrupom je inšpekcija odredila sanacijske ukrepe oziroma predlagala MOP, da odredi pripravo in izvedbo sanacijskih programov.

Število prijav v zvezi z motečim hrupom v naravnem in življenjskem okolju, ki ga povzročajo klimatske in prezračevalne naprave, dejavnost gostinskih lokalov, javne prireditve na prostem (največ v poletnih mesecih), se je v letu 2004 glede na preteklo leto močno povečalo.

2.3.8. Elektromagnetna sevanja

Inšpekcija je opravljala nadzor pri zavezancih, ki imajo visokofrekvenčne vire sevanja (radarski in telekomunikacijski sistemi, pretvorniki, oddajni sistemi za brezžično komunikacijo...) in za katere morajo zavezanci, glede na tehnične karakteristike naprav, izvajati obratovalni monitoring. Pregledi so bili opravljeni pri RTV Slovenija (za vire sevanja na celotnem območju države), pri Proplus d.o.o. (POP TV), pri TV3 d.o.o. in Radio glas Ljubljana d.d. (Radio Salamon in Radio Veseljak). Opravljeni monitoringi izkazujejo, da so kumulativne sevalne obremenitve pod mejnimi vrednostmi, ki jih določa predpis. Tudi pri nizkofrekvenčnih virih sevanja inšpekcija ni ugotovila čezmerne obremenjevanja okolja.

Čezmerno obremenjevanje okolja je bilo ugotovljeno za vire sevanja Radia Kranj in Radia Belvi, ki so nameščeni na servisno –vzdrževalni ploščadi hotela Bellevue na Šmarjetni gori. Odrejene ukrepe za ograditev bližnjih virov sevanja, sta oba zavezanca izpolnila.

Na območju enote v Kopru sta dva zavezanca (Radio Ognjišče, Radio Capris), ki sta upravljavca radijskih oddajnikov na 7 lokacijah. Z meritvami je dokazano, da noben visokofrekvenčni vir ne povzroča čezmerne obremenjevanja.

2.4. OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV

Ugotavljamo, da smo na vseh področjih nadzora cilje, opredeljene v Načrtu nadzora za leto 2004, dosegli. Od načrtovanih 8000 pregledov so jih inšpektorji opravili 9267. Največ dela je odpadlo na nadzor ravnanja z odpadki, sledi nadzor emisij snovi v vode in industrijsko onesnaževanje.

2.4.1. Kakovost zraka

Zaradi izvedenih ukrepov pri polnjenju in praznjenju rezervoarjev so se zmanjšale emisije hlapne faze motornih bencinov v zrak. Na podlagi inšpekcijskega nadzora so praktično vsi bencinskih servisi že uskladili svoje naprave s predpisom oziroma prenehali z obratovanjem s tem smo zastavljeni cilj dosegli.

Z nadzorom in uveljavljanjem predpisa, ki ureja emisije hlapnih organskih snovi smo dosegli, da so zavezanci, ki emitirajo te snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila, da pripravljajo programe za zmanjšanje teh emisij v zrak.

2.4.2. Ravnanje z odpadki

Z nadzorom na področju ravnanja z odpadnimi olji smo pospešili pravilno skladiščenje in oddajo predelovalcem in odstranjevalcem in s tem zmanjšali možnost nedovoljenega ravnanja s tem odpadkom, ki bi lahko obremenjeval okolje,

Na področju ravnanja z napravami, ki vsebujejo PCB in PCT smo dosegli da so podjetja odstranila PCB odpadke na predpisan način,

Bistvenih pomanjkljivosti pri nadzoru ravnanja z zdravstveni odpadki nismo ugotovili, kar pomeni, da so povzročitelji takoj pričeli z uveljavljanjem predpisa.

Bistveno pa je, da se je zaradi inšpekcijskega nadzora izboljšalo stanje na področju odlaganja odpadkov na odlagališčih. Upravljavci odlagališč, ki ne bodo več obratovala, so začeli s procesom zapiranja, upravljavci odlagališč, ki bodo še obratovala, pa so začeli sanirati pomanjkljivosti in tako ustvarjati pogoje za pridobitev dovoljenja za odlaganje. Bistveno izboljšanje okolja smo dosegli tudi zaradi sanacij divjih odlagališč izvedenih v letu 2004 (Repnje, Žeje, Sela pri Ribnici, ...)

Na področju ravnanja z baterijami in akumulatorij, ki vsebujejo nevarne snovi, imajo zavezanci v večini primerov urejeno zbiranje odpadnih baterij in akumulatorjev. Prav tako imajo na vidnih mestih označena zbirna mesta,

Na področju sežigalnic in naprav za so-sežig smo pripomogli, da sežigalnice pospešeno odpravljajo pomanjkljivosti in s tem dosegajo pogoje za pridobitev predpisanih dovoljenj. Rezultat nadzora je, da so tri sežigalnice že pridobile dovoljenje za sežig odpadkov.

Na področju ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili in odpadnimi gumami smo dosegli, da zavezanci bolj spoštujejo pravila ravnanja s temi odpadki. Kot rezultat nadzora je odstranitev večjega števila izrabljenih motornih vozil iz nelegalnih odlagališč.

Na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo smo z inšpekcijskimi ukrepi dosegli redno letno poročanje zavezancev in ureditev odvzemnih mest za oddajo odpadne embalaže.

Na področju vnosa snovi v tla z blatom čistilnih naprav smo z nadzorom dosegli zmanjšanje obremenjevanja tal z blatom čistilnih naprav neustrezne kvalitete.

Ukrepanje v primerih napačnega ravnanja z gradbenimi odpadki je pospešilo proces implementacije predpisov s tega področja. Z nadzorom smo dosegli zmanjšanje obremenjevanja tal z nedovoljenim vnašanjem odpadkov. Istočasno smo z nadzorom ravnanja z gradbenimi odpadki pospešili sprejem odpadkov, ki vsebujejo trdno vezan azbest na odlagališča in ureditev posebnih odlagalnih polj.

2.4.3. Zaščita voda

Stopnja onesnaževanja okolja z odpadnimi vodami je manjša, kar je nedvomno posledica izvedenih ukrepov, ki jih je odredila inšpekcija za okolje. Večina večjih onesnaževalcev ima usklajene emisije snovi v vode. Številni onesnaževalci so za čiščenje odpadnih vod zgradili lastne industrijske čistilne naprave (Paloma Sladkogorska d.d., MIR Gornja Radgona, Prašičereja Podgrad, KG Rakičan farma Nemščak) ali pa so izvedli druge ukrepe (npr. zapiranje tokokrogov, sprememba tehnoloških postopkov, rekonstrukcije itd.), s katerimi zagotavljajo zakonsko določene emisijske vrednosti. V več primerih pa je inšpekcija za okolje odredila izvedbo sanacijskih ukrepov ali podala predloge za odreditev in izvedbo sanacijskih programov.

Z rednim nadzorom skladiščenja nevarnih snovi in izrečenimi ukrepi na tem področju je inšpekcija za okolje dosegla večjo usklajenost na področju opremljenosti skladiščnih naprav, kar se v praksi odraža kot zmanjšano tveganje za okolje zaradi morebitnega razlivanja skladiščenih snovi iz teh naprav.

Število kršitev povezanih z odvzemanjem plavin iz rek v letu 2004 se je bistveno zmanjšalo, kar je nedvomno posledica rednega inšpekcijskega nadzora in ukrepanja v preteklih letih. Poleg tega smo uspešno preprečili ugotovljene nelegalne odvzeme.

2.4.4. Varstvo narave

Inšpekcijski nadzor ohranjanja narave je v letu 2004 temeljilo predvsem na prijavi in manj na principu usmerjenega dela, vendar je opravljeno delo presežilo načrtovani obseg. Z nadzorom in ukrepi je inšpekcija prispevala k izboljšanju stanja na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

2.4.5. Kemikalije in GSO

Z nadzorom smo dosegli, da so zavezanci prijavili naprave, ki vsebujejo ozonu škodljive snovi in s tem izpolnili predpisano zakonsko obveznost.

2.4.6. Industrijsko onesnaževanje

Zaradi poostrelega inšpekcijskega nadzora pri vseh IPPC zavezancih smo ugotovili, za razliko od preteklih let, da so se nepravilnosti v tem obdobju pri izvajanju obratovalnih monitoringov bistveno zmanjšale.

S pripravo varnostnih poročil se je pri zavezancih začel proces za zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami. To je šele 1. faza procesa, ki mu bo sledila faza prilagoditve tehnoloških procesov takim pogojem, ki bodo zagotovili varnejše obratovanje. Inšpekcija z nadzorom pospešuje ta proces.

Z izvedenimi sanacijskim ukrepi so tudi nekateri ne-IPPC zavezanci zmanjšali čezmerne emisije snovi v zrak do predpisanih vrednosti in tako prispevali k izboljšanju stanja zraka oziroma okolja.

2.4.7. Hrup

Z nadzorom in ukrepi smo pri večjih virih hrupa dosegli zmanjšanje obremenjevanja.

2.4.8. Elektromagnetno sevanje (EMS)

Inšpekcija za okolje je ugotovila, da praktično ni kršitev zakonodaje s področja EMS.

2.5. IZDELANI PRIROČNIKI ZA NADZOR

Zaradi obsežne zakonodaje in zahteve po večji kvaliteti in učinkovitosti nadzora pripravljamo priročnike za izvajanje inšpekcijskega nadzora na podlagi zakonodaje, ki stopi v veljavo v tekočem letu. Vsako leto posodobimo že izdane priročnike zaradi sprememb ali izdaje novih predpisov oziroma judikatov pravne in sodne prakse. Priročniki služijo vsem inšpektorjem kot pripomoček pri njihovem delu, novim inšpektorjem pa tudi kot učno gradivo v pripravljalnem obdobju.

V priročnikih je naslednja vsebina:

Uvod: opisan je namen tega predpisa.

Obrazložitev predpisa: podrobno je obrazložen predpis oziroma skupina predpisov, če je priročnik pripravljen na podlagi skupine predpisov.

Predpisi, ki so povezani z posameznim predpisom: navedeni so vsi predpisi, ki so povezani s posameznim predpisom, ki ga priročnik obravnava in jih je potrebno upoštevati pri nadzoru.

Opomnik za inšpekcijski nadzor: pripravljen je eden ali več opomnikov z obrazložitvijo. Namen opomnikov je, da kakšno opravilo inšpektor ne spregleda.

Usmeritve za vnašanje podatkov v inšpektorski informacijski sistem: zaradi poenotenega vpisa podatkov v računalniške baze je potrebno dodati v priročnik to poglavje.

Navodila za optimalno ukrepanje v specifičnih primerih: to je nova rubrika, ki ima namen da se optimira in poenoti ukrepanje inšpektorjev.

Upravna in sodna praksa: dodana je upravna in sodna praksa za posamezno področje, če obstaja.

Priloge: navedeni so sezname zavezancev za posamezno področje. Spiski se stalno dopolnjujejo in prilagajajo glede na novo stanje zavezancev.

Kakovost zraka

-Priročnik za nadzor kakovosti tekočih goriv (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan maja 2004)

-Priročnik za nadzor emisije emisij v zrak iz naprav, ki uporabljajo hlapna in halogenirana hlapna (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan junija 2004)

Ravnanje z odpadki

-Priročnik za nadzor po pravilniku o odstranjevanju polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT) (priročnik je bil potrjen in izdan januarja 2004)

Kakovost voda, emisije snovi v vode

-Priročnik za nadzor na področju kakovosti podzemne vode (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan maja 2004)

Urejanje voda in gospodarjenje z njimi

-Priročnik za nadzor odvzema naplavin (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan maja 2004)

-Priročnik za nadzor opazovanja seizmičnosti na območju velikih pregrad (priročnik je bil dopolnjen, potrjen in izdan maja 2004)

Varstvo narave

-Priročnik za nadzor vožnje v naravi (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan marca 2004)

Kemikalije in gensko spremenjeni organizmi (GSO)

-Priročnik za nadzor nad ozonu škodljivimi snovmi (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan maja 2004)

Hrup

-Priročnik za nadzor obremenjevanja s hrupom

Elektromagnetno sevanje

-Priročnik za nadzor elektro-magnetnega sevanja (priročnik je bil pripravljen, potrjen in izdan maja 2004)

2.6. STATISTIČNI PRIKAZ

Tabela: Statistični prikaz inšpekcijskega dela po območnih enotah

OBMOČNA ENOTA	nadzor po predpisu	odločba	opozorilo	sklep	odstop	predlog san. program	mandatne kazni	prekršek	kaznivo dejanje
CELJE	1152	160	328	134	30	0	20	74	0
KOPER	578	55	73	45	29	0	14	18	0
KRANJ	722	90	139	84	10	0	10	17	0
LJUBLJANA	2771	304	443	387	116	11	35	80	1
MARIBOR	2197	439	222	313	26	1	15	46	6
MURSKA SOBOTA	573	25	158	50	13	0	0	9	1
NOVA GORICA	763	71	163	8	15	0	0	9	3
NOVO MESTO	511	87	80	62	17	1	31	12	0
skupaj	9267	1231	1606	1083	256	13	125	265	11

3. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE

3.1. UVOD-SESTAVA IN ORGANIZACIJA

V sektorju za prostor sta dve inšpekciji:

1. gradbena inšpekcija
2. geodetska inšpekcija.

Večji del leta 2004 je bila v sklopu sektorja za prostor tudi stanovanjska inšpekcija, ki pa je bila zaradi novih pristojnosti, določenih s spremembami zakonov in s tem povezane razširitve v drugi polovici leta organizirana kot samostojna inšpekcija. Tako je poročilo o delu stanovanjske inšpekcije v letu 2004 izdelano posebej za stanovanjsko inšpekcijo.

3.2. PRISTOJNOST IN POOBLASTILA-GRADBENA INŠPEKCIJA

Na podlagi določil zakona o graditvi objektov (ZGO1) inšpektorji nadzirajo, če imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo; če dela opravljajo v skladu z njim; če izvajalci in drugi udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom, ..., če imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje; če objekte uporabljajo v skladu z dovoljenjem; če objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi in okolice, ...

Gradbena inšpekcija nadaljuje tudi postopke po določbah zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor - ZUN (Uradni list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86; Uradni list RS, št. 26/90, 18/93, 47/93, 71/93, 44/97 in 23/02 - odločba US) ter zakona o graditvi objektov - ZGO (Uradni list SRS, št. 34/84 in 29/86; Uradni list RS, št. 59/96, 45/99 in 52/00), ki sta prenehala veljati 01. 01. 2003. Število teh se zmanjšuje, ker postopke zaključujemo.

V IRSOP je sedaj 65 gradbenih inšpektorjev, 54 od njih ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO1 določa za gradbenega inšpektorja, 11 inšpektorjev je nima. Ti bodo v prehodnem obdobju do 31. 12. 2009 delo inšpektorja še opravljali, potem pa le, če bodo pridobili ustrezno izobrazbo (najmanj visoko gradbeno ali arhitekturno, kot je to določeno v zakonu). Predlagana je bila sicer tudi sprememba ZGO1, ki naj bi omogočila nadaljevanje dela vsem inšpektorjem, vendar je bi predlog sprejet le delno in nadaljevanja del vsem ni omogočil.

Osnovni cilji pri delu gradbene inšpekcije so:

- čimbolj učinkovito preprečevati nedovoljene gradnje
- zagotoviti v vseh fazah graditve objektov izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Doseganju teh osnovnih ciljev so namenjena vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije. V letu 2004 je bil dodatni cilj tudi priučitev inšpektorjev in nadzornikov postopkom po določbah zakona o prekrških ter opravljanje izpitov za vodenje postopkov po tem zakonu. Prav tako je bil dodatni cilj tudi reševanje nezaključenih spisov.

3.3. UGOTOVITVE PRI DELU

3.3.1. Gradbena inšpekcija

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je preprečevanje nelegalne gradnje. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škode, ki bi bila v primeru nelegalne gradnje lahko povzročena.

Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj, zanje inšpektor naloži odstranitve) se je od leta 2002 zmanjšalo za več kot 1/3. V letu 2002 so gradbeni (tedaj urbanistični) inšpektorji izdali 1657 odločb o odstranitvi, v letu 2003 še 953 takih odločb, v letu 2004 le še 890. Natančnejše stanje je razvidno iz tabel na straneh 9 do 11.

3.3.1.1. Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Nadzor smo intenzivno opravljali predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter poslovnih stavbah. Pri nadzoru smo še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju materialov. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Vse več je ugotovljenih predelav večjih stanovanj v večstanovanjskih objektih kot tudi družinskih hiš v manjša stanovanja. Pri tem mnogokrat niti ne gre za gradnje v smislu gradbenih del kot tudi ne za spremembo namembnosti objektov, običajno se povečajo le vplivi objekta na okolico. Pri tem nadzoru je vzpostavljeno redno obveščanje davčne inšpekcije.

Inšpektorji so pregledali 931 objektov, izdali 77 odločb, podali 32 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 9 denarnih kazni.

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ki predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov; še posebno tiste, ki sodijo med bodoče IPPC zavezance s področja okolja. Pri bodočih IPPC zavezancih (približno 175 velikih podjetij) pregledujejo predvsem stanje dovoljenj in skladnosti uporabe objektov in naprav z dovoljenji. Aktivnosti potekajo v sklopu prevzemanja predpisov in ureditve EU, predvsem v smeri pridobitve potrebnih uporabnih dovoljenj za vse objekte in naprave.

Gradbeni inšpektorji so ugotovili, da večina objektov in naprav ima ustrezna uporabna dovoljenja.

Opravili so 1.163 pregledov, izdali 150 odločb, podali 42 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 7 denarnih kazni.

Nadzor nad rekonstrukcijami starih objektov

Smo intenzivno opravljali predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventualnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti rekonstruirajo in dozidujejo z namenom bodoče prodaje. Največkrat je ugotovljena gradnja z namenom predelave objektov v stanovanja in manjše lokale.

Gradbeni inšpektorji so opravili 1.374 pregledov, izdali 228 odločb, podali 57 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 11 denarnih kazni.

Nadzor nad nedovoljenim odjemanjem mineralnih surovin in nad vgrajevanjem mineralnih surovin

Poleg rednega intenzivnega nadzora v območju cele države so bili v območju Murske Sobote, Maribora in Posavja še dodatno opravljeni natančnejši pregledi širših območij, v sodelovanju z drugimi inšpektorji (predvsem kmetijskimi, gozdnimi in tržnimi) ter policijo. Intenzivno je bilo tudi sodelovanje s pravobranilci in tožilci.

V vseh naštetih primerih gre tudi za preventivno akcijo, saj je zaradi tekočih in predvidenih gradenj možno pričakovati večje potrebe po gramozu (predvsem gradnja avtocest in železnic). V zvezi z 2 bagri, ki ju je gradbena inšpekcija zasegla zaradi nedovoljenega odkopavanja peska, je Republiški senat za prekrške zavrnil pritožbe zoper odločbe sodnika za prekrške, s katerima sta bila bagra odvzeta. Oba bagra sta bila v postopku Davčne uprave že prodana. Prav tako je bila na Upravnem sodišču zavrnjena tožba v zvezi z odločbo gradbene inšpekcije o zasegu stroja.

Novih nedovoljenih kopov je vse manj. Pojavljajo se v glavnem le še v območjih večjih in intenzivnih gradenj (npr. avtoceste v Posavju, Prekmurju). Poleg večletnega intenzivnega nadzora gradbene inšpekcije, so k temu pripomogli tudi učinkovitejši ukrepi inšpektorja, določeni z novim ZGO1 - ukrep ustavitve del in vzpostavitve v prejšnje stanje oziroma sanacije pri nelegalnem kopu ter bistveno višje kazni za prekršek – do 30 mio za pravno osebo, do 450.000 za posameznika.

Predvsem moramo omeniti tudi aktivnosti državne pravobranilke, ki je na podlagi predlogov gradbene inšpekcije in podatkov, zbranih največ v postopkih gradbenih inšpektorjev, ob koncu leta 2004 vodila preko 200 postopkov v zvezi z nelegalnimi kopi in vložila že blizu 100 tožb pri pristojnih sodiščih za plačilo odškodnin, v skupni vrednosti zahtevkov ca 4.000 mio SIT. Zahtevki so predvsem v zvezi s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo, ustvarjeno pri »krajih« mineralnih surovin, ki so v državni lasti na podlagi določb zakona o rudarstvu in zakona o varstvu okolja. Do danes je bilo plačanih ca 120 mio SIT dosojenih odškodnin.

Prav tako je državna pravobranilka tožilstvu do konca leta 2004 vložila ca 20 predlogov za vložitev kazenskih ovadb zoper storilce tatvin gramozu in v kazenskih postopkih vložila tudi preko 20 premoženjsko pravnih zahtevkov.

Državno tožilstvo vodi ca 60 postopkov v zvezi s tatvino mineralnih surovin in obremenjevanjem in onesnaževanjem okolja.

Gradbeni inšpektorji so opravili 748 pregledov, izdali 26 odločb, podali 17 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 11 denarnih kazni. Uvedenih je bilo tudi 6 postopkov upravnih izvršb inšpekcijskih odločb – 1 kop je prisilno saniran; 1 kop je delno prisilno odstranjen, delno legaliziran; 3 kope so zavezanci sanirali sami, tik pred prisilno izvršbo; 1 kop je legaliziran. V vseh primerih so podani tudi predlogi Državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Nadzor nad postavljanjem postaj mobilne telefonije

Število nedovoljeno postavljenih naprav se zmanjšuje, novo odkritih je vse manj. Prav tako je bistveno upadlo število prijav občanov in drugih oseb.

Gradbeni inšpektorji so opravili 180 pregledov, izdali 4 odločbe in podali 1 predlog sodniku za prekrške.

V letu 2004 sta bili pričeti 2 prisilni odstranitvi baznih postaj mobilne telefonije, obe sta bili tik pred prisilno odstranitvijo legalizirani.

V letu 2003 je bilo npr. pričeti še 26 upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije za naprave mobilne telefonije - prisilno so bile odstranjene 4 bazne postaje, 3 so bile odstranjene delno prisilno, delno so jih odstranili zavezanci sami, 11 so jih tik pred prisilno odstranitvijo odstranili zavezanci sami, 6 je bilo legaliziranih pred prisilno odstranitvijo, 3 izvršbe so bile prekinjene in še niso zaključene. Rezultat že več kot tri leti trajajočega intenzivnega nadzora in ukrepanja gradbenih inšpektorjev je med drugim tudi intenzivno delo investitorjev v postopkih pridobivanja dovoljenj in s tem povečana intenzivnost izdaje dovoljenj.

Število nedovoljenih postavitev naprav mobilne telefonije se je tako zmanjšalo, da jih v naslednjem letu ne bomo več obravnavali prioriteto.

Nadzor nad uporabo objektov

ZGO1 določa tudi ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja.

ZGO1 je na novo uvedel tudi ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja. Do ZGO1 sama sprememba namembnosti, ne da bi bila pri tem opravljena tudi gradbena ali druga dela (za katera bi bilo potrebno dovoljenje), ni bila razlog za izrek inšpekcijskega ukrepa.

Gradbeni inšpektorji so opravili 1.177 pregledov, izdali 157 odločb, podali 24 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 38 denarnih kazni.

Pri tem je ugotovljeno, da v večini primerov investitorji za uporabo objektov pridobijo uporabna dovoljenja.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop nelegalno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te.

Tako so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 21 objektov.

Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj.

3.3.1.2. Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitenimi območji:

- območja zaščite po predpisih o varstvu narave

Vodimo postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora na območju Triglavskega narodnega parka v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin (Uradni list RS št. 119/2002). Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Pregledanih je bilo vseh 76 objektov, opravljen večji del zaslišanj investitorjev oziroma lastnikov. V območju TNP je bilo pričeti tudi 21 upravnih izvršb inšpekcijskih odločb, zaključenih 18 (2 sta bili zaradi smrti lastnikov preloženi, 1 iz form. razlogov). 3 objekti so bili prisilno odstranjeni, 10 objektov so lastniki odstranili sami, 6 je bilo legaliziranih. Pri rednih pregledih območja je ugotovljeno, da novih nedovoljenih gradenj skoraj ni.

Gradbena inšpekcija je v letu 2004 uvedla 17 novih postopkov, od tega le 4 za objekte, za katere bi si investitor moral pridobiti gradbeno dovoljenje (v letu 2003 je npr. uvedla 24 novih postopkov). V drugih primerih bi zadostovala lokacijska informacija.

Opravljeni so bili redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je predvideno za bodočo zaščito. V območju barja večje nedovoljene gradnje sicer niso bile ugotovljene.

Opravljeni so bili pregledi območij več smučišč (Soriška planina, Rogla, Zelenica, Golte, Pohorje). Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene, na območju Urha na Pohorju pa je bila npr. odkrita pričeta gradnja oziroma urejanje terena za gradnjo več počitniških hiš brez pridobljenega dovoljenja. Gradnja je bila po inšpekcijskem ukrepu ustavljena in teren saniran.

V območju krajinskega parka Rački ribniki (v bližini Maribora) je bila npr. odkrita nedovoljena obnova ribnikov in gradnja gospodarskega objekta ob jezeru, kar je bilo po ukrepu gradbene inšpekcije ustavljeno in je delno že sanirano.

- območja zaščite po predpisih o varstvu kulturne dediščine

Opravljeni so bili redni pregledi starega mesta Piran, Koper, Ljubljana, Škofja Loka, Kamnik, Novo mesto in drugih, ki so zaščiteni kot arhitekturna dediščina. Ugotovljene so predvsem prenove – rekonstrukcije starih objektov, v večini primerov z ustreznimi dovoljenji.

V območju Spominskega parka Trebče ni bila ugotovljena niti ena gradnja, pri kateri bi bil kršen ZGO1.

- zaščiteni območja vodnih virov

V teh območjih se pojavljajo predvsem nedovoljena odkopavanja mineralnih surovin, ki pa so glede na posledice, predvsem v zvezi z možnostjo odlaganja odpadnih materialov v nastale kope, tudi najbolj nevarna za okolje, podtalnico in s tem tudi vodne vire.

Tako smo opravili več pregledov območij na Gorenjskem – v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobote, Maribora in Posavja. Večje število novih nedovoljenih odkopavanj pri tem ni bilo ugotovljeno – 1 v območju Murske Sobote, 3 v območju Maribora, 3 v območju Posavja. V vseh primerih je uveden postopek gradbene inšpekcije, izdana inšpekcijska odločba, v enem primeru je že opravljena prisilna izvršba inšpekcijske odločbe, podani predlogi sodniku za prekrške za kaznovanje, državnemu pravobranilstvu za plačilo odškodnine,

Pri nadzoru območij voda je bilo v vodnem območju reke Soče odstranjenih par počitniških objektov (1 prisilno, 5 so jih lastniki odstranili sami). Ob jezeru Preddvor je bil npr. prisilno odstranjen gostinski objekt – večja brunarica.

V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji opravili 840 pregledov, izdali 142 odločb, podali 33 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 10 denarnih kazni.

Večje nepravilnosti niso bile odkrite.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljene so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu ni možna.

V sklopu tega nadzora so bile opravljene tudi upravne izvršbe - odstranitve več počitniških objektov v Trebnjem (7) in v Pekrah pri Mariboru (6), Limbušu (3), Bresternici (3) in v območju Urha na Pohorju (pričeta gradnja poč. naselja). V vseh primerih je šlo za nastajanje novih nedovoljenih počitniških naselij v območju kmetijskih oz. gozdnih površin.

V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji opravili 4899 pregledov, izdali 594 odločb, podali 183 predlogov sodniku za prekrške in izrekli 47 denarnih kazni.

3.3.1.3. Ukrepi za povečanje učinkovitosti nadzora

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2004 uvedli 308 postopkov upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije zoper nelegalno zgrajene objekte - odstranitev objektov. Pri tem je bilo prisilno odstranjenih 48 objektov, tik pred prisilno odstranitvijo so jih zavezanci sami odstranili 181 (v letu 2003 npr. »le« 122) in legalizirali 48. V 31 primerih so izvršbe preložene ali prekinjene in se bodo nadaljevale. Med izvršbami lahko omenimo odstranitev začete gradnje stanovanjske hiše v Rromskem naselju Brezje pri Novem mestu, večjega poslovnega objekta z veliko delavnico v Črnomlju, nadzidave hotela v Izoli, 2 stanovanjskih hiš v zaščitenem območju Seče na Obali, naselij počitniških hiš v Trebnjem ter Limbušu, Peklu in Urhu na Pohorju, opravljenih 21 upravnih izvršb v območju TNP, zahtevne prisilne odstranitve počitniške hiše na hribu Dobrča nad Radovljico in še bi lahko naštevali. Za primerjavo povem, da so gradbeni inšpektorji v letu 2002 uvedli 242 postopkov upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije, v letu 2003 pa 307.

Pri vrstnem redu upravnih izvršb - prisilni odstranitvi nedovoljenih posegov v prostor, smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist ipd.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov

Gradbeni inšpektorji so izrekli 382 kazni z denarno prisilitvijo (v letu 2003 npr. 185), ter podali 436 predlogov sodniku za prekrške in 17 kazenskih ovadb (v letu 2003 npr. 429 in 9). Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z ZGO1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji, do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov.

Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se bo lahko delo gradbenih inšpektorjev omejilo le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov.

Gradbeni inšpektorji so opravili kontrolo 58 objektov v zvezi z delom nadzornikov ter s tem v zvezi z delom izvajalcev in projektantov. Pri tem so opravili 30 zaslišanj, izdali 7 odločb za odpravo nepravilnosti in izrekli 3 denarne kazni.

S kontrolo opravljanja nadzora bomo še nadaljevali, saj je bilo pri tem ugotovljeno kar precej nepravilnosti tako pri delu nadzornikov kot tudi pri zagotavljanju nadzora, za kar so zadolženi investitorji.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te.

Kot je bilo opisano v točki Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo, so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 21 objektov, zgrajenih brez dovoljenj ali z dovoljenji, pa je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da zaseg predmetov, s katerimi se izvaja nedovoljena gradnja, z odločbo odredi gradbeni inšpektor.

Zaseg je določal tudi zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, vendar dogovor s sodniki za prekrške, ki zaseg in odvzem odredijo in izvedejo po določbah zakona o prekrških, do leta 2003 ni bil sklenjen.

Ob koncu leta 2003 smo po daljšem usklajevanju dela s sodniki za prekrške opravili prva zasega gradbenih strojev s katerimi so nedovoljeno izkopavali gramoz. Republiški senat za prekrške je zavrnil pritožbe zoper odločbe sodnika za prekrške, s katerima sta bila bagra odvzeta. Oba bagra sta bila v postopku Davčne uprave že prodana. Prav tako je bila na Upravnem sodišču zavrnjena tožba v zvezi z odločbo gradbene inšpekcije o zasegu stroja. Postopki so trajali praktično do konca leta 2004. Z zasegi teh sredstev bomo nadaljevali, saj bo to prispevalo k zmanjševanju števila nedovoljenih gradenj in drugih kršitev ZGO1.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije.

V letu 2004 smo z opozorili označevali predvsem zasežene predmete in prepovedi na nekaterih objektih (predvsem prepoved uporabe, prodaje). Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje. V primeru odstranitve inšpektor poda kazensko ovadbo.

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2004 smo nadaljevali tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov, saj novi ZGO1 pri teh osebah uvaja drugačno vlogo in delo, kot so ga imeli do sedaj in določa nove in višje kazni v primeru kršitev zakona.

Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili 314 inšpekcijskih pregledov, 205 zaslišanj, izdali 28 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti ter podali 21 predlogov sodniku za prekrške.

3.3.1.4. Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je izdala 1.931 odločb, od tega 152 po ZUN, 46 po ZGO in 1.733 po novem ZGO1. Največ odločb – 652 je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami, potem 365 v zvezi z manjšimi nestanovanjskimi stavbami (v glavnem pomožni objekti), 116 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi ipd. stavbami itd.. V tem številu odločb so sicer vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov.

Davčni upravi smo ažurno odstopali v izterjavo finančne obveznosti v inšpekcijskih postopkih – kazni, plačila taks, stroškov izvršb in drugih stroškov, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku.

Tu moramo posebej navesti tudi redno dajanje predlogov državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi in plačilo odškodnine v primerih nedovoljenega odjemanja mineralnih surovin.

Ob tem smo intenzivno reševali in zaključevali stare, nerešene zadeve. Gradbeni inšpektorji so izdali 1685 sklepov o ustavitvi postopka, od tega 609 v postopkih urbanistične inšpekcije in 971 v postopkih po ZGO1, s katerimi je bila naložena odstranitev nelegalno zgrajenih objektov. 105 sklepov o ustavitvi je bilo izdanih v postopkih gradbene inšpekcije po ZGO. Točni podatki o številu reševanja upravnih zadev bodo razvidni iz poročila o reševanju upravnih postopkov.

Prav tako je bila posebna pozornost pri delu še vedno usmerjena k izpolnjevanju vseh nalog in zahtev novega zakona o graditvi objektov (ZGO1), ki je pričel veljati 01. 01. 2003 in ob koncu leta 2003 uveljavljenega pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/2003, 130/2004).

V tem letu je pričelo veljati tudi kar nekaj predpisov, sprejetih na podlagi ZGO1, ki v veliki meri prinašajo tudi nove zadolžitve gradbeni inšpekciji. Priučitev k delu po teh predpisih je bila prav tako ena prednostnih nalog gradbene inšpekcije, v ta namen so bili organizirani tudi posveti gradbenih inšpektorjev.

V mesecu juniju je bil tako organiziran sestanek gradbenih inšpektorjev v zvezi z vodenjem postopkov po ZGO1 in predpisih, izdanih na njegovi podlagi. Večji del časa je bil posvečen tudi nadzoru nad uporabo gradbenih proizvodov. Glede na to, da je bilo v praksi največ vprašanj in problemov pri vodenju inšpekcijskih postopkov v zvezi z enostavnimi objekti, predvsem tistimi, za katere zadostuje pridobitev lokacijske informacije (če so sicer za to izpolnjeni vsi z zakonom določeni pogoji), je bil del časa posvečen tudi tej temi.

V mesecu decembru je bil ponovno del posveta gradbenih inšpektorjev namenjen vodenju postopkov po ZGO1, na katerem so bile posebej obravnavane tudi izkušnje inšpektorjev glede na odločbe druge stopnje v zvezi s pritožbami zoper inšpekcijske odločbe. Na posvetu so bili prav tako obravnavani pravilniki, sprejeti po določbah ZGO1, ki v veliki meri prinašajo tudi nove zadolžitve gradbeni inšpekciji.

Pri izobraževanju gradbenih inšpektorjev moramo omeniti tudi kar nekaj izobraževanj in delavnic v zvezi z nadzorom nad uporabo gradbenih proizvodov pri gradnji objektov, saj bo to ena prednostnih nalog gradbene inšpekcije tudi v bodoče. Dejstvo je sicer, da bi nadzor nad gradbenimi proizvodi pri uvozu in prometu z njimi moral opravljati Republiški tržni inšpektorat, ki pa zadovoljivega nadzora še ni zagotovil. Tako smo gradbeni inšpektorji prisiljeni opravljati kontrolo pri vgrajevanju v objekte, saj je to skoraj edina kontrola pri uporabi gradbenih proizvodov.

Prav tako je bilo več delavnic in izobraževanj gradbenih inšpektorjev v zvezi z uporabo standardov in drugih predpisov ob prevzemanju evropskih direktiv, predvsem pri nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, pa tudi pri zagotavljanju požarne varnosti, uporabi jekel pri gradnji ipd.

Gradbeni inšpektorji sodelujejo kot člani tudi v Odboru za koordinacijo v gradbeništvu pri Ministrstvu za gospodarstvo, Sosvetu za statistiko gradbeništvu pri Statističnem uradu RS, Svetu za tehnična soglasja, ki deluje v okviru Zavoda za gradbeništvo Slovenije – ustanovilo ga je Ministrstvo za gospodarstvo, kjer vse se določajo in urejajo ustrezni predpisi in pogoji na področju gradbeništvu.

Na delo gradbene inšpekcije so precej vplivale tudi določene novosti, ki jih je prinesel novi ZGO1.

Ena bistvenih novosti ZGO-1 je, da je z definicijo pojma »objekt« in razvrstitvijo objektov na 3 kategorije (zahtevni, manj zahtevni in enostavni objekti) zmanjšal število objektov, za katere je potrebno dovoljenje na podlagi določil tega zakona glede na prejšnja zakona - Zakon o graditvi objektov (ZGO) in Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (ZUN). Za večji del enostavnih objektov namreč zadostuje le pridobitev lokacijske informacije, ki jih izdajajo Občine.

Prav tako pa mnoga dela, ki so po ZUN predstavljala objekt oziroma poseg v prostor in je bilo zanje potrebno pridobiti vsaj odločbo o dovolitvi priglašanih del, če ne celo lokacijsko dovoljenje, sedaj ne predstavljajo več gradnje, niso objekt v smislu določb ZGO-1, tako zanje ni potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje in tudi ne lokacijske informacije, tudi niso več v pristojnosti nadzora gradbene inšpekcije.

Prav v zvezi s te vrste deli pa je bilo tudi v letu 2004 največ prijav in pripomb tako lokalnih skupnosti kot občanov. Med taka dela, za katera pod določenimi pogoji ni potrebno pridobiti niti lokacijske informacije, sodijo npr. obnove, preнове gospodarske javne infrastrukture in vzdrževalna dela na njej, postavljanje enostavnih objektov na objektih gospodarske javne infrastrukture, različna zemeljska dela na kmetijskih, gozdnih in drugih površinah, zunanje ureditve javnih in drugih površin, postavljanje različnih provizorijev, naprav za obveščanje, vzdrževalna dela na objektih ipd.

Z namenom zmanjšanja težav pri tem nadzoru in tudi pri gradnji enostavnih objektov, gradbeni inšpektorji v mnogih občinah sodelujejo tudi s predstavniki občin pri zasnovi in izdelavi bodočih prostorskih redov občin, v katerih se določijo merila in pogoji za gradnjo te vrste objektov. Še posebno je sodelovanje aktivno v območju Dolenjskih občin, kjer je velik interes za gradnjo tako zidanic kot tudi drugih kmetijskih in gozdarskih objektov.

Veliko število navedenih vprašanj in komplicirano ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s te vrste enostavnimi objekti ter mnogimi pojasnjevanji prijaviteljem je zahtevalo od inšpektorjev mnogo dodatnega dela.

Pričakovali smo, da bo vprašanj in prijav lokalnih skupnosti v zvezi s tem manj po sprejetju Pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/2003, 130/04), ki je začel veljati 6. decembra 2003, spremembe pa 18. 12. 2004. Pravilnik natančno določa med drugim tudi vrste del, za katere ni potrebna niti lokacijska informacija in dela, za katera zadostuje pridobitev lokacijske informacije. Vendar se število problemov in vprašanj v zvezi s tem ni bistveno zmanjšalo, kar dokazujejo tudi v javnosti aktualna vprašanja v zvezi s tem, kot primer navajam rekonstrukcijo Šmarske ceste na Obali, gradnjo cestninskih postaj v Lukovici in Kemperlah (na AC Ljubljana–Celje) pa tudi drugje, različna dela in obnove na drugih vrstah gospodarske javne infrastrukture ipd.

Menimo, da bo potrebno vprašanje postavljanja oziroma gradnje te vrste »enostavnih objektov« rešiti na drug način, vsaj večji del z dovoljenjem, izdanem po skrajšanem postopku.

Gradbeni inšpektorji so v letu 2004 opravili tudi pregled gradenj v večjem delu romskih naselij. V romskih naseljih Šmihel pri Novem mestu in Draškovci v Občini Šentjernej so bili opravljeni inšpekcijski pregledi vseh stanovanjskih objektov, v vseh primerih nelegalnih gradenj so izdali tudi odločbe, s katerimi je naložena odstranitev objektov. V največjem romskem naselju na Dolenjskem Brezje–Žabjak je bil odstranjen zidan stanovanjski objekt v gradnji. Izvršba je delno dosegla cilj: novi zidani objekti v romskih naseljih se ne gradijo, povečal pa se je pritisk javnosti in Romov na občine za legalizacijo romskih naselij. V Mestni občini Novo mesto, občinah Škocjan, Trebnje, Črnomelj in Krško je tako v teku izdelava ustreznih prostorskih aktov za razširitev območij, v katerih je možna gradnja romskih

objektov. Aktivnosti gradbene inšpekcije v pregledovanju in nadzoru v romskih naseljih se bodo nadaljevale tudi v letu 2005.

Ob navedenih aktivnostih gradbene inšpekcije, ki so prispevale k večji učinkovitosti nadzora in odpravljanju nedovoljenih gradenj v državi, k temu prispevajo tudi mnogo višje kazni in druge sankcije, določene v novem ZGO-1, glede na prejšnji zakon o graditvi objektov.

Predvsem omenimo tu stopnjevano finančno prisiljevanje k izvršitvi inšpekcijskega ukrepa (do vrednosti 500 mio SIT, če je zavezanec pravna oseba); vpis zastavne pravice na zavezančeve nepremičnine – za poplačilo kazni in stroškov v inšpekcijskem postopku; odklop nedovoljeno zgrajenega objekta od gospodarske javne infrastrukture, pa tudi legalnega objekta, če je preko njega priključen nedovoljeno zgrajeni objekt; možnost odvzema licence oziroma izbrisa iz imenika zbornice pooblaščenega arhitekta in pooblaščenega inženirja v primeru kršitve predpisov itd.

Problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami se zmanjšujejo, tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Tako so npr. v letu 2004 gradbeni inšpektorji izdali 1.931 odločb, v letu 2003 še 2.116 odločb, v letu 2002 pa še 3.183 odločb, ob praktično enakem številu inšpekcijskih pregledov (13.667 v letu 2004, 15.863 v letu 2003 in 16.562 v letu 2002). Navedeno pomeni, da je kršitev predpisov manj kot jih je bilo. Od navedenega števila odločb je bilo v letu 2004 le še 890 odločb s katerimi je bila naložena odstranitev nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov, v letu 2003 še 953, v letu 2002 pa je bilo takih odločb še 1.657, torej skoraj še enkrat toliko. Druge odločbe so izdane predvsem v zvezi z odpravo raznih nepravilnosti – kot npr. imenovanje nadzornika, ureditev gradbišča ipd.

3.3.1.5. TABELA ZUN

PREGLED DELA GRADBENIH INŠPEKTORJEV V LETU 2004 - ZUN																								
OBMOČNE ENOTE SKUPAJ		OBJEKTI VISOKE GRADNJE ali STAVBE										OBJEKTI NG ali gradbeni inž. obj.							Drugo		Izvršeno število primerov			
		Stanovanjske					Nestanovanjske					Prom. infrastrukt.,cevovodi,vodi				Drugi obj.			Urbanist. načrtovanje (d.o. in s.p.)	Ostalo				
		Enostanovanjske stavbe	Dvo, tro in več stan. stavbe	Skupinske stanov. stavbe	Hoteli in podobne stavbe	Poslovne stavbe	Stavbe za trgovino ter za storitve	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe za izobraž. razv. bolniš. oskrbo	Druge nestanovan. stavbe	211 Ceste, avtocest., ulice	212 Železnica	213 Letalske steze	214 Mostovi, avtoceste, predori in podhodi	215 Pristanišča, vodne poti, jezovi in drugo	221 Dalj.kom.in elek.vodi	222 Lok. cev. in kabli				230 Kompleksni industrijski objekti	241 Objekti za šport in rekreacijo	242 Drugi objekti NG, ki niso nvrščeni drugje
A	B	C			D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	Y
I. PREGLEDI OBJEKTOV IN DPP																								
1.	Inšpekcijski pregledi	61	11				21				2	1	105	1			1		8	45		4	260	
2.	Kontrolni pregledi	504	30	1	10	58	61	16	48	17	1061	16	2	3	10	4	28	328	2	31	2230			
3.	Zaslišanja	202	14			33	15	6	15	5	302			1	1	6	1	15	124	2	2	746		
II. UKREPI																								
1. ODLOČBE																								
1.1	73. čl. ZUN	5			1	2	1	1	1		14								2	4		1	32	
1.2	75/1 čl. ZUN																						0	
1.3	75/2 čl. ZUN	7									1		3							1			12	
1.4	75/4 čl. ZUN	6				1	2		1		17								3	1			31	
1.5	Podaljšanje roka	22				2			2		33		4							14			77	
1.6	SKUPAJ ODLOČBE	40			1	5	3	1	5		67		4						5	20		1	152	
2. SKLEPI																								
2.1	O dovolitvi izvršbe	82	4		3	19	6	3	16		209	5	2		3				11	55		34	452	
2.2	Prisilitev z denarno kaznijo	16				2	5		11	2	27								1	3	1	1	69	
2.3	Odlog izvršitve	16	3			2	4		3	2	40	3							1	7			81	
2.4	Ustavitev postopka	124	5	1	3	18	11	10	8	2	297	6	1	1	12				5	101		4	609	
2.5	O stroških	11	1				2		2	1	25				1				2	1			46	
2.6	Ostali sklepi	42	9	1	23	8	2	1	2		116	1			1				6	15		5	232	
2.7	SKUPAJ SKLEPI	291	22	2	29	49	30	14	42	7	714	15	3	1	17				26	182		44	1489	
3. PREDLOGI ZA KAZNOVANJE																								
3.1	Sodnik za prekrške	12	1			3	1		4		17								1	1		1	41	
3.2	Ovadb										6								1	4			11	
4. IZVRŠBE																								
4.1	Po 2. osebi	3			2	1			1		20									6			33	
4.2	Izvršitev	23	1		1	3	7		9		92	3						1	2	25		2	169	
III. NADZOR																								
1.	Nad urban.dok.in zakonodajo	84	14			14	3		5		98	1	1	1					5	52		6	5	289
IV. OPRAVILA																								
1.	Odgovori,dopisi,odstop,poročila	251	48	13	2	51	27	9	27	14	437	11		1	13	4	24	184	1	203			1320	
2.	Izobr.,sestanki,kolegiji,vodenje																							

TABELA ZGO 1

VRSTA OPRAVIL		ZAHTEVNI OBJEKTI Prostornina > 5000m ³ in je > od 10m																	MANJ ZAHTEVNI ENOSTAVNI OBJ. Prostornina < 5000m ³ in je < od 10m								DRUGO				Realizacija Izvršeno število primerov
		STAVBE							INŽENIRSKI OBJEKTI										STAVBE							Inž.Obj.	Peskokopi, gramoznice				
		Več stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe splošnega družbenega pomena	Nestan. stavbe - verske, kmetijske, spomeniki	Druge nestanovanjske stavbe	Objekti razp. > od 8m, mostovi, predori	Avtoceste, železnica, letališča, luke, žičnice	Energ. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	Kumulativni odpadki, posebni odpadki	Plinovod, naftovod	Objekti za hrambo in radioaktivne odpadke	Podzemni in objekti z globokim temeljenjem	Objekti vis. > od 18m, konst. prednap. beton	Eno, dvo in več stanov. in social. - varst. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe splošnega družbenega pomena	Nestan. stavbe - verske, kmetijske, spomeniki	Druge nestanovanjske stavbe	Drugi objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne	Enostavni objekti						
																									Projektiliranje, revidiranje	Izvajalci, nadzor					
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD		
1. PREGLEDI																															
1.1	Inšpekcijski pregledi	221	95	26	79	50	9	53	28	44	48	13	5			4	10	1493	276	79	291	76	305	773	522	141	973	35	97	5746	
1.2	Kontrolni pregledi	147	79	32	73	29	5	64	16	15	14	5	4			2	13	1091	251	86	262	45	266	531	364	692	749	13	57	4905	
1.3	Zaslišanja	157	52	20	83	41	5	56	12	17	26	15	1			1	10	1192	208	66	205	55	222	494	375	69	742	18	59	4201	
2. ODLOČBE																															
2.1	150. člen ZGO-1 1.točka	8	3		2	6			4	1	4							31	8	2	12	3	14	5	6				4	113	
2.2	150. člen ZGO-1 2.točka		1					1										3	2		2			1	2		1			13	
2.3	150. člen ZGO-1 3.točka	3	2		3			1			1	3					1	7	13	5	25	1	4	5					1	75	
2.4	150. člen ZGO-1 4.točka							2			1							1	2	1	4			3	6		2			22	
2.5	152. člen ZGO-1	12	4	2	12	3		10	1	2	1							269	42	10	48	8	87	142	99	4	98	2		856	
2.6	153. člen ZGO-1 gradnja	4	1		2	1		2				4						64	5		7	2	8	8	12	1	6		1	128	
2.7	153. člen ZGO-1 uporaba	1	1		1			2										13	4		9	2	1	3	2		1			38	
2.8	154. člen ZGO-1	10				2		1	1									62	1	1	2	2	1	4	7		3			97	
2.9	155. člen ZGO-1																	1					2	7		17				27	
2.10	156. člen ZGO-1				1																		1							2	
2.11	158. člen ZGO-1	6																8					4	2	1					21	
2.12	161. člen ZGO-1																														
2.13	Opozorilo 33. člen ZIN	18	8	1	3	6	2	13			2	3						88	19	1	28	3	29	45	27	11	29	7	2	345	
2.14	SKUPAJ ODLOČBE	62	20	3	24	17	2	30	6	6	9	7				1		547	96	20	135	21	151	225	161	33	140	9	8	1733	
3. SKLEPI																															
3.1	O dovolitvi izvršbe	3	7	2	3	1	2	9									1	107	12	6	36	1	53	97	42	7	43			432	
3.2	Odlag izvršbe	1	1		1			2	1	1	1							79	10	3	8	1	24	35	20	2	13			203	
3.3	Ustavev postopka	22	9	4	15	9	3	13	1		9						1	225	47	25	65	7	63	111	72	15	250	2	3	971	
3.4	O stroških	3	1	1	3						1							18	3	2	2	2	6	19	14	2	12			89	
3.5	Ostali sklepi	13	3		8			10	2	1	4						2	134	22	5	17	3	36	89	58	17	61			485	
3.6	SKUPAJ SKLEPI	42	21	7	30	10	5	34	4	2	15					4		563	94	41	128	14	182	351	206	43	379	2	3	2180	
4. KAZNOVANJE																															
4.1	Sodnik za prekrške	7	4	1	8	1	1	6	1	1								129	22	5	40	3	35	36	30	13	26		16	385	
4.2	Ovadba																	2			2					2				6	
4.3	Den. kazen 148. člen ZGO-1		2		2													21	7	2	7		6	4	3		3		2	59	
4.4	Kazen po ZIN	2	5		5			5		1		1						33	20	7	18	4	33	28	10	8	7	1		188	
4.5	Izvršba po 2. os. odst., sanac.	1			1													19	2		5	1	3	15	8	3	12			70	
4.6	Izvršil zavezanec -odst., saniral	9	5		1	1	1	4										64	13	1	32	1	14	62	26	10	69	1		315	
5. OPRAVILA																															
5.1	Izbris zaznambe	18	3		2	2	1			2	3	1				2		158	9	4	27	1	27	82	42	19	75	16		494	
5.2	Odgovori,dopisi,odstop.poročila	196	71	28	54	18	7	44	11	13	12	8	3			3	4	1059	150	66	160	26	161	511	416	261	872	95	105	4354	
5.3	Izob., sestanki, kolegiji, vodenje	Ocena ur: 4235																									SKUPAJ				24636

TABELA ZGO

PREGLED DELA GRADBENIH INSPEKTORJEV V LETU 2004 - ZGO																								
OBMOČNE ENOTE SKUPAJ		OBJEKTI VISOKE GRADNJE ali STAVBE											OBJEKTI NG ali gradbeni inž. obj.						Drugo		Izvršeno število primerov			
		Stanovanjske			Nestanovanjske								Prom. infrastrukt.,cevovodi,vodi			Drugi obj.			Projektivna podjetja	Izvajalska podjetja (d.o. in s.p.)				
		Enostanovanjske stavbe 111	Dvo, tro in več stan. stavbe 112	Skupinske stanovanjske stavbe 113	Hoteli in podobne stavbe 121	Poslovne stavbe 122	Stavbe za trgovino ter za storitve 123	Stavbe za promet in komunikacije 124	Industrijske stavbe in skladišča 125	Stavbe za izobraž. razv. bolniš. oskrbo 126	Druge nestanovan. stavbe 127	211 Ceste, avtoceste, ulice 212 Železnica 213 Letališke steze	214 Mostovi, avtoceste, predtori in podhodi	215 Pristanišča, vodne poti, jezovi in drugo	221 Dalj.kom.in elek.vodi 222 Lok. cev. in kabloi	230 Kompleksni industrijski objekti	241 Objekti za šport in rekreacijo	242 Drugi objekti NG, ki niso uvrščeni drugje						
A	B	C			D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	Y
I. PREGLEDI OBJEKTOV IN DPP																								
1.	Inšpekcijski pregledi	13	2			8	4		1	1	1									3		1	34	
2.	Kontrolni pregledi	99	60	2	1	48	37	6	61	13	114	9	1		4	1	3	28			1	4	492	
3.	Zaslišanja	19	7	1		11	21	2	17	3	36	2			1					20	1	4	145	
II. UKREPI																								
1. ODLOČBE																								
1.1	91. čl. po 1. točki ZGO	1				2			4		1												8	
1.2	91. čl. po 2. točki ZGO										2												2	
1.3	91. čl. po 3. točki ZGO		1			4	5		1	2	2				1		1						17	
1.4	91. čl. po 4. točki ZGO					1	2																3	
1.5	91. čl. po 6. točki ZGO																							
1.6	Podaljšanje roka	2				2	1		4	1	6												16	
1.7	SKUPAJ ODLOČBE	3	1			9	8		9	3	11				1		1						46	
2. SKLEPI																								
2.1	O dovolitvi izvršbe	10	1			6	2		3	1	10												36	
2.2	Prisilitev z denarno kaznijo	12	17	4		3	5		4	5	12				2							2	66	
2.3	Odlog izvršitve	1					6				1											2	10	
2.4	Ustavitev postopka	17	10	1		8	18	1	6	4	28				1					1	10		105	
2.5	O stroških					2					2			2								1	7	
2.6	Ostali sklepi	13	1			4	3		6		14												41	
2.7	SKUPAJ SKLEPI	53	29	5	0	23	34	1	19	10	67			2	1	2			1	17	1		265	
3. PREDLOGI ZA KAZNOVANJE																								
3.1	Sodnik za prekrške, ovadba					3			4													3	10	
4. IZVRŠBE																								
4.1	Po 2. osebi		1								2											3	6	
4.2	Izvršitev	17	3	1		8	4		13	4	9	1									2	1	63	
III. OPRAVILA																								
1.	Odgovori, dopisi, odstop, poročila	84	41	4		14	20	2	6	2	87				1	4	3	40			2	43	353	
2.	Izobr., sestanki, kolegiji, vodenje																							

3.3.2. Geodetska inšpekcija

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev, kot to določa zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/00) in predpisi, izdani na njegovi podlagi.

Novi Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/2002 – ZUreP), ki je pričel veljati 01. 01. 2003, je prinesel geodetski inšpekciji dodatno pristojnost nadzora nad določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ki se nanašajo na geodetske storitve.

V novembru 2003 je bil imenovan geodetski inšpektor, ki je sicer obdržal tudi pristojnosti gradbene inšpekcije in še vedno opravlja tudi delo gradbenega inšpektorja. Do tedaj je delo geodetske inšpekcije opravljal gradbeni inšpektor z dodatnim pooblastilom geodetske inšpekcije.

3.3.2.1. Prioritete pri delu

Kot v prejšnjih letih smo tudi v letu 2004 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujni nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

3.3.2.2. Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

V letu 2004 je bilo uvedenih 48 novih postopkov geodetske inšpekcije. Večina prijav se še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti. Številni občani se obračajo na geodetsko inšpekcijo v upanju, da se bodo na ta način zaradi svojega nestrinjanja z vzpostavitev katastrske meje v naravi izognili sodnemu postopku določitve meje in s tem povezanim stroškom. V obravnavanih primerih smo preverili tudi ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev ter ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo opravljal geodet z ustrezno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. V enem primeru je bila geodetskemu podjetju izdana odločba o odpravi nepravilnosti med postopkom ureditve in obnove meje.

Prejeli smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. Prijave običajno temeljijo le na obtožbah "sosedu" in so brez dokazil. Geodetska inšpekcija na kraju samem praviloma ne more ugotoviti, kdo je mejnik odstranil, tudi v postopku običajno ne more pridobiti podatkov o storilcu ter kraju in času dejanja.

V letu 2004 nismo prejeli nobene prijave v zvezi z zaračunavanjem geodetskih storitev, ampak pritožbe posameznikov zaradi nerazumno dolgega roka od naročila izdelave geodetskega elaborata do prejema le tega. Izkazalo se je, da se večina geodetskih podjetij ob sprejemu naročila od stranke ne obveže o roku izdelave elaborata.

Ker je v letu 2004 prenehala veljavnost zakona o posebnih pogojih za vpis lastninske pravice ne posameznih delih stavbe v zemljiško knjigo, se je v drugi polovici leta močno povečalo število vlog za vpis v zemljiško knjigo, posledično pa tudi število vprašanj inšpekciji v zvezi s tem postopkom in domnevnimi nepravilnostmi pri izdelavi etažnih načrtov, ki jih kot del dokumentacije za vpis v zemljiško knjigo izdelujejo geodetska podjetja.

Mnogo prijav se nanaša tudi na delo sodnih izvedencev geodetske stroke kakor tudi na delo geodetskih uprav, čeprav geodetska inšpekcija pri tem nima pristojnosti. V takih primerih geodetska inšpekcija prijavitelja obvesti o pristojnostih posameznih organov.

3.4. ZAKLJUČEK

Pri delu gradbene inšpekcije lahko povzamemo, da se problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami zmanjšujejo, tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Da je temu tako, dokazuje tudi podatek, da je bilo v letih 2004 in 2003 ob skoraj enakem številu inšpekcijskih pregledov (ca 15.000) kot v letu 2002, ugotovljenih ca 1/3 manj kršitev zakona in pri tem skoraj 1/2 manj nedovoljenih gradenj.

Temu je prispevalo tako opravljanje številnih prisilnih izvršb odločb gradbene inšpekcije, ustrezno informiranje medijev pri tem in druga dejanja inšpekcijskega nadzorstva, kot tudi večje kazni in drugi ukrepi, ki jih je prinesel ZGO1.

Zmanjšujejo se tudi problemi nedovoljenega odjemanja mineralnih surovin. Ob rednem nadzoru gradbenih inšpektorjev je vzpostavljeno tudi dobro sodelovanje z rudarsko inšpekcijo in policijo. V novelah zakona o graditvi objektov in zakona o rudarstvu, ki sta pričela veljati 01. 05. 2004, so v zvezi z nelegalnim odjemanjem mineralnih surovin določene tudi višje denarne kazni, kot tudi, da je lastnik zemljišča, na katerem se izvaja nelegalni odkop, o tem dolžan obvestiti rudarsko inšpekcijo, sicer se šteje, da je on izvajalec nedovoljenih del. S pomočjo državne pravobranilke je poleg velikega števila sodnih postopkov za odvzem premoženjske koristi uvedenih tudi vse več postopkov davčne in tržne inšpekcije.

V zvezi z delom gradbene inšpekcije pri nadzoru nad nelegalnim odkopavanjem mineralnih surovin in nad nelegalno gradnjo je bila v mesecu juniju tudi tiskovna konferenca ministrstva.

Tudi geodetska inšpekcija pri kontroli dela geodetskih podjetij ni ugotovila nepravilnosti, le v enem primeru je bila izdana inšpekcijska odločba.

V letu 2004 je bilo prav tako narejenega veliko dela pri omogočanju dostopa gradbenim inšpektorjem do različnih baz podatkov – uradnih evidenc, kar bo skrajšalo in olajšalo postopke dokazovanja dejanskega stanja v inšpekcijskih postopkih. Pri tem moramo omeniti tako nabavo strojne opreme (čeprav v nekaj območjih ta še ni ustrezna) kot tudi pridobitev pravic in programske opreme. Predstavniki gradbene inšpekcije so sodelovali tudi pri pripravi in izdelavi tako pravilnikov o prostorskih evidencah kot tudi vsebini teh evidenc. Z aktivnostmi bomo nadaljevali tudi v letu 2005.

Nenazadnje moramo omeniti, da so ob koncu leta 2004 vsi gradbeni inšpektorji kot tudi geodetski inšpektor opravili izpite po določbah zakona o prekrških, ker z letom 2005 prevzamejo tudi nove pristojnosti prekrškovnega organa.

4. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE

4.1. PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Stanovanjski zakon

Zakonodajalec je tudi pri sprejemu novega stanovanjskega zakona, ki je stopil v veljavo 14. 10. 2003, ocenil, da je stanovanjska inšpekcija potreben in koristen organ za nadzor nad izvajanjem njegovih določil. Z njim se je pristojnost stanovanjske inšpekcije v primerjavi s prejšnjo ureditvijo močno razširila.

Novi Stanovanjski zakon (Ur. list RS, št. 69/03) določa, da inšpekcijski nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije, pri čemer opredeljuje kot javni interes zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba ter zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Pristojnost stanovanjskega inšpektorja se konkretizira v ukrepih zoper etažne lastnike, ki ne zagotovijo, da so skupni deli vzdrževani v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, v določitvi začasnega upravnika v primerih, ko ta ni določen, pa bi po zakonu moral biti in v določitvi začasnega načrta vzdrževanja. Nadalje v ukrepih zoper posameznega etažnega lastnika, kateremu odredi vzdrževanje stanovanja tako, da se odvrne škoda, ki bi nastala drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja, kakor tudi v prepovedi opravljanje dejavnosti v delu stanovanja, če niso izpolnjeni pogoji določeni v zakonu.

Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Ur. list RS, št. 18/2004)

Zakon je začel veljati 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred tveganji investitorjeve finančne nesposobnosti, ko ta še pred končanjem gradnje prične s prodajo, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati še pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona opravljajo stanovanjski inšpektorji. Med najpomembnejša določila tega poglavja je šteti pogoje za dopustnost dogovora o predčasnem plačilu kupnine. Ko do takšnega dogovora pride, mora prodajalec zagotoviti ustrezno zavarovanje v korist kupca, ki je lahko: bančna garancija, oblikovanje skrbniškega računa, ali poroštvo zavarovalnice. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na način kršitve prepove sklepanje prodajnih pogodb ali oglaševanje oziroma odredi ukrepe, ki jih mora odpraviti zaradi odprave kršitev. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo tudi javno objavi v dnevniku, ki izhaja na območju celotne države, lahko pa tudi v drugih sredstvih javnega obveščanja.

4.2. UGOTOVITVE PRI DELU

Za leto 2004 smo si zastavili med prioritete naloge obravnavanje zadev, ki se nanašajo na vzdrževanje dvigal, najemnih stanovanj ter izvajanje ukrepov za zagotovitev učinkovitega upravljanja v večstanovanjskih stavbah.

Na področju dvigal je bil konec leta 2003 sprejet Pravilnik o varnosti dvigal (Ur. list RS, št. 97/03), ki določa tudi pristojnost stanovanjske inšpekcije za nadzor nad dvigali v stanovanjskih stavbah, pri čemer ima stanovanjski inšpektor dolžnost, da v primerih, ki jih določa pravilnik prepove uporabo dvigala.

Ugotavljamo, da se vzdrževanje dvigal v večstanovanjskih stavbah v primerjavi s preteklimi leti dobro uresničuje, na kar kaže tudi majhno število zadev, saj smo obravnavali le štiri zadeve in od tega izdali dve ureditveni odločbi. Ko govorimo o prioriteti, mislimo predvsem na takojšnje ukrepanje v vseh primerih, ko se ugotovi, da je potrebno prepovedati obratovanje dvigala, če le-ta ogroža varnost uporabnikov. Tovrstno prioriteto ohranjamo tudi v prihodnje. Zagotavljanje učinkovitega upravljanja v večstanovanjskih stavbah je potrebno razumeti v smislu danih zakonskih pooblastil, ki nam dajejo možnostčasne določitve upravnika. V tem delu ocenjujemo, da smo opravili obsežno delo tako ob pričetku veljavnosti novega stanovanjskega zakona, ko smo lastnike še opozarjali na njihovo obveznost imenovanja upravnika (preventivno delovanje) kot po preteku prehodnega obdobja – 6 mesecev z izdajanjem odločb. Etažnim lastnikom je bilo izdanih 25 odločb na področju Krškega, Rogaške Slatine, Škofje Loke, Kopra in Postojne.

V zvezi z vzdrževanjem najemnih stanovanj je začel postopek v 53 zadevah, izdanih pa je bilo 35 ureditvenih odločb.

4.3. ZAKLJUČEK

Začeli smo s postopkom v 612 zadevah, kar pomeni, da se je število zadev povečalo za 37,5 % v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2003. Število novih zadev s področja ZVKSES je 6 in zaenkrat še ni bistveno vplivalo na povečan obseg dela.

DEJANJA IN UKREPI	SKUPAJ
Odločba	168
Sklep	252
Predlog	76
Odstop	80
Prekršek	46
Ogledi	231
Opozorila	31
Obvestila	106
Kazni po Zin	4
Druga dejanja	823

V zvezi s prekrški velja omeniti, da smo začeli s postopkom zaradi suma storitve prekrška v 104 primerih, pri čemer so bili ugotovljeni opravičljivi razlogi za podajo predloga sodniku za prekrške v 46 primerih ali drugače, pri skoraj polovici zadev se je izkazalo glede na dejansko stanje, da obstaja utemeljen sum storitve prekrška.

Od vseh zadev, s katerimi se je začel inšpekcijski postopek, je bilo do 31. 12. 2004 rešenih 487 ali 79,5%, v reševanju jih je ostalo še 125.

Občini smo za pričetek izvršilnega postopka po izvršljivih odločbah podali 67 predlogov. Izvršbe, ki jih opravljajo občine na podlagi predlogov za izvršbo, se izvajajo s prisilitvijo etažnih lastnikov. Občinam, kjer se prvič srečujejo z našimi predlogi in izvedbo samega postopka, nudimo že vsa leta vso potrebno strokovno pomoč. Z uveljavitvijo novega stanovanjskega zakona se je pristojnost upravljanja izvršbe po drugem organu - pristojnem občinskemu organu razširila na vse ukrepe stanovanjske inšpekcije izdane po 125. čl. in 126. členu stanovanjskega zakona, zaradi česar bo potrebno v prihodnje strokovno sodelovanje še okrepiti.

V oktobru smo pripravili program dela za izvajanje inšpekcijskega nadzorstva po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb.

Opravljenih je bilo šest pregledov pri investitorjih, ki prodajajo večje število stanovanj. Kršitve, ki bi bile podlaga za ukrepanje, niso bile ugotovljene.

4.3.1. Opažanja in predlogi

Vsebina 15. čl. SZ-1, ki opredeljuje izvedbena dela v posameznem delu je nejasna in ne daje odgovora, kakšen je bil namen zakonodajalca. Definicije in razlago posameznih pojmov ni mogoče najti ne v zakonu ne v drugih predpisih (npr. izboljšava, sprememba). Ker je kršitev teh obveznosti hkrati tudi sankcionirana kot prekršek, nastane dodatna težava, saj je kot prekršek sankcionirana le sprememba v stanovanju, kot že rečeno pa zakon in drugi predpisi tega pojma ne opredelijo.

Predlagamo torej, da se ta člen dopolni in uskladi s prekrškovnimi določbami, ali še bolje, da se ga enostavno črta, ker že ZGO prepisuje sankcije za nedovoljene posege tudi v stanovanju. V zvezi z rezervnim skladom naj opozorimo na težave, ki so posledica statusa teh sredstev. Skupna lastnina rezervnega sklada povzroča krivična razmerja med lastniki (zoper neplačnike ni mogoče uporabiti sredstev rezervnega sklada v sodnem postopku, to pomeni, da jih morajo ostali lastniki še dodatno zalagati, česar praviloma niso pripravljene financirati, nadalje sredstva rezervnega sklada se uporabijo za skupne potrebe, torej tudi v korist tistih, ki v rezervni sklad ne prispevajo, hkrati pa uživajo koristi teh sredstev ipd). To pomeni solidarno odgovornost lastnikov do tretjih oseb, ko gre za zakonsko dovoljeno porabo, pri čemer je le-ta vprašljiva, saj jo sam SZ-1 izrecno prepoveduje (70. čl.). Menimo, da bi moral biti določen tudi limit (zgornja meja) teh sredstev, če se ta ne porabijo oziroma že zbrana zadoščajo za normalno vzdrževanje in rezervo v primeru nujnih del. Nesmiselno je namreč zbiranje teh sredstev prek neke razumne mere, ko se sredstva zbirajo le še zaradi zakonske prisile.

Kljub temu, da smo v tem letu opravili le manjše število kontrolnih pregledov po ZVKSES in nismo ugotovili kršitev zakona, pa vendarle velja omeniti, da so zavezanci opozarjali na posledice zakona, ki se odražajo v povečanju cen stanovanj na eni strani in na drugi zastoj pri gradnji teh objektov prav zaradi strožjih pogojev prodaje, ki jih je prinesel novi zakon. Pregledi so bili opravljeni pri večjih registriranih prodajalcih, zato pričakujemo drugačno stanje na področju neregistriranega sivega trga.

Naj za konec navedemo še zaskrbljujoče stališče višjega sodišča v Ljubljani, da pravnomočna odločba stanovanjskega inšpektorja ne more nadomestiti soglasja etažnih lastnikov za izvedbo vzdrževalnih del, saj naj bi ga lahko nadomestila le odločba nepravdnega sodišča.

5. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO ENERGETSKE INŠPEKCIJE

5.1. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Inšpekcija za energijo izvaja nadzor nad izvajanjem zakonov, tehničnih predpisov, standardov in drugih predpisov, ki veljajo za področje elektroenergetike, termoenergetike, ki obsega tudi plinovodne sisteme in tlačne posode. Naloge in pristojnosti inšpekcijskega nadzora so predpisane z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 79/99, 8/00, 52/02, 110/02 in 51/04) in tehničnimi predpisi, ki veljajo na podlagi Energetskega zakona in Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 59/99, 31/00, 54/00 in 37/04).

Inšpektorji energetske inšpekcije so v letu 2004 opravljali redne naloge inšpekcijskega nadzora nad izpolnjevanjem predpisov iz svoje pristojnosti pri zagotavljanju varnega in zanesljivega obratovanja energetskih naprav, to je naprav za proizvodnjo toplotne in električne energije, prenosnega in distribucijskega omrežja za električno energijo in zemeljski plin, tlačnih posod in drugih naprav za oskrbo z energijo.

V skladu s pristojnostjo, predpisano v 99. členu Energetskega zakona Energetska inšpekcija nadzira dve temeljni strokovni področji:

A ELEKTROENERGETIKA

B TERMOENERGETIKA, PLINOVODNI SISTEMI IN TLAČNE POSODE

Temeljna naloga energetske inšpekcije je po določbah Energetskega zakona zagotavljanje varnega in zanesljivega obratovanja vseh energetskih naprav, napeljav in postrojenj. Način dela energetske inšpekcije zagotavlja odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti že v procesu izdelovanja tehnične dokumentacije, pri gradnji ali rekonstrukciji energetskih naprav in tako zagotavlja, da inšpekcija ni samo regulator nepravilnosti ampak je na ta način omogočeno pravočasno ukrepanje. S preventivnim delom pri inšpekcijskem nadzoru nad rednim obratovanjem energetskih naprav je dosežena večja varnost in zanesljivost in tudi racionalnost, ker je s tem doseženo, da je v rednem obratovanju teh naprav manj ukrepov za odpravo nepravilnosti, med obratovanjem so takšni posegi praviloma dražji in posledično to pomeni tudi izpad proizvodnje, kar ima v primeru naprav v sklopu energetskega sistema Republike Slovenije lahko posledice na celotno gospodarstvo.

V skladu z načinom in vsebino inšpekcijskih pregledov, predpisanih s tehničnimi predpisi, energetska inšpekcija opravlja predpisane redne in izredne inšpekcijske preglede pri načrtovanju, gradnji, obratovanju in vzdrževanju naslednjih energetskih objektov in naprav:

A ELEKTROENERGETIKA:

1. Proizvodnja električne energije v termoelektrarnah in v nuklearni elektrarni
2. Proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah
3. Prenosno omrežje (400-110 kV) – daljnovodi, razdelilno transformatorsko postaje
4. Distribucijsko omrežje (110-0,4 kV) – daljnovodi, transformatorske postaje
5. Veliki porabniki električne energije
6. Ostali porabniki električne energije in objekti javnega pomena
7. Elektroenergetske naprave, ki vsebujejo PCB

B TERMOENERGETIKA, PLINOVODNI SISTEMI IN TLAČNE POSODE:

V skladu z določbami Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03 in 45/04) in novelo Energetskega zakona, sprejeto v letu 2004 so inšpektorji na termoeenergetskem področju v letu 2004 ponovno pričeli opravljati inšpekcijski nadzor nad uporabo tlačnih posod, ki so ga v času veljavnosti novele Zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Uradni list RS, št. 30/01) dve leti opravljali inšpektorji Tržnega inšpektorata Republike Slovenije. Področje dela na termoeenergetskem področju je naslednje:

- 6.3.3. Odobritev postavitve in prvi pregledi parnih naprav
- 6.3.3. Parne naprave v temoelektrarnah za proizvodnjo električne energije
- 6.3.3. Parne naprave v toplarnah za proizvodnjo električne energije in toplotne energije za potrebe daljinskega ogrevanja in sistemi daljinskega ogrevanja
- 6.3.3. Parne naprave za proizvodnjo toplotne energije v industrijskih kotlovnica za tehnološke potrebe proizvodnih procesov
- 6.3.3. Prenosno in distribucijsko omrežje zemeljskega plina
- 6.3.3. Tlačne posode v procesni industriji in za skladiščenje energentov v energetskih sistemih

5.2. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

A ELEKTROENERGETIKA

Na področju elektroenergetike je inšpekcijski nadzor opravljalo 15 elektroenergetskih inšpektorjev v 8-ih Območnih enotah.

<i>OE</i>	<i>Število inšpektorje v</i>	<i>Območje nadzora</i>
<i>Ljubljana</i>	<i>4</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>Kranj</i>	<i>2</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>Maribor</i>	<i>2</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>Celje</i>	<i>2</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>Koper</i>	<i>2</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>M. Sobota</i>	<i>1</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>N. Gorica</i>	<i>1</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>Novo mesto</i>	<i>1</i>	<i>Celotno področje OE</i>
<i>skupaj</i>	<i>15</i>	

Glede na tehnične značilnosti elektroenergetskih naprav izključna krajevna pristojnost posameznih inšpektorjev glede na območja po posameznih Upravnih enotah vedno ni mogoča, ker prenosno in distribucijsko elektroenergetsko omrežje povezuje celotno državno ozemlje, posamezne tehnično zaključene celote zajemajo celo več Območnih enot in omrežja ni mogoče deliti po upravnih mejah. Inšpekcijski nadzor se opravlja za posamezne tehnično zaključene celote in ga opravi en inšpektor, ki zapisniško poda ugotovitve in odredi morebitne ukrepe za celotno tehnično zaključeno celoto ne glede na upravne meje.

Krajevne pristojnosti inšpektorjev po posameznih Upravnih enotah za ostale elektroenergetske objekte so določene glede na število in zahtevnost elektroenergetskih postrojev in naprav.

Glede na predpisane inšpekcijske preglede je v času bolniške odsotnosti in rednih letnih dopustov potrebna pomoč inšpektorjev iz drugih OE, da so lahko opravljeni inšpekcijski pregledi tistih postrojev in naprav, kjer je to mogoče samo v času, ko naprave ne obratujejo in so izven obratovanja v času remontov ali drugih izrednih posegov.

B TERMOENERGETIKA, PLINOVODNI SISTEMI IN TLAČNE POSODE

Inšpektorji parnih kotlov so sistemizirani v treh Območnih enotah in sicer v Ljubljani, Mariboru in Celju, ker število parnih kotlov in drugih parnih naprav na območju drugih OE ne zagotavlja polne delovne zasedenosti krajevno pristojnega inšpektorja in zato inšpekcijski nadzor za celotno področje Republike Slovenije opravljajo inšpektorji iz OE Ljubljana, Celje in Maribor. Z dodelitvijo pristojnosti tudi za nadzor nad uporabo tlačnih posod po določbah Energetskega zakona in drugih predpisov bo potrebno v bodoče ob novi organizaciji energetske inšpekcije določiti nove krajevne pristojnost ali morebiti zaposliti nekaj novih inšpektorjev.

Število inšpektorjev po posameznih Območnih enotah je določeno na podlagi sistemiziranega števila inšpektorjev in števila parnih naprav po posameznih OE tako, da je bila dosežena polna zaposlenost posameznega inšpektorja in optimalni stroški predpisanih inšpekcijskih pregledov. Tako inšpektor iz OE Maribor opravlja inšpekcijski nadzor tudi na področju Murske Sote, inšpektorji iz OE Ljubljana pa na področju OE Kranj, Nova Gorica, Koper in Novo mesto. Ker gre pri delu inšpektorjev parnih kotlov za predpisane periodične preglede parnih naprav v industrijskih kotlovnica, termoelektrarnah in toplarnah, kar je vezano na čas remontov omenjenih objektov, je v primeru bolniške odsotnosti ali med letnimi dopusti občasno potrebno sodelovanje inšpektorjev iz OE Ljubljana tudi na področju OE Maribor in Celje, kjer je zaposlen samo en inšpektor.

<i>OE</i>	<i>Število inšpektorje v</i>	<i>Območje nadzora</i>
<i>Ljubljana</i>	<i>4</i>	<i>Celotno področje OE Ljubljana</i>
<i>Kranj</i>	<i>/</i>	<i>Inšpektorji iz OE Ljubljana</i>
<i>Maribor</i>	<i>1</i>	<i>Celotno področje OE Maribor</i>
<i>Celje</i>	<i>1</i>	<i>Celotno področje OE Celje</i>
<i>Koper</i>	<i>/</i>	<i>Inšpektorji iz OE Ljubljana</i>
<i>M. Sobota</i>	<i>/</i>	<i>Inšpektor iz OE Maribor</i>
<i>N. Gorica</i>	<i>/</i>	<i>Inšpektorji iz OE Ljubljana</i>
<i>Novo mesto</i>	<i>/</i>	<i>Inšpektorji iz OE Ljubljana</i>
<i>skupaj</i>	<i>6</i>	

5.3. UGOTOVITVE PRI DELU

5.3.1. Elektroenergetika

Delo elektroenergetske inšpekcije je v potekalo po sprejetem planu za leto 2004 na 25000 elektroenergetskih objektih in napravah. Na področju inšpekcijskih pregledov elektroenergetskih naprav je bilo opravljenih največ pregledov pri distributerjih in uporabnikih. Sicer pa je ravno to področje tisto, kjer se pri inšpekcijskem nadzorstvu ugotavlja največ pomanjkljivosti zaradi nespoštovanja zakonov in tehničnih predpisov. Najpogostejše nepravilnosti, ugotovljene pri inšpekcijskih pregledih, so naslednje:

1. Pri inšpekcijskih pregledih elektroenergetskih naprav na napetostnih nivojih od 0,4 KV do 400KV se stalno ugotavlja slabo vzdrževanje elektroenergetskih naprav v lasti gospodarskih družb-to je pri porabnikih električne energije, kjer poleg tehničnih problemov beležimo tudi povsem pravne probleme glede lastništva in pristojnosti upravljanja naprav.
2. Vzdrževanje elektroenergetskih objektov v lasti gospodarskih javnih služb za prenos in gospodarskih javnih služb za distribucijo električne energije v glavnem poteka po sprejetih in potrjenih planih vzdrževanja, opažamo težave pri usklajevanju vzdrževalnih del in rokov remontov, določenih z elektroenergetsko bilanco
3. Posebno poglavje inšpekcijskega nadzorstva predstavljajo nedovoljeni priključki objektov, zgrajenih brez ustreznih dovoljenj in pa izpolnjevanje pogojev, določenih s tehničnimi predpisi za elektroenergetske objekte pri porabnikih, da se jim lahko začasno ustavi dobava električne energije oziroma se jih odklopi od omrežja. Elektrodistribucijska podjetja, ki dobavljajo električno energijo upravičenim in tarifnim odjemalcem električne energije iščejo vse mogoče praznine v zakonodaji, da ne bi ustavile dobave oziroma opravile odklopov. Pričakujemo, da se bo stanje s popolnim odpiranjem trga z električno energijo v bodočnosti še poslabšalo, saj bodo še bolj prevladali finančni oziroma kapitalski interesi nad vsemi drugimi.
4. Inšpekcijsko nadzorstvo elektroenergetskih objektov pri porabnikih-objektih javnega pomena (šole, vrtci) so pokazali slabo oziroma nikakršno vzdrževanje in dvomljiva dokazila o opravljenih periodičnih pregledih in meritvah na elektroenergetskih objektih. Zaradi požarov v preteklih letih, domnevno zaradi nepravilnosti na elektroenergetskih instalacijah, je bila že v letu 2002 začeta organizirana akcija inšpekcijskih pregledov šol in vrtcev, ki se je zaradi obsežnosti nadaljevala tudi v letu 2003 in 2004. Objekti javnega pomena bodo tudi v prihodnje deležni večje pozornosti, ker so v teh objektih ugotovljene številne nepravilnosti in pomanjkljivosti na elektroenergetskih napravah.
5. Inšpekcijski nadzor elektroenergetskih naprav, vgrajenih v potencialno eksplozijsko ogroženih prostorih je pokazal velike pomanjkljivosti predvsem pri vzdrževanju naprav v eksplozijsko varni izvedbi. Republika Slovenija je že sprejela ustrezno zakonodajo, usklajeno z direktivami evropske unije (direktiva 94/9/ES) in je bil v letu 2004 okrepljen nadzor nad temi napravami.
6. Inšpekcijsko nadzorstvo elektroenergetskih objektov, ki vsebujejo PCB in PCT se je

opravljalo koordinirano z inšpekcijo za okolje. Namen teh inšpekcijskih pregledov je odkrivanje naprav ki vsebujejo PCB in PCT, zagotavljanje varnega obratovanja in sledljivost po končanem obratovanju, ko postanejo te naprave nevaren odpadek.

7. V zaključni fazi je akcija ugotavljanja količine energetskih transformatorjev, ki bi zaradi svoje starosti lahko bili kontaminirani z PCB ali PCT.

5.3.2. Termoenergetika, plinovodni sistemi in tlačne posode

Na podlagi določb Pravilnika o tehničnih normativih za postavitve, nadzor in obratovanje parnih kotlov in naprav (Uradni list RS, št. 114/2003) je v glavno knjigo parnih naprav vpisanih 895 parnih kotlov in drugih parnih naprav, za katere so z navedenimi tehničnimi predpisi za parne naprave predpisani redni periodični inšpekcijski pregledi in drugi pregledi, ki pogojujejo izdajo kotelne knjižice, ki je predpisana kot obratovalno dovoljenje za parne naprave. Na podlagi tehničnih predpisov za tlačne posode je v glavno knjigo tlačnih posod vpisanih 30 000 stabilnih tlačnih posod, poleg tega je v uporabi v RS več kot 1 000 000 (en milijon) premičnih tlačnih posod-jeklenk.

Inšpekcijsko nadzorstvo na področju termoenergetike je potekalo po določilih Energetskega zakona in veljavnih tehničnih predpisih za parne naprave in tlačne posode. Pri svojem delu inšpektorji tako kot že nekaj let zapored ugotavljamo, da se povprečna starost parnih naprav (parnih in vročevodnih kotlov, parnih posod) povečuje saj število novo postavljenih parnih naprav ne dosega števila parnih naprav, ki jim je potekla življenska doba. Že v letu 2003 je prišlo do občutnih sprememb in je bilo po dolgih letih prvič zabeleženo občutno povečanje števila postavitve novih parnih naprav in sicer za 70 %, takšen trend vendar, v manjšem obsegu se je nadaljeval tudi v letu 2004. V večini primerov gre za manjše enote v industrijskih kotlovnica in modernizacijo tehnoloških procesov, predvsem v farmacevtski industriji.

Starost parnih naprav ima za posledico večje število okvar saj bilo ugotovljenih 10 % več okvar teh naprav, kar je poleg iztrošenosti tudi posledica slabega vzdrževanja in pomanjkanja sredstev. Vsakoletno povečanje števila okvar na parnih kotlih traja že nekaj let in glede na starost teh naprav takšen trend pričakujemo tudi v prihodnje. Delno pomanjkljivo vzdrževanje opazimo že pri rednih inšpekcijskih pregledih vendar vseh napak ni mogoče ugotoviti in se pokažejo šele pri obratovanju, saj kotli mnogokrat zaradi spremenjenih tehnoloških postopkov v proizvodnji in s tem spremenjenih potreb po toplotni energiji pogosto obratujejo pri neugodnem režimu, največkrat pri premajhni obremenitvi. Vse to dodatno vpliva na krajšo življensko dobo parnih naprav. V vseh primerih okvar so bili izdani ukrepi za odpravo nepravilnosti in so bile napake tudi uspešno odpravljene, kar dokazuje strokovnost inšpektorjev parnih kotlov in se enake okvare pri nadaljnjem obratovanju niso pojavljale. Pri inšpekcijskih pregledih so bile ugotovljene največkrat naslednje nepravilnosti:

- Netesnost zvarnih spojev dimnih cevi in zadnje stene pri mnogovodnih parnih kotlih, kar je poleg iztrošenosti kotlov tudi posledica plinifikacije starejših kotlov, ki večjih toplotnih obremenitev plinske kurjave ne prenesejo
- Deformacije in netesnosti parnega sistema kotlov zaradi spremenjenega režima obratovanja
- Pomanjkljivo vzdrževanje varnostne in regulacijske opreme
- Nepravilno delovanje naprav za kemično in termično pripravo vode za parne in vročevodne kotle
- Nepravilna nastavitve parametrov zgorevanja pri gorilnikih na kurilno olje in plin in nepravilno zgorevanje pri kotlih na lesno kurjavo zaradi iztrošenih naprav za doziranje

lesne mase

- Nepravilno obračunavanje porabljene toplote za ogrevanje v objektih, kjer se toplota za ogrevanje obračunava na podlagi vgrajenih toplotnih števecov po posameznih stanovanjskih enotah

5.4. OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV

Skupno je bilo v letu 2004 opravljenih 3065 pregledov energetskih naprav v 2769 upravnih zadevah. Skupno število pregledov je 12 % večje kot v letu 2003.

Na področju elektroenergetike je število pregledov manjše za 2 % vendar so pregledi elektroenergetskih naprav proizvodnje in prenosa električne energije opravljeni v okviru plana za leto 2004, sami pregledi proizvodnih objektov v termoelektrarnah pa povečani za 125 %. Zmanjšano, vendar ne bistveno, je bilo število pregledov distribucijskega elektroenergetskega omrežja in pregledov pri uporabnikih in sicer na račun števila pregledov pri nedovoljenih gradnjah, ki se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 156 %.

Skupno število pregledov pri nedovoljenih gradnjah absolutno ni veliko, 6 % vseh pregledov, vendar je bilo zaradi slabo pripravljene dokumentacije, pomanjkljivih seznamov teh objektov in težav pri ugotavljanju dejanskega stanja na terenu, porabljenega mnogo več časa kot kaže statistično razmerje do drugih pregledov.

Močno je povečano število pregledov naprav v eksplozijsko ogroženih prostorih, ker je bilo že v letu 2003 na tem področju ugotovljenih veliko nepravilnosti, ti objekti pa so potencialen vir nesreč z mogočo veliko škodo in ogrožajo človeška življenja.

Na termoenergetskem področju je število pregledov večje za 72 %, predvsem zaradi novega področja dela pri nadzoru tlačnih posod, vendar dejanski obseg ni obsežnejši za toliko, ker pregledi tlačnih posod niso tako obsežni kot pregledi parnih naprav za proizvodnjo pare in vroče vode.

Opazno je manjše število izrednih pregledov zaradi okvar med obratovanjem, 49 % v primerjavi s predhodnim letom, vendar dejansko število okvar ni manjše, ker smo veliko nepravilnosti ugotovili že pri povečanem številu rednih pregledov.

Števila pregledov, kjer so bile predmet pregleda samo tlačne posode ni mogoče primerjati z obsegom dela v letu 2003, ker lansko leto teh pregledov nismo opravljali, ti pregledi pa ne glede na druge pokazatelje o obsegu dela energetske inšpekcije pomenijo dodatno delo v letu 2004, ki v planu dela za leto 2004 ni bilo zajeto, smo pa preglede opravili tako kot predpisuje novela Energetskega zakona, sprejeta v letu 2003.

Povečano je tudi število zadev in pregledov glede racionalne rabe energije oz. obračuna porabljene toplote za ogrevanje v objektih, kjer je poraba toplote za ogrevanje merjena po posameznih stanovanjskih enotah.

ELEKROENERGETIKA

Objekti	Število zadev	Razmerje 2004/2003	Število opr. pregledov	Razmerje 2004/2003	Izdane odločbe
Termoelektrarne in NE Krško			36	2,25	
Hidroelektrarne in male hidroelektrarne			77	0,85	
Prenosno omrežje DV, RTP (400-110 kV)			142	1,03	
Distribucijsko omrežje DV, TP (110-0,4 kV)			1059	0,94	
Uporabniki-javni objekti			464	0,72	
Naprave z vsebnostjo PCB			72	3,27	
Neppravilni priklopi – nedovoljene gradnje			128	2,56	
Izklopi pri nedovoljenih gradnjah			28	1,47	
Eksplozijsko varne naprave			96	3,00	
Skupaj	2088	1,12	2102	0,98	388

TERMOENERGETIKA, PLINSKI SISTEMI IN TLAČNE POSODE:

Objekti	Število zadev	Razmerje 2004/2003	Število opr. pregledov	Razmerje 2004/2003	Izdane odločbe
Redni inšpekcijski pregledi parnih naprav			628	1,85	
Izredni inšpekcijski pregledi parnih naprav			18	0,49	
Odobritev postavitve parnih naprav			32	0,38	
Prvi pregled			105	1,00	
Racionalna raba energije			30	2,14	
Plinski sistemi			9	1,00	
Tlačne posode			141	(novo)	
Skupaj:	681	1,72	963		24

Opomba:

Pri 141. pregledih tlačnih posod je bilo pregledano 380 tlačnih posod, pri pregledih parnih naprav je bil pri enem pregledu zaradi zahtevnosti opravljen večinoma le pregled ene naprave, razen parnih naprav v tehnoloških procesih v farmacevtski industriji, kjer je iz tehnoloških razlogov možen pregled več naprav v eni proizvodni liniji.

TABELA
SKUPNO ŠTEVILO PREGLEDOV:

	Število zadev	Razmer je <u>2004</u> <u>2003</u>	Število opr. pregledov	Razmerje <u>2004</u> <u>2003</u>	Izdane odločbe
Elektroenergetika	2088	1,12	2102	0,98	388
Termoenergetika	681	1,72	963	1,66	24
Skupaj:	2769	1,22	3065	1,12	412

5.5. ZAKLJUČEK

Z ozirom na 3065 opravljenih inšpekcijskih pregledov je 15 elektroenergetskih inšpektorjev in 6 inšpektorjev parnih kotlov v obdobju januar-december 2004 povprečno opravilo 146 inšpekcijskih pregledov, kar pomeni polno zaposlenost inšpektorjev glede na predpisan obseg dela pri enem inšpekcijskem pregledu in pomeni 7,3 % povečanje glede na število opravljenih pregledov v letu 2003.

Povzetek ugotovitev pri inšpekcijskih pregledih in ocena stanja energetskih naprav je naslednja:

- neredno opravljanje predpisanih meritev in nastavitvev zaščitnih naprav – predvsem pri malih HE do moči 1 MW in tudi drugih elektroenergetskih napravah
- kritično stanje primarne in sekundarne opreme pri večjih odjemalcih
- slabo stanje naprav na elektrodistribucijskem omrežju
- slabo stanje elektroenergetskih instalacij v objektih javnega pomena
- nepridobljeni certifikati o skladnosti vgrajene opreme v eksplozijsko ogroženih prostorih in pomanjkljivo vzdrževanje
- pomanjkljivosti pri obratovanju naprav za pripravo vode v termoenergetskih objektih, predvsem v industrijskih kotlovnica
- pomanjkljivo vzdrževanje in kontrola delovanja varnostne opreme pri parnih napravah
- stalen trend naraščanja okvar parnih naprav zaradi starosti in iztrošenosti
- opazno je povečanje števila novopostavljenih parnih naprav, kar je po nekajletni stagnaciji znak za bodočo boljšo izrabo primarnih goriv in izboljšanje okolja zaradi manjših emisij

Kljub precejšnji obremenjenosti inšpektorjev je bil inšpekcijski nadzor energetskih naprav opravljen kvalitetno, kar dokazuje tudi razmeroma majhno število okvar glede na zastarelost energetskih naprav. Prav tako ni bilo nobene nesreče z večjo gmotno škodo ali človeškimi žrtvami. Oskrba z energijo, tako električno energijo kot toplotno energijo v sistemih daljinskega ogrevanja in z zemeljskim plinom je bila dobra. Okvare na energetskih napravah so bile posledica zastarelosti naprav ali pomanjkljivega vzdrževanja in pri nobeni okvari ni bil vzrok pomanjkljiv ali nestrokoven inšpekcijski nadzor.

6. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO RUDARSKE INŠPEKCIJE

Inšpekcija za rudarstvo (v nadaljevanju teksta IR) je v letu 2004 izvajala inšpekcijsko nadzorstvo pri Inšpektoratu RS za okolje in prostor pri Ministrstvu za okolje in prostor po predvidenem letnem programu in v skladu z zakonom.

Zaradi intenzivnega zapiranja rudnikov je bilo delo inšpekcije na tem področju nekoliko zmanjšano. Z doslednim izvajanjem določb Zakona o rudarstvu in Zakona o varnosti in zdravju pri delu ter drugih zakonov in podzakonskih predpisov pa se obseg inšpekcijskega nadzora na drugih področjih stalno povečuje. Povečal se je na področju izvajanja novih predpisov, rudarskih pravic, drugih rudarskih del in podzemnih gradenj (gradnja cestnih in železniških predorov) ter na področju sodelovanja z drugimi organi pri nadzoru nedovoljenega izkoriščanja mineralnih surovin.

V obravnavanem obdobju je na povečan obseg del IR vplivalo tudi razmeroma veliko število novih podzakonskih predpisov, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu v rudarstvu. Od sredine do konca leta 2003 je bilo namreč objavljenih 14 novih podzakonskih predpisov s preko 4000 določbami.

Z materialnim zakonom določeno preventivno in periodično nadzorstvo IR, se praviloma neposredno odraža skozi stanje varnosti in zdravja pri izvajanju rudarskih del, ki je v letu 2004 v primerjavi s preteklim obdobjem glede skupnega števila nesreč in nevarnih pojavov pri delu nekoliko ugodnejše.

Učinkovitost dela IR pogojuje tudi stalno spremljanje tuje in domače prakse in izobraževanje. Usposabljanje inšpektorjev na področju implementacije evropskih predpisov – direktiv - v rudarstvo je neposredna, predvsem na področju proti eksplozijske zaščite, varnosti in zdravja pri delu, uporabe strojev in osebne varstvene opreme ter na področju nadzora trga.

Pomemben dejavnik za uspešno izvajanje nadzora je zastavljena oblika sodelovanja z drugimi inšpekcijami in organi. Program dela IR je naravnani v izvajanje skupnih ciljev Inšpektorata kar omogoča sprotno odpravljanje pri delu ugotovljenih pomanjkljivosti.

6.1. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

IR pri Inšpektoratu RS za okolje in prostor pri Ministrstvu za okolje in prostor izvaja inšpekcijski nadzor v gospodarskih subjektih, ki raziskujejo in izkoriščajo mineralne surovine, pri subjektih, ki izvajajo rudarska dela pri raziskovanju in izkoriščanju mineralnih surovin ter pri izvajanju drugih rudarskih del na področju graditve podzemnih objektov, vrtnanja in miniranja.

Pooblastila in pristojnosti so opredeljene v okviru naslednjih aktov:

- Zakon o rudarstvu (Ur. l. RS, št. 56/99 in 46/04) - dalje ZRud;
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 56/99 in 64/01) – dalje ZVZD;
- Zakona o inšpekciji dela (Ur. l. RS, št. 38/94, 32/97, 36/00);
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Ur. l. RS, št. 56/02);
- Zakon o državni upravi (Ur. l. RS, št. 52/02);
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Ur. l. RS, št. 80/99, 70/00, 52/02 in 73/04);
- Zakon o splošni varnosti proizvodov (Ur. l. RS, št. 23/99);
- Zakon o standardizaciji (Ur. l. RS, št. 59/99);
- Zakon o akreditaciji (Ur. l. RS, št. 59/99);

– Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Ur. l. RS, št. 59/99, 31/00, 37/04 in 99/04).

Periodika izvajanja inšpekcijskega nadzora je opredeljena v 89. členu ZRud. Na podlagi omenjene določbe je IR dolžna najmanj enkrat v šestih mesecih opraviti nadzor nad izvajanjem rudarskih del, ki jih ogroža metan, drugi plini, vdori vode, mulja in blata, nevarni premogov prah, kremenov prah ali živosrebrni hlapi ter prostore, kjer je nevarnost radioaktivnih sevanj in v primerih, ko je tveganje za nevarne pojave povečano. Pri rudarskih delih, ki niso zajeta v prej navedenem tekstu, mora IR opraviti nadzor najmanj enkrat letno. Poleg navedenih dolžnosti pa mora IR na podlagi 1. odstavka 89. člena ZRud takoj pričeti z raziskavo okoliščin smrtnih in skupinskih nesreč, odrediti ukrepe in na zahtevo pristojnega organa izdelati pisno mnenje o vzrokih nesreče.

Splošna pooblastila in pristojnosti IR so opredeljena s 85. členom ZRud, na področju varnosti in zdravja pri delu pa s 86. členom ZRud. Na podlagi omenjene določbe ZRud ima rudarski inšpektor pri nadzoru izvajanja ukrepov iz varnosti in zdravja pri izvajanju rudarskih del, pravice in dolžnosti, ki jih ima inšpektor za delo. Določilo ZRud se navezuje na 51. in 52. člen ZVZD. Pri tem 51. člen določa naslednje: »inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ZVZD, predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in drugih predpisov o varnosti in zdravju pri delu ter nad varnostnimi ukrepi, določenimi s splošnimi akti delodajalca in kolektivnimi pogodbami, opravlja inšpekcija dela«, 52. člen pa: »inšpekcijski nadzor iz prejšnjega člena pri izvajanju rudarskih del ter podzemnih gradbenih del, ki se izvajajo z rudarskimi metodami dela in v skladu z zakonom, ki ureja rudarstvo in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, opravlja rudarska inšpekcija«. Vsa posebna pooblastila za nadzor na področju varstva okolja in razstreljevanja pa se izpeljujejo iz 85. člena v povezavi z 82. členom in 4. členom ZRud. Inšpekcijski nadzor je na podlagi določil 85. člena ZRud razdeljen na dve osnovni področji:

- a) raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin iz 3. člena ZRud,
- b) izvajanje rudarskih del, ki niso v neposredni povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin in so navedena v 4. členu ZRud.

IR nadzira nosilce rudarskih pravic raziskovanja in izkoriščanja mineralnih surovin iz 3. člena ZRud in izvajalce del pri izkoriščanju mineralnih surovin ter izvajalce drugih rudarskih del.

Inšpekcijski nadzor obsega:

- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem rudarskih del pri raziskovanju in izkoriščanju v celoti, to je tehnično področje, področje varnosti in zdravja pri delu in pri postopkih za izdajo dovoljenj za uporabo objektov in naprav, ki so v pristojnosti republiškega upravnega organa;
- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem rudarskih del pri raziskovanju in izkoriščanju mineralnih surovin pri izvajalcih, ki niso nosilci pravic raziskovanja ali izkoriščanja;
- inšpekcijski nadzor nad rudarskimi deli, ki se izvajajo pri graditvi podzemnih objektov v okviru razmejitve z inšpekcijo za delo (IRSD), to je na tehničnem področju in na področju varnosti ter zdravja pri delu in sodelovanje pri postopkih za izdajo rudarskih soglasij;
- inšpekcijski nadzor nad vrtalnimi in vrtalno-minerskimi deli na površini, ki niso v povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin;
- inšpekcijski nadzor nad nedovoljenim izkoriščanjem mineralnih surovin zunaj odobrenih pridobivalnih prostorov.

6.2. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

Inšpekcija za rudarstvo je organizirana v okviru IRSOP. To je razvidno iz organizacijske sheme IRSOP. Notranja organizacija izhaja iz zakonskih določb in internih aktov. V letu 2004 je bila shema organiziranosti nekoliko dopolnjena zaradi novega zakona o inšpekcijskem nadzoru. Delovanje inšpektorjev v OE IRSOP je prinesla nekatere organizacijske posege, ki so bili potrebni predvsem za zagotovitev usklajenosti pri izvajanju predpisanega inšpekcijskega nadzora.

V predhodno poglavju je statistično prikazan obseg predpisanih inšpekcijskih aktivnosti, ki jih je v letu 2004 vršilo 6 inšpektorjev, le-ti pa so krajevno dislocirani. V sistemu organizacije Inšpektorata so inšpektorji locirani takole:

- direktor inšpekcije je lociran v Uradu glavne inšpektorice,
- po en inšpektor je organizacijsko priključen v OE Ljubljana, v OE Kranj in v OE Novo mesto,
- dva inšpektorja sta organizacijsko priključena v OE Celje, od tega je en rudarski, eden pa rudarsko elektroenergetski inšpektor.

Vsi inšpektorji, vključno z direktorjem inšpekcije, izvajajo predpisani inšpekcijski nadzor, vsak s poimensko krajevno določenim obsegom.

Zaradi načina izvajanja inšpekcijskih aktivnosti, ki izhajajo iz zakonsko opredeljenih pristojnosti, je z organizacijo Inšpektorata omogočeno redno izvajanje internih kolegijev inšpekcije.

Izobraževanje

V februarju 2004 je bila izvedena predstavitev osnutka evropske direktive o rudniških odpadkih, katere sta se udeležila dva predstavnika IR. Pristojno ministrstvo je nadaljevalo z aktivnostmi na tem področju.

V marcu 2004 je rudarska stroka organizirala strokovni posvet na temo rudarska reševalna služba, kjer so predstavniki IR tvorno sodelovali.

V novembru 2004 se je en inšpektor udeležil 7. mednarodnega strokovnega posveta pri gradnji predorov in drugih podzemnih objektov.

V decembru 2004 so se vsi inšpektorji IR udeležili strokovnega izobraževanja o dopolnitvi ZUP in drugi problematiki, ki je bilo izvedeno v Kranjski gori.

Vsi inšpektorji IR so v letu 2004 opravili usposabljanje in izpit za prekrškovne organe, dva inšpektorja pa sta poleg tega opravila tudi državni izpit iz javne uprave.

Posamezni inšpektorji IR so se v letu 2004 izobraževali tudi s področja tujih jezikov.

Inšpektorji so v okviru izobraževanja sodelovali na simpozijih Društva tehničnih vodij za površinsko odkopavanje, kjer so aktivno sodelovali s svojimi prispevki predvsem na področju uveljavljanja nove rudarske regulative z vidika varnosti in zdravja pri delu.

V okvir izobraževanja se lahko uvrsti tudi sodelovanje pri recenziji nove rudarske regulative, kamor so bili vključeni vsi inšpektorji.

6.3. UGOTOVITVE PRI DELU

Planiran obseg pregledov je v letu 2004 izvršilo 6 rudarskih inšpektorjev, od teh en direktor inšpekcije in en rudarski elektroenergetski inšpektor. Letni pregledi reševalne opreme pri jamskih reševalnih službah rudnikov ter preglede rudniških izvažalnih naprav (izvozni jaški) so bili opravljeni po pooblaščenih izvedencih v okviru inšpekcijskih postopkov.

Nadzor nad izvajanjem predpisanih tehničnih normativov ter normativov in ukrepov iz varnosti in zdravja pri delu se je izvajal pri naslednjih izvajalcih:

- Premogovnik Velenje, d.d., Rudnik Trbovlje - Hrastnik, d.o.o., Rudnik Zagorje v zapiranju, d.o.o., Rudnik Kanižarica v zapiranju, d.o.o., Rudnik Senovo v zapiranju, d.o.o., Nafta Lendava, d.o.o., Sektor RPNP, Rudnik svinca in cinka Mežica v zapiranju d.o.o., Rudnik živega srebra Idrija v zapiranju d.o.o., Rudnik Žirovski vrh v zapiranju, p.o.,
- izvajalci s površinskim pridobivanjem mineralnih surovin (3. člen ZRud, točke od 1 do 10),
- izvajalci s površinskim pridobivanjem mineralnih surovin (3. člen ZRud, točke od 11 do 16),
- izvajalci, ki izvajajo dela za nosilce rudarskih pravic,
- izvajalci, ki izvajajo dela pri gradnji cestnih in hidrotehničnih predorov,
- izvajalci, ki so nosilci uporabe rudniških prostorov po končanem izkoriščanju.

Inšpekcijski nadzor v prej naštetih subjektih po obsegu pomeni:

- nadzor osmih rudnikov z obrati in strokovnimi službami ter pridobivanje nafte (pregledi najmanj dvakrat letno), to je 39 obratov in strokovnih služb z največjim deležem števila zaposlenih na področju rudarstva v RS,
- pregled 295 rudarskih objektov na 242 lokacijah,
- 193 koncesij za rudarske pravice za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin,
- 27 izvajalcev rudarskih del (pregledi najmanj enkrat letno).

Rudarski inšpektorji so izvršili nadzor nad delovanjem reševalnih služb podzemnih rudnikov in pri tem pregledali posamezne reševalne postaje (sedem reševalnih postaj), pooblaščen izvedenci pa reševalno opremo. Pri rednih in izrednih inšpekcijskih nadzorih so četrto leto nadzirali izvajanje koncesij. Nadzorov koncesij je bilo manj kot v letu 2003, čeprav je bilo v letu 2004 podeljenih nekaj koncesij na novo.

Poleg inšpekcijskega nadzora v navedenih podjetjih so rudarski inšpektorji v okviru in na podlagi zakona opravili še:

- 3 raziskave nesreč in 4 nevarnih pojavov;
- izdali 46 mnenj o izpolnjevanju pogojev po 39. čl. ZRud in po ZIN;
- na podlagi imenovanja so delovali v upravnih postopkih republiške komisije za tehnične preglede objektov in naprav na področju izkoriščanja mineralnih surovin, za katere izda dovoljenje za izkoriščanje republiški organ pristojen za rudarstvo (mineralne surovine A, 1. do 10. točka 3. člena ZRud);
- na podlagi imenovanj so inšpektorji delovali v komisijah za strokovne izpite nadzornikov, strelcev in opravnikov izvažalnih strojev, v komisiji za strokovne izpite za tehnične vodje, vodje tehničnih služb in samostojne projektante v rudarstvu, za strokovne izpite s

- področja podzemnih gradenj po ZGO;
- v skladu z 2. odstavkom 85. člena ZRud so sodelovali z drugimi inšpekcijami, kakor tudi s strokovnimi organizacijami s področja rudarstva;
 - sodelovali so v komisiji Vlade RS za nadzor nad nedovoljenimi posegi v prostor z namenom izkoriščanja mineralnih surovin ter v komisiji Vlade RS za nadzor dela na črno,
 - v okviru prioritete naloge preprečevanje kraje mineralnih surovin so inšpektorji po uradni dolžnosti sodelovali z Gradbeno inšpekcijo, Policijskimi upravami, Državnim tožilstvom in Državnim pravobranilstvom;
 - prioriteta izvajanja inšpekcijskega nadzora v letu 2004 je bila opredeljena s cilji izvajanja inšpekcijskih nalog po določbah Zakona o rudarstvu, Zakona o varnosti in zdravju pri delu ter z nadzorom nad nedovoljenim izkoriščanjem mineralnih surovin;
 - Pridobljeno je bilo pravno mnenje o upravnih postopkih in razmejitvi odgovornosti med Inšpekcijo za okolje ter IR v zvezi z nadzorom pri izkoriščanju termoenergetskih virov.
 - IR je strokovno sodelovala pri izdelavi predpisov na podlagi Zakona o eksplozivih v delu, kjer se predpisi nanašajo na izvajanje minerskih del kot rudarskega dela po Zakonu o rudarstvu;
 - IR je pripravila predloge v zvezi z dopolnitvijo Zakona o rudarstvu, ki so že v postopku Službe za zakonodajo. Dopolnitve se nanašajo na nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin z rudarskimi deli.

6.3.1. Delovni čas inšpektorjev

Poraba delovnega časa delavcev IR v letu 2004 je predstavljena v tabelah od 1 do 4, hkrati je prikazana primerjava porabe delovnega časa glede na leto 2003.

Tabela 1

1	Delovni čas inšpektorjev	2003	2004	Indeks
	delo na terenu	769	672	87
	delo v pisarni	580	607	105
	boleznine	10	0	-
	letni dopust	140	210	150
	izredni dopust	7	47	671
2	Skupaj	1506	1536	100

Tabela 1 prikazuje porabo delovnega časa glede na terensko delo, delo v pisarni, boleznine ter porabo časa za letni dopust. V primerjavi z letom 2003 je bilo na terenu porabljenega za 13 % manj delovnega časa, v pisarni pa za 5 % več delovnega časa. Razlog v zmanjšanem obsegu terenskega dela je predvsem v večji porabi letnega rednega in izrednega dopusta za potrebe izobraževanja za državni izpit in za izpit za prekrškovni organ.

Tabela 2

Delo na terenu	2003	2004	Index
Redni inšpekcijski pregledi	423	407	96
Raziskave nesreč	40	14	35
Ostali izredni dogodki	54	45	83
Sodelovanje z drugimi	98	125	128
Izobraževanje	62	56	90
Delo za druge	60	10	17
Nelegalno izkoriščanje	25	15	60
SKUPAJ	762	672	88

V tabeli 2 je prikazana analiza porabe delovnega časa za opravljeno delo na terenu. Očitno je povečanje indeksa porabe časa pri sodelovanju z drugimi inšpekcijami ter organi pregona, kar izhaja iz dejansko ugotovljenega stanja na področju preprečevanja kraje mineralnih surovin. Pri izvajanju rednih in izrednih nadzorov se je poraba časa v primerjavi z letom 2003 nekoliko zmanjšala, in to predvsem na račun obveznega izobraževanja. Povečan obseg porabe delovnega časa je zabeležen tudi pri delu za druge, predvsem za Policijo, Državno tožilstvo in Državno pravobranilstvo in nekoliko za tehnične preglede. Postavka nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin pa prikazuje izvršen obseg nadzora na terenu, ki je bil opravljen samostojno.

Tabela 3

Število izdanih upravnih aktov	2003	2004	Index
Odločbe izvajalcem, ki izkoriščajo mineralne surovine od 1. do 7. točke 3. člena ZRud	86	65	76
Odločbe izvajalcem, ki izkoriščajo mineralne surovine po 11. do 13. točke 3. člena ZRud	164	197	120
Podaljšanje izvršitvenih rokov – sklepi	79	105	133
Sklepi v upravni izvršbi in drugi sklepi	60	73	122
Odločbe izvajalcem pri drugih rudarskih delih	22	29	132
Nelegalno izkoriščanje	9	12	133
SKUPAJ izdani upravni akti	411	481	115

Iz tabele 3 je razvidno, da se je število odločb na področju površinskega izkoriščanja predvsem tehničnega kamna (kamnolomi, peskokopi) povečalo za 20 %. Ocenjuje se, da se je to število povečalo predvsem zaradi novih predpisov in nekoliko zaradi izvajanja monitoringov na področju varstva okolja zaradi intenzivnega pridobivanja (gradnja AC), kar

se nanaša na varovanje okolja kot tudi na zagotavljanje varnosti pri izvajanju rudarskih del. Na področju podzemnih rudarskih del, ki se nanašajo na izkoriščanje in zapiranje rudnikov, pa se je število izdanih odločb zmanjšalo. Razlog zmanjšanja števila aktov izhaja iz končanja zapiralnih del v dveh rudnikih in zaradi preventivnega dela inšpekcije. Na področju nelegalnega izkoriščanja pa je IR izdala več upravnih aktov kot v letu prej, in sicer predvsem v primerih, kjer je bila podeljena koncesija in je obstajala pozitivna lokacijska informacija.

Tabela 4

Izdani ukrepi v odločbah	2003	2004	Index
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralne surovine od 1. do 10. točke 3. člena ZRud	299	246	82
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralne surovine po 11 do 13. točki 3. člena ZRud	540	625	116
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralni surovine od 1. do 10. točke 3. člena ZRud – elektro pregledi	82	67	82
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralni surovine od 10. do 13. točke 3. člena ZRud – elektro pregledi	71	61	86
Jamske reševalne službe	18	27	150
3-letni pregled jaškovnih naprav za prevoz ljudi in materiala	9	3	33
Izvajalci drugih rudarskih del	83	64	77
Nelegalno izkoriščanje	13	20	154
SKUPAJ izdanih ukrepov	1102	1.113	100

Tabeli 3 in 4 sta v povezavi s stanjem varnosti in zdravja v rudarstvu kazalca predvsem v smislu preventivnega dela inšpektorjev na terenu. Zaradi zmanjševanja obsega podzemnega rudarstva (zapiranja rudnikov v zadnji fazi) je vidno zmanjšanje število izdanih odločb, število ukrepov pa je zmanjšano predvsem zaradi manjših tveganj, ki lahko nastopajo pri izvajanju zapiralnih del (raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin od 1. do 10. točke ZRud).

Iz tabel 3 in 4 je razvidno povečanje števila inšpekcijskih dejanj na področju površinskega pridobivanja mineralnih surovin in rudarskih del nasploh. Povečanje izhaja iz dejstva, da se je v to področje poleg izvajalcev površinskih del vključilo tudi izvajalce vrtalno minerskih del na področju graditve in izvajalce vrtalnih del nad 30 m globine in da je bilo v letu 2004 več aktivnosti pri uveljavljanju novih predpisov.

6.3.2. Nadzor po področjih

V splošnem je bilo celotno področje izvajanja inšpekcijskega nadzora razdeljeno na področja, ki so prikazana v tabeli št. 5. Za vsa naštetá področja iz tabele 5 pa velja še splošna delitev na

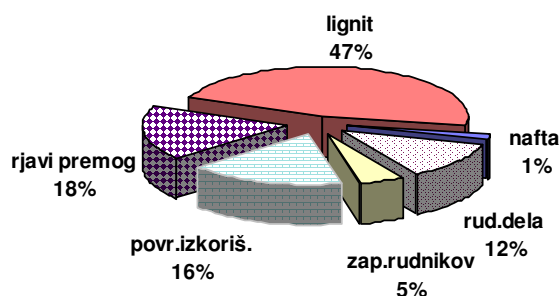
področje varnosti in zdravja pri delu, na tehnično področje in na področje varstva okolja. Neopredeljena opravila nadzora pa so zajeta pod ostali nadzor. Taka delitev je privzeta na podlagi zakona in dolgoletne prakse Inšpekcije za rudarstvo. Področje izvajanja nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu pa se razdeli le na tri glavna področja in sicer:

- na podzemno raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin in zapiranje rudnikov,
- na površinsko raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin,
- na izvajanje drugih rudarskih del, ki niso povezana z raziskovanjem in izkoriščanjem.

Varnost in zdravje pri delu

V letu 2004 je bil nadzor nad izvajanjem rudarskih del na področju izvajanja ukrepov varnosti in zdravja pri delu v celoti izvajan v skladu s predpisi, ki so bili uveljavljeni v drugi polovici leta 2003. Veliko dela je bilo vložena pri izvajalcih rudarskih del s strani inšpekcije v ugotavljanje skladnosti dela rudarskih družb z uveljavljenimi predpisi. Skozi predpise uveljavljene direktive EU na področju varnosti in zdravja ter na tehničnem področju zahtevajo uveljavljanje novih pristopov v smislu izvajanja določb teh predpisov.

Število zaposlenih na področju rudarstva v Sloveniji v letu 2004

Iz krožnega diagrama je razvidno število zaposlenih v letu 2004 na področju rudarstva v Republiki Sloveniji. K temu številu bi bilo treba dodati tudi število zaposlenih pri pridobivanju v kamnolomih, gramoznicah in glinokopih, ki pri površinskem izkoriščanju ni vključeno. To število je bistveno vplivalo na obseg opravljenega nadzorstva, zaradi nenatančnosti zbranih podatkov pa se že vrsto let ne navajajo v statistiki.

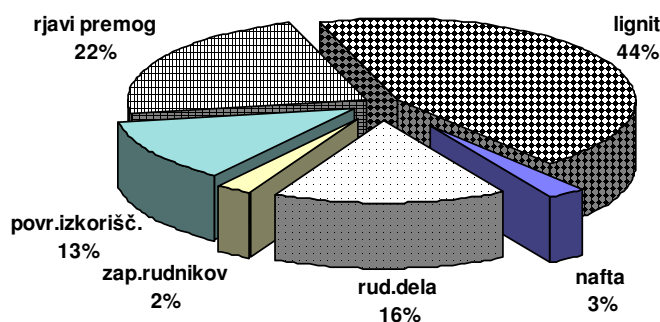
V letu 2004 so vsi izvajalci rudarskih del področje varnosti in zdravja pri delu v večini že uskladili z določbami zakona o rudarstvu in zakona o varnosti in zdravju pri delu. Navedeno pomeni, da so morali izdelati interni splošni akt z oceno tveganj za telesne poškodbe in okvare zdravja ter izjavo o varnosti.

Z oceno so se morale popisati obstoječe nevarnosti in na novo odkriti vse nevarnosti in škodljivosti, ki lahko v določenih situacijah povzročijo telesne poškodbe in okvare zdravja. S tem bi morali biti postavljeni temelji novega sistema zagotavljanja varnosti in zdravja pri

delu. Pri tem se misli na ustrezno vsebino prej navedenih aktov. Če bi bila ta ustrezna, bi bilo tudi inšpekciji omogočeno izvajanje kvalitetnega preventivnega in periodičnega nadzora.

V več primerih pa je bilo ugotovljeno, da je vsebina ocene tveganj pomanjkljiva ali nepopolna. Prav tako je bilo ugotovljeno, da so ocene izdelovali izvajalci brez ustreznih pooblastil za področje rudarstva. Zato so bili izdani ukrepi za dopolnjevanje in usklajevanje ocen z veljavnimi predpisi na področju rudarstva.

Nesreče pri delu na področju rudarstva v Sloveniji v letu 2004

Zaradi pomanjkljivih ocen tveganj s pomočjo novega sistema varnosti in zdravja pri delu je bilo mogoče le pri malo številnih izvajalcih rudarskih del pri izkoriščanju in pri zapiranju rudnikov v letu 2004 ponovno zmanjšati število nesreč pri delu. Pri premogovnikih se je absolutno število nekoliko povečalo, na enoto zaposlenih pa zmanjšalo. Absolutno število nesreč in število na enoto zaposlenih se je pri izvajalcih drugih rudarskih del in na področju tunelogradnje najbolj povečalo. Seveda pa prej navedeni kazalci števila nesreč niso edini in v celoti ustrezni za opis stanja na področju varnosti. Popolnejša analiza bo podana na osnovi podatkov, ki bodo zbrani naknadno. Stanje nesreč s telesnimi poškodbami pri izvajanju rudarskih del po posameznih področjih je razvidno iz tabele 5.

Tabela 5

Področje izvajanja rudarskih del	leto	povp. štev. zaposlenih	skup. štev. nesreč	št. nesreč z lažjimi poškodbami	št. nesreč s hujšimi poškodbami	št. nesreč s smrtnim izidom	število nesreč na 1000 zap.
premog in zapiranje rud.	2004	2.999	197	191	6	0	65,7
	2003	3.470	208	205	0	3	59,9
podzem. izkorišč. in zap.rudnikov	2004	127	2	2	0	0	15,7
	2003	145	8	8	0	0	55,2
izkoriščanje nafte in plina	2004	64	8	8	0	0	125,0
	2003	60	3	3	0	0	50,0
površinsko izkorišč. min.surovin	2004	790	37	37	0	0	46,8
	2003	807	50	47	3	0	62,0
druga rudarska dela	2004	555	47	47	0	0	84,7
	2003	658	94	89	5	0	142,9
SKUPAJ:	2004	4.535	291	285	6	0	64,2
	2003	5.140	363	352	8	3	70,6
indeks :	04/03	88	80	81	75	0	91

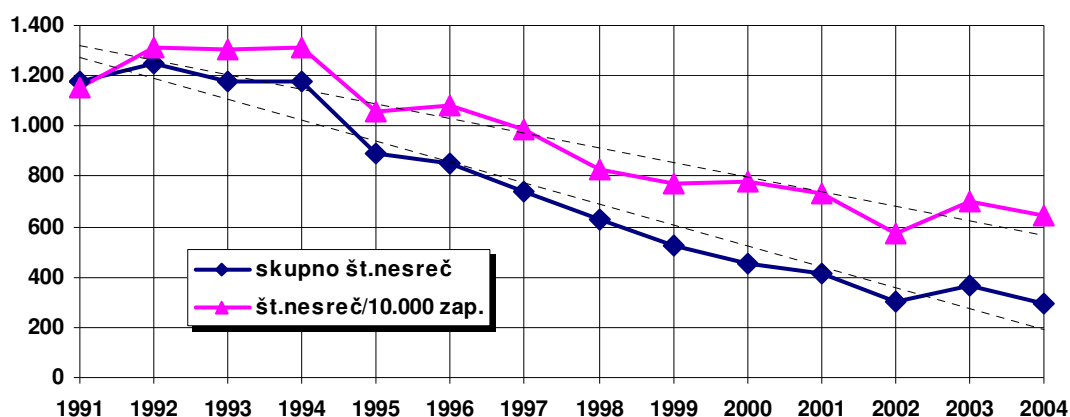
Iz tabele 5 je razvidno naslednje:

- da se je na področju rudarskih del v Republiki Sloveniji v letu 2004 pripetilo za 20 % manj nesreč kot v letu 2003,
- da se je na področju pridobivanja premoga in zapiranja rudnikov premoga v letu 2004 pripetilo skupno 11 nesreč s telesnimi poškodbami manj kot v letu 2003,
- da se je na področju zapiranja rudnikov kovin v letu 2004 pripetilo 6 nesreč manj kot v letu 2003, na področju pridobivanja nafte in plina pa 5 nesreč več kot leto pred tem,
- da se je na področju površinskega izkoriščanja mineralnih surovin v letu 2004 pripetilo 13 nesreč manj in na področju drugih rudarskih del pa 47 nesreč manj kot v letu 2003.

V zvezi s podatki v tabeli 5 je potrebno opozoriti na točnost tistih, ki se nanašajo na število zaposlenih. Ti namreč niso povsem zanesljivi, ker se le-ti statistično izračunavajo na osnovi opravljenih ur. Tudi podatki o številu nesreč niso povsem točni. Ti bodo posebej preverjeni na podlagi posebnih poročil, ki so jih zavezanci dolžni posredovati inšpekciji po zaključku evidenc ob koncu leta. Nezanesljivost podatkov po posameznih področjih se pojavlja tudi zaradi izvajanja dejavnosti s strani večjih izvajalcev na različnih področjih (zapiranje rudnikov, tunelogradnja). Sicer pa primerjava stanja po številu nesreč v tekočem letu ne daje ustreznega vpogleda v stanje na področju varnosti. Zato se dalj časa izvajajo tudi primerjave z najmanj petletnim obdobjem.

V naslednjem diagramu je prikazano število nesreč s telesnimi poškodbami na enoto zaposlenih za 14-letno obdobje. Iz omenjenega diagrama je razviden izrazit trend upadanja skupnega števila nesreč kljub minimalnem porastu števila nesreč nad trendno črto v letih 2003 in 2004.

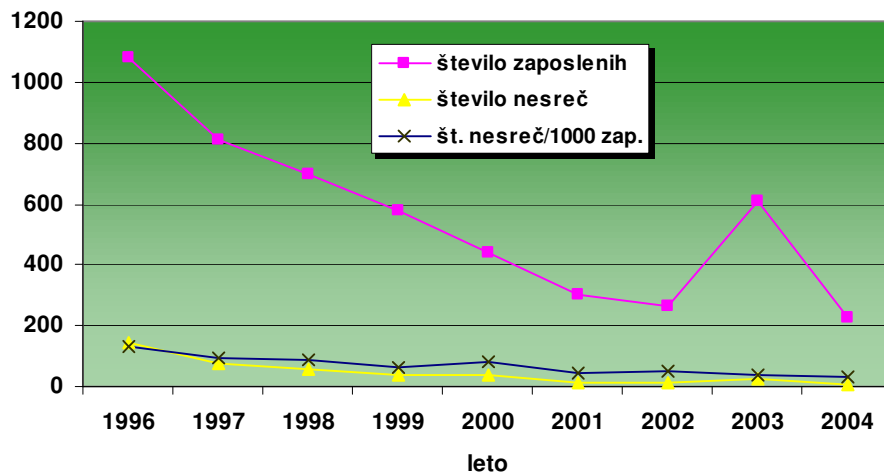
Nesreče na področju rudarstva v RS

Podzemno pridobivanje mineralnih surovin in zapiranje rudnikov

Področje podzemnega pridobivanja mineralnih surovin vključuje izvajanje nadzora na področju podzemnega izkoriščanja lignita in rjavega premoga, področje zapiranja rudnikov pa vključuje področje podzemnih rudnikov premoga in kovin v zapiranju.

Gibanje števila zaposlenih in nesreč na področju zapiranja rudnikov

V letu 2004 je pridobivanje premoga izvajalo podjetje Premogovnik Velenje in deloma podjetje Rudnik Trbovlje-Hrastnik. V slednjem podjetju se je v obravnavanem letu izvajalo zapiralna dela v jami Trbovlje in Hrastnik, v jami Ojstro pa proizvodnja premoga. Zato so podatki o številu zaposlenih in o nesrečah za RTH le deloma ločeni. V omenjenih dveh podjetjih je bilo po podatkih iz leta 2004 zaposlenih 65 % skupnega števila delavcev na področju rudarstva v RS v letu 2003 pa je bilo to 73 %. Za leto 2005 bodo po oceni ti podatki le malo spremenjeni iz prej navedenih razlogov. Natančni podatki o povprečnem številu zaposlenih bodo pridobljeni naknadno. Na podlagi podatkov inšpekcije pa se ocenjuje, da je v letu 2004 znašalo povprečno število zaposlenih na omenjenem področju približno 3000 delavcev, v letu 2003 pa jih je bilo 3500.

Področje zapiranja rudnikov premoga in kovin vključuje zapiranje štirih rudnikov premoga, to so rudnik Senovo, rudnik Zagorje in rudnik Trbovlje in Hrastnik ter treh rudnikov kovin, to so rudnik Svinca in cinka Mežica ter Rudnik živega srebra Idrija in rudnik urana Žirovski vrh. Po preliminarnih podatkih inšpekcije je bilo v letu 2004 na področju zapiranja treh premogovnikov zaposlenih še 2,6 % skupnega števila delavcev na področju rudarstva v RS, v letu pred tem pa 3,2 %. Glede skupnega števila (z RTH) pa se ocenjuje, da bo to število 1 do 2 % večje, ker se je v obravnavanem obdobju izvajalo tudi zapiranje rudnika Žirovski vrh in rudnika Trbovlje in Hrastnik. Natančni podatki o povprečnem številu zaposlenih bodo pridobljeni naknadno.

Iz tabele 5 je razvidno naslednje:

- da se je na področju pridobivanja premoga in zapiranja rudnikov premoga absolutno število nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 14 oz. za 34,3 %,
- da je bilo na prej navedenem področju 6 nesreč s hujšimi poškodbami, ki jih v letu 2003 ni bilo ter da v letu 2004 ni bilo na tem področju nobene smrtne nesreče,

- da se je na področju zapiranja rudnikov kovin v primerjalnem obdobju pripetilo za 6 nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami manj kot v letu 2003 oz., da sta se pripetili le dve nesreči pri delu in da nesreč s težjimi poškodbami in s smrtnim izidom ni bilo.
- da se je na področju izkoriščanja nafte in plina pripetilo 8 nesreč z lažjimi poškodbami oz. pet več kot v letu 2003.

Iz tabele št. 5 je razvidno tudi, da se je na področju pridobivanja premoga pripetilo tudi šest nesreč s težjo poškodbo več kot v letu 2003, ko ni bila evidentirana nobena taka nesreča. Podatki o številu nesreč na 1000 zaposlenih pa so zaradi načina zbiranja in zapisovanja podatkov nezanesljivi in zato slabo primerljivi s predhodnim obdobjem iz razloga, kar je bilo že navedeno oz. pojasnjeno uvodoma poglavja o varnosti. Navedena zmanjšanja skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgoletnemu izrazitemu trendu upadanja.

V letu 2004 ni bilo evidentiranih nevarnih pojavov z večjo materialno škodo. Največji nevarni pojav se nanaša na jamski ogenj in vžig metana v jami Ojstro.

Površinsko izkoriščanje mineralnih surovin

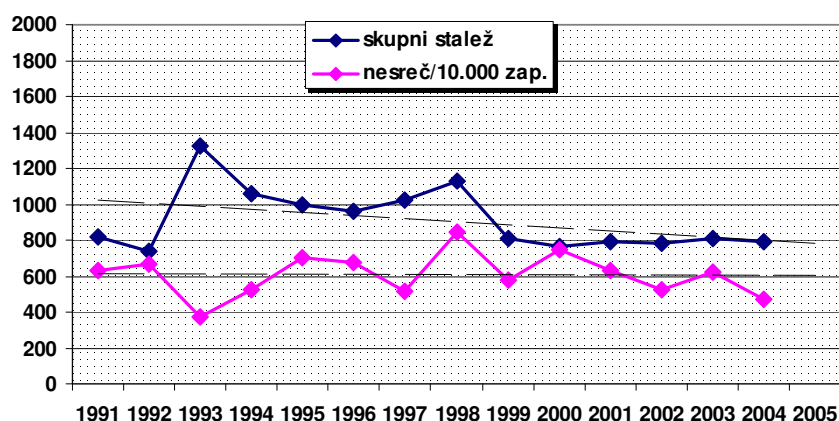
Področje površinskega pridobivanja mineralnih surovin je po številu izvajalcev, po številu lokacij in po obsegu izkopa mineralnih surovin najbolj obsežno področje inšpekcijskega nadzora. Po številu zaposlenih pa je to področje na drugem mestu.

Iz tabele 5 je razvidno, da se je na področju površinskega izkoriščanja pripetilo 6 nesreč z lažjimi poškodbami manj kot v letu 2003, ko je bilo evidentiranih 41 takih nesreč. Na omenjenem področju je bilo tudi pet nesreč s težjimi poškodbami, kar je za 4 več kot v letu 2003. Podatki o številu nesreč na 1000 zaposlenih so nezanesljivi in zato primerljivi s predhodnim obdobjem iz razloga, ki je bil že naveden uvodoma poglavja o varnosti. Sicer pa so ti zelo ugodni zaradi izrazitega porasta števila zaposlenih.

Iz tabele št. 5 pa ni razvidno, da sta se na področju površinskega izkoriščanja pripetili tudi dve nesreči s smrtnim izidom. Iz tabele omenjeni podatek ni razviden, ker se že vseskozi ne zbirajo podatki o številu zaposlenih na področju kamnolomov in gramoznic. Ta podatek pa se ne zbira, ker bi bil le ta premalo natančen, saj se praviloma vsi površinski kopi nahajajo v okviru gradbenih podjetij, ki evidenco delavnikov ne vodijo dovolj natančno.

Prej navedena zmanjšanja skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgoletnemu izrazitemu trendu upadanja, kot sledi iz naslednjega diagrama.

Število zaposlenih in nesreč na področju površinskega pridobivanja

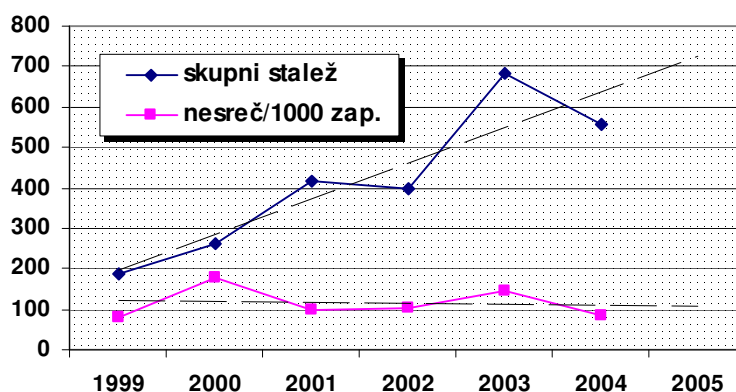
Na področju površinskega izkoriščanja mineralnih surovin ni bilo zabeleženih nevarnih pojavov z večjo materialno škodo, kar je bolj ugodno kot v letu 2003.

Druga rudarska dela (podzemne gradnje, miniranje, uporaba jam. objektov po opustitvi izkoriščanja)

V področje drugih rudarskih del, ki niso v neposredni povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin se po zakonu uvršča dela na področju podzemnih gradenj (izkop in primarna podgradnja), dela na področju miniranja in dela na področju rekonstrukcije in vzdrževanja podzemnih objektov po končanem izkoriščanju mineralnih surovin.

Iz tabele 5 je razvidno, da se je na področju drugih rudarskih del v primerjalnem obdobju, pripetilo kar 47 nesreč z lažjimi poškodbami manj kot v letu 2003. Nesreča s težjimi poškodbami in nesreč s smrtnim izidom pa ni bilo. Navedeno stanje skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgoletnemu trendu povečanja, število nesreč na enoto zaposlenih pa je enako dolgoletnemu trendu stagnacije. Po številu nesreč na 1000 zaposlenih to področje namreč ne odstopa bistveno od premogovnikov s proizvodnjo, od ostalih pa bistveno odstopa v negativnem pomenu.

Nesreče na področju drugih rudarskih del

Zato se je na omenjenem področju inšpekcija še posebej angažirala v smislu preventivnega delovanja, kot bo navedeno v poglavju raziskave nesreč. V ta namen so bili izdani ustrezni ukrepi.

Iz diagrama števila zaposlenih in nesreč na področju podzemnih gradenj je razvidno, da se več letni trend števila nesreč na enoto zaposlenih ohranja, da se skupno število zaposlenih izrazito povečuje in da se povečuje število izgubljenih dni na enoto zaposlenih. Prav tako so v prikazanem diagramu vidni trendi za leto 2004.

Tehnični nadzor

Področje tehničnega nadzora zajema nadzor nad spoštovanjem tehničnih predpisov in to s področja rudarskih del na splošno, konkretno pa s področja metod pridobivanja pod zemljo in na površini, s področja miniranja, s področja rudarskih podzemnih ter površinskih gradenj in s področja tehnične in konstrukcijske varnosti strojnih naprav. Pri tem se del tehničnega

nadzora prepleta s področjem varnosti in zdravja pri delu ter s področjem varstva okolja. Zato tudi rezultatov nadzora ni mogoče obravnavati povsem ločeno.

Z vstopom Slovenije v evropsko skupnost so prenehala veljati prehodna obdobja na področju uporabe oz. izvajanja predpisov o varnosti strojev, osebne varovalne opreme in proti eksplozijske zaščite. Neskladja, ugotovljena pri izvajanju nadzora so se reševala z ustreznimi ukrepi pri izvajalcih del. IR je redno poročala pristojnem ministrstvu o ugotovitvah pri nadzoru posameznih proizvodov.

V letu 2004 je odbor izvedencev izdal tri tehnična soglasja po ZRud in sicer na področju elektro naprav v rudnikih in tunelogradnji.

Metode pridobivanja mineralnih surovin

Tehnični predpisi oz. pravilniki določajo zahteve in pogoje, katerim morajo ustrezati načini pridobivanja mineralnih surovin. V Sloveniji se za pridobivanje mineralnih surovin po zemljo in na površini že več let uporabljajo enake metode pridobivanja. Pri podzemnem pridobivanju rjavega premoga je bila metoda pridobivanja v območjih z velikim tveganjem za nenadne vdore tekočih mas v letu 2004, zaradi nesreče v letu 2001, ko je življenje izgubilo 5 rudarjev, ponovno uporabljena, vendar v minimalnem obsegu. Metoda je bila na podlagi izsledkov raziskave dopolnjena z nekaterimi ukrepi. Z upoštevanjem teh pri odkopavanju ni bilo nenadnih vdorov.

Metoda podzemnega pridobivanja lignita se izpopolnjuje na področju zagotavljanja varnosti pred nenadnimi vodnimi vdori, pred nenadnimi sprostitvami hribinskih pritiskov in pred nekontroliranimi sprostitvami zdravju škodljivih plinov. Na področju dovoljenih norm za škodljive pline v podzemnih jamskih prostorih se je pojavila neusklajenost norm s področja rudarstva z ostalim področjem dela.

Gradnja in uporaba rudniških objektov

Področje normativov pri podzemeljskih graditvi rudniških objektov je bilo v splošnem regulirano z dvema pravilnikoma, od katerih velja en za področje podzemnega izkoriščanja, drug pa za področje površinskega izkoriščanja mineralnih surovin. V drugi polovici leta 2003 je bil sprejet nov pravilnik, ki je obravnavano področje uredil enotno.

Za področje jamskih skladišč za eksplozivna sredstva in za razstreljevanje je bil v drugi polovici leta 2003 sprejet enotni predpis. Način izvršitve posameznih predpisov v praksi, se praviloma opredeli najprej z internim splošnim aktom, nato z rudarskim projektom za izvajanje del in skozi navodila. Izjemoma se posamezni predpisi izvajajo neposredno. Podzemne gradnje, ki se nanašajo na tunele, pa se gradijo v okviru splošnih in posebnih predpisov s področja graditve.

Glede novih podzemnih gradenj bodo konkretni podatki podani v zbirnem poročilu inšpekcije, ko bodo le ti pridobljeni od posameznih gospodarskih subjektov. Na podlagi izvedenega nadzora pa se lahko ocenjuje, da se obseg gradenj na področju izkoriščanja zmanjšuje, na področju cestno gradnje pa nekoliko povečuje. Povečuje pa se obseg vzdrževanja podzemnih objektov.

Področje normativov pri graditvi rudniških objektov na površini in izvajanje rudarskih del je prav tako kot pri podzemnem rudarstvu v splošnem regulirano z dvema pravilnikoma. Na podlagi nadzora se ugotavlja, da se izvajanje pravilnikov nekoliko prepleta s področjem graditve.

V letu 2004 so bili zaključeni upravni postopki za ukinitve obveznosti iz dovoljenja za izkoriščanje za rudnik Mežica, odprti jamski prostori, vključno z muzejskimi prostori, pa so bili predani v uporabo za druge namene gospodarski družbi RSM-Gradbeni materiali.

Strojne naprave

Področje normativov pri uporabi strojnih naprav v podzemnih rudniških objektih je bilo v splošnem regulirano s štirimi pravilniki, od katerih velja en za področje podzemnih rudarskih del, drug za področje površinskega pridobivanja mineralnih surovin, tretji za področje prevozov po vodoravnih in poševnih prostorih ter za prevoze po jaških in prevoze na površini. Poleg omenjenih predpisov se je na omenjenem področju uporabljal tudi posebni predpisi s področja elektro naprav in s področja separiranja ter globinskega vrtanja. Na področju strojnih naprav pri površinskem pridobivanju je veljal en splošni predpis in posebni predpisi za elektro področje ter za področje miniranja, vrtanja, bogatenja in separiranja. Na področju tehnične in konstrukcijske varnosti se je uporabljal tudi specialni predpis o varnosti strojev, ki predstavlja prevod evropske smernice s tega področja. Ta predpis pa na področju rudarskih del v letu 2004 še ni bilo mogoče v celoti izvajati zaradi neusklajenosti starejših predpisov. Sicer pa to tudi ni bilo potrebno, ker po podatkih inšpekcije zavezanci oz. izvajalci rudarskih del v letu 2004 niso nabavljali nove strojne naprave. Pri vzdrževanju obstoječih strojnih naprav pa ni bilo večjih nepravilnosti.

Varstvo okolja

Področje varstva okolja je bilo deloma vključeno v splošne predpise s področja tehničnih normativov. Po uveljavitvi zakona o rudarstvu pa so dolžni nosilci rudarske pravice in izvajalci del, na podlagi podpisa koncesijskih pogodb, svojo dejavnost v določenih rokih v celoti uskladiti s splošnimi predpisi s področja varstva okolja. Na podlagi zakona in koncesijskih pogodb so se vsi izvajalci zavezali, da bodo svojo dejavnost uskladili z omenjenimi predpisi v roku 5 let. V ta namen je inšpekcija izdala več ukrepov v zvezi z obratovalnim monitoringom z namenom, da posamezni zavezanci, ki bolj ali manj obremenjujejo okolje, pristopijo k reševanju te problematike načrtno in sistematično. Pri tem so se v letu 2004 odpravljale določene pomanjkljivosti v vsebini programov in navodil, ker se to področje ureja na novo.

Zaradi premalo natančne opredelitve pristojnosti na omenjenem področju, je na zahtevo inšpekcije za okolje v letu 2003 Inšpektorat podal pravno razlago o pristojnosti. Na osnovi tega je rudarska inšpekcija v območju pridobivalnih in rudniških prostorov pristojna tudi za izvajanje nadzora na področju varstva okolja.

V letu 2004 je bila dana na vpogled direktiva EU o rudniških odpadkih, ki je v pripravi in bo v rudarskih prepisih implementirana z njeno uveljavitvijo, predvidoma po letu 2006.

Ostali nadzor

Koncesije za rudarske pravice za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin

Pristojnost za nadzor nad koriščenjem koncesij bi moral izhajati iz aktov o opredelitvi podelitvi koncesij, kot izhaja iz 9. točke 5. odstavka 15. člena ZRud. Za širitve pridobivalnih prostorov posamezne uredbe določajo, da so za nadzor koriščenja koncesije pristojni inšpektorji (na primer glej 13. člen Uredbe...iz Ur.l. RS, št. 85/2001). Koncesijski akt po 105. členu ZRud pa tega ne določa. Zato je za obstoječe stanje pristojnost nadzora s strani Inšpekcije za rudarstvo lahko nekoliko sporna. Sicer pa se je omenjeni nadzor v preteklem obdobju pričel izvajati drugič. Pri tem se je preverjalo predvsem ali so nosilci rudarske pravice vložili vloge za odmero plačila. Obseg koriščenja rudarske pravice pa se posebej ni preverjal. V obravnavanem obdobju je bilo podeljenih tudi več koncesij za rudarske pravice za izkoriščanje na novih lokacijah, ki pa v tem letu še niso pričele s koriščenjem oz. z izvajanjem del.

Nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin

Nelegalno izkoriščanje in pridobivanje mineralnih surovin, predvsem tehničnega kamna, je bilo v že v letu 2003 dokončno opredeljeno kot kaznivo dejanje kraja državne lastnine.

Z uveljavitvijo novega zakona o graditvi objektov pa je to področje v celoti v pristojnosti gradbene inšpekcije. Prav tako je bil opredeljen postopek za odkrivanje in pregon tovrstnih dejanj. Postopek pregona temelji na vzajemnem sodelovanju med Upravo kriminalistične policije in Inšpekcijo. Do utemeljitve postopka so inšpektorji obravnavali nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin kot prekršek. V sodelovanju s policijo na terenu pa je bilo obravnavanih sedem primerov, za katere so podane ovadbe.

6.3.3. Raziskava nesreč in nevarnih pojavov

V letu 2004 je Inšpekcija za rudarstvo obravnavala dve nesreči s smrtnim izidom, od tega eno pri pridobivanju v kamnolomih in eno nesrečo pri rudarsko gradbenih delih na objektu, namenjenem za bogatenje mineralnih surovin.

Raziskava nesreč pri delu

-Smrtna nesreča pri pridobivanju v kamnolomu

V kamnolomu Cerov log Cestnogradbenega podjetja iz Novega mesta je dne 10.03.2004 izgubil življenje strojnik bagra na gosenicah. Nesreča se je pripetila potem, ko je delavec z bagrom goseničarjem čistil peto 1. etaže in je prišlo do nenadne porušitve dela brežine prve etaže, kjer je bilo pred tem izvršeno miniranje. Pri tem se je večja skala skotalila po nasutem materialu na kabino omenjenega bagra tako, da je delavca v kabini stisnilo in vkleščilo, kjer je tudi izgubil življenje. V postopku raziskave je bilo ugotovljeno, da je do porušitve brežine najverjetneje prišlo zaradi povratnega učinka miniranja in določene spremembe v trdnosti dolomita ter razmeroma tankega glinastega vložka, ki je v razmerah zmrzovanja in tajanja snega nenadoma popustil. V trenutku porušitve brežine se je strojnik bagra nahajal v najneugodnejši poziciji saj je bil s svojo levo stranjo in deloma hrbtom obrnjen proti nasuti brežini, po kateri se je posipal in kotalil zrušeni dolomit. V takem položaju strojnik ni mogel opaziti najmanjšega eventualnega predhodnega posipavanja. V tem primeru strojnik ni ravnal v skladu z navodilom za varno delo.

-Smrtna nesreča pri rudarsko gradbenih delih

V podjetju Kema Puconci se je dne 13. 02. 2004 pri montažnih delih konstrukcije nove mešalnice mas smrtno ponesrečil en delavec, zaposlen pri izvajalcu del HIMOMONTAŽA d.o.o. Maribor. Ponesrečeni je z sodelavcem in upravljavcem avto-dvigala nameščal sestavljen delovni oder na ploščad tretje etaže. Po postavitvi je odpel kavlje in sodelavcu dal komando za dvig jeklenih vrvi s kavlji. Pri dvigovanju vrvi ni opazil, da je en kavelj zapel za konstrukcijo odra. Zaradi tega se je delovni oder zamajal, ponesrečeni pa je omahnil z odra ter padel v globino 11,5 m. Pristojni rudarski inšpektor je raziskal okoliščine nesreče in pri tem ugotovil, da je bil vzrok za nesrečo v nepazljivem ravnanju umrlega delavca. Zato na podlagi tega niso bili izdani nobeni ukrepi.

-Nesreča s težjimi poškodbami pri sanaciji naftne vrtine

Pri sanaciji vrtine Mot-1, ki jo izvaja družba Nafta Geoterm v sklopu sanacije naftno-plinskih polj v severovzhodni Sloveniji, je prišlo dne 4.11. 2004 ob okoli 23 ure in 15 min do težje nesreče pri delu. Pri sanaciji vrtine s pomočjo vrtalnega stolpa N-1000 je prišlo do nesreče pri delu, ko je delavec Rubin Leon s sodelavcem izvajal delovno operacijo lovljenje odtrganega orodja na globini vrtine cca 800 m s pomočjo vrtalnega drogovja. Pri izvlačenju vrtalnega

drogovja je zaradi torzije prišlo do poškodbe na Weatherfordovih klešča pri čemer so se klešča zavrtela in ob tem udarila poškodovanega po levi rami in ga zbila na tla.

Poškodovanec je bil odpeljan v Bolnico Rakičan v oskrbo z reševalnim vozilom. O nesreči je bila inšpekcija obveščena takoj. Raziskava nesreče je v teku.

Raziskava nevarnih pojavov

-Vžig metana pri pridobivanju premoga

V jami Ojstro je dne 25. 10. 2004 na odkopu v Lopata polju k. 66 prišlo do vžiga metana v stropnem delu odkopa. Do vžiga metana je prišlo med rezanjem premoga, ko je rezalna glava udarila v kamnito kremenovo samico, kar je povzročilo iskro in vžig metana, ki je tedaj izhajal iz sloja premoga v povečani količini. Zaradi vžiga metana v stropnem delu odkopa je en delavec utrpel lažje opekline po roki. Dne 23. 12. 2004 je na istem odkopnem delovišču ponovno prišlo do manjšega vžiga metana. Pri tem ni bil noben delavec poškodovan. Oba nevarna pojava sta bila raziskana s strani inšpektorja. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se v sloju premoga nahaja večja količina metana, kateri izhaja v odkopne prostore ob hitrih padcih zračnega pritiska in da se v sloju premoga nahajajo kremenove samice, katerim se ni mogoče izogniti, da je zračenje odkopnih delovišč ustrezno in da je treba posebej projektno obdelati ukrepa za odkrivanje in nadzorovanje tovrstnih nevarnosti.

-Nevarni pojav zruška v cestnem raziskovalnem rovu

Podjetje RGP je kot izvajalec del pri izdelavi raziskovalnega rova Šentvid dne 20. 7. 2004 zabeležil zrušek v rovu in to na stacionaži 1161m oz. 104 m od vhoda. Zaradi omenjenega zruška je moralo podjetje začasno ustaviti dela pri napredovanju. V postopku raziskave je bilo ugotovljeno, da je do zruška prišlo zaradi izredno zahtevne hribine, ki jo zaradi slabih geomehanskih lastnosti s projektiranim postopkom ni bilo mogoče obvladati in da pri tem ni bil kršen noben predpis. Zrušek je bil uspešno saniran, v nadaljevanju napredovanja pa se je podobni pojav ponovil vendar v manjšem obsegu.

-Nevarni pojav pri poružitvi brežine

V juniju 2004 je na lokaciji površinskega kopa kamnoloma lehnjaka Kokra pri Jezerskem, kjer izkorišča mineralno surovino gospodarska družba Marmor Hotavlje, prišlo do poružitve delovne in končne brežine v času, ko se dela niso izvajala. Zaradi tega je nastala manjša materialna škoda na dveh strojnih napravah. Pri raziskavi je bilo ugotovljeno, da je do poružitve prišlo zaradi obilnega deževja in s tem poslabšanih geomehanskih lastnosti hribine. Na podlagi raziskave so bili odrejeni ustrezni ukrepi z namenom stabilizacije končne brežine ter izvedena sanacijska dela.

6.3.4. Skupne koordinirane akcije

Na podlagi spoznanj in ugotovitev se nedovoljeno izkoriščanje je obravnavano kot kaznivo dejanje. Usmeritve Vladne komisije za preprečevanje nedovoljenega izkoriščanja mineralnih surovin so zagotovile usklajeno sodelovanje predvsem z Državnim pravobranilstvom, Tožilstvom, Policijo in drugimi organi, ki imajo pristojnost pregona kaznivega dejanja kraje mineralne surovine.

Na podlagi izkušenj je ugotovljeno, da koordinirani skupni nastopi različnih organov učinkujejo ustrezno na preprečevanje kraje mineralnih surovin. Bile so izvedene skupne akcije, v katerih je sodelovala tako policija, tržna in delovna in gozdarska inšpekcija ter prostorska in rudarska inšpekcija IRSOP.

V preteklem letu so koordinirane akcije skupnih nastopov na področju kraje potekale tudi na OE IRSOP, v katerih so sodelovali rudarski inšpektorji.

V tekočem letu je bilo v sodelovanju z Inšpekcijo za prostor obravnavanih 21 primerov, sodnikom za prekrške je bilo predano 7 kršiteljev. V sedmih primerih je Inšpekcija sodelovala s Policijo. Obravnavani primeri so predani tožilstvu. Sodelovanje z Državno pravobranilko je ustrezno. Na obravnavanih lokacijah, kjer so podane ovadbe, je kraja mineralnih surovin povečini ustavljena. Predstavnik IR je tudi član komisije za preprečevanje dela na črno pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

6.4. OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV

Planiran obseg pregledov je v letu 2004 izvršilo 6 rudarskih inšpektorjev, od teh en direktor inšpekcije in en rudarski elektroenergetski inšpektor.

Letni pregledi reševalne opreme pri jamskih reševalnih službah rudnikov ter preglede rudniških izvažalnih naprav (izvozni jaški) so bili opravljeni po pooblaščenih izvedencih v okviru inšpekcijskih postopkov.

Nadzor nad izvajanjem predpisanih tehničnih normativov ter normativov in ukrepov iz varnosti in zdravja pri delu se je izvajal pri naslednjih izvajalcih:

- Premogovnik Velenje, d.d., Rudnik Trbovlje-Hrastnik, d.o.o., Rudnik Zagorje v zapiranju, d.o.o., Rudnik Kanižarica v zapiranju, d.o.o., Rudnik Senovo v zapiranju, d.o.o., Nafta Lendava, d.o.o., Sektor RPNP, Rudnik svinca in cinka Mežica v zapiranju, d.o.o., Rudnik živega srebra Idrija v zapiranju, d.o.o., Rudnik Žirovski vrh v zapiranju, p.o.;
- izvajalci s površinskim pridobivanjem mineralnih surovin (3. člen ZRud, točke od 1 do 10);
- izvajalci s površinskim pridobivanjem mineralnih surovin (3. člen ZRud, točke od 11 do 16);
- izvajalci, ki izvajajo dela za nosilce rudarskih pravic;
- izvajalci, ki izvajajo dela pri gradnji cestnih in hidrotehničnih predorov;
- izvajalci, ki so nosilci uporabe rudniških prostorov po končanem izkoriščanju.

Inšpekcijski nadzor v prej naštetih subjektih po obsegu pomeni:

- nadzor osmih rudnikov z obrati in strokovnimi službami ter pridobivanje nafte (pregledi najmanj dvakrat letno), to je 39 obratov in strokovnih služb z največjim deležem števila zaposlenih na področju rudarstva v RS;
- pregled 295 rudarskih objektov na 242 lokacijah;
- 193 koncesij za rudarske pravice za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin;
- 27 izvajalcev rudarskih del (pregledi najmanj enkrat letno);

Rudarski inšpektorji so izvršili nadzor nad delovanjem reševalnih služb podzemnih rudnikov in pri tem pregledali posamezne reševalne postaje (sedem reševalnih postaj), pooblašeni izvedenci pa reševalno opremo. Pri rednih in izrednih inšpekcijskih nadzorih so četrto leto nadzirali izvajanje koncesij. Nadzorov koncesij je bilo manj kot v letu 2003, čeprav je bilo v letu 2004 podeljenih nekaj koncesij na novo.

Poleg inšpekcijskega nadzora v navedenih podjetjih so rudarski inšpektorji v okviru in na podlagi zakona opravili še:

- 3 raziskav nesreč in 4 nevarnih pojavov;
- izdali 46 mnenj o izpolnjevanju pogojev po 39. čl. ZRud in po ZIN;
- na podlagi imenovanja so delovali v upravnih postopkih republiške komisije za tehnične

- preglede objektov in naprav na področju izkoriščanja mineralnih surovin za katere izda dovoljenje za izkoriščanje republiški organ pristojen za rudarstvo (mineralne surovine A, 1. do 10. točka 3. člena ZRud);
- na podlagi imenovanj so inšpektorji delovali v komisijah za strokovne izpite nadzornikov, strelcev in opravnikov izvažalnih strojev, v komisiji za strokovne izpite za tehnične vodje, vodje tehničnih služb in samostojne projektante v rudarstvu, za strokovne izpite s področja podzemnih gradenj po ZGO;
 - v skladu z 2. odstavkom 85. člena ZRud so sodelovali z drugimi inšpekcijami, kakor tudi s strokovnimi organizacijami s področja rudarstva;
 - sodelovali so v komisiji Vlade RS za nadzor nad nedovoljenimi posegi v prostor z namenom izkoriščanja mineralnih surovin ter v komisiji Vlade RS za nadzor dela na črno;
 - in v okviru prioritete naloge preprečevanje kraje mineralnih surovin so inšpektorji po uradni dolžnosti sodelovali z Gradbeno inšpekcijo, Policijskimi upravami, Državnim tožilstvom in Državnim pravobranilstvom;
 - prioriteta izvajanja inšpekcijskega nadzora v letu 2004 je bila opredeljena s cilji izvajanja inšpekcijskih nalog po določbah Zakona o rudarstvu, Zakona o varnosti in zdravju pri delu, ter z nadzorom nad nedovoljenim izkoriščanjem mineralnih surovin;
 - pridobljeno je bilo pravno mnenje o upravnih postopkih in razmejitvi odgovornosti med Inšpekcijo za okolje ter IR v zvezi z nadzorom pri izkoriščanju termoenergetskih virov;
 - IR je strokovno sodelovala pri izdelavi predpisov na podlagi Zakona o eksplozivih v delu kjer se predpisi nanašajo na izvajanje minerskih del kot rudarskega dela po Zakonu o rudarstvu;
 - IR je pripravila predloge v zvezi z dopolnitvijo Zakona o rudarstvu, ki so že v postopku službe za zakonodajo. Dopolnitve se nanašajo na nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin z rudarskimi deli.

6.5. ZAKLJUČEK

Problematika

1. Izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu je pokazalo, da se stanje na področju izvajanja del po odobrenih rudarskih projektih izboljšuje. Prepovedi del so bile izdane za izvajanje del brez projektov in s tem zahteva po izdelavi novih projektov oz. po projektni obdelavi del. V takih primerih je zahtevano obvezno sodelovanje odgovornih projektantov pri inšpekcijskih pregledih.
2. Inšpekcijski nadzor na področju nelegalnega izkoriščanja je bilo v letu 2004 dorečeno z uveljavitvijo Zakona o graditvi v smislu jasne pristojnosti in vrste dejanj. Na področju pregona nedovoljenega izkoriščanja mineralnih surovin je IR nadaljevala delo po zastavljenem konceptu.
3. Glede nelegalnega izkoriščanja mineralnih surovin je opredeljeno, da se kot tako dejanje obravnava le tiste brez podeljene koncesije. Ni pa opredeljeno, kako obravnavati tiste s podeljeno koncesijo in kdo je za inšpekcijski nadzor pristojen. To dejstvo je treba še opredeliti, sicer bo tudi policija take primere obravnavale neustrezno.
4. Inšpekcijski nadzor na področju sanacije opuščanih lokacij že pred časom zaprtih

rudnikov zakonsko sploh ni ustrezno opredeljeno. Takih primerov je v Sloveniji več (Hrastovec pri Poljčanah, rudnik barita pri Škofljici ...). Primer so neizvršena sanacijska dela na območju opuščene rudnika Sitarjevec pri Litiji.

Na podlagi dosedanjih ugotovitev se lahko sklepa, da bo v omenjenem primeru stranka v inšpekcijskem postopku Država, ki jo zastopa Državno pravobranilstvo. Zaradi določenih nejasnosti (stvarna pristojnost, zastaranje) je bil podan zahtevek za pravno mnenje na pristojno službo.

5. V letu 2003 je uveljavljenih večina novih rudarskih predpisov, katerih izvajanje v praksi še ni v celoti uveljavljeno, zaradi neopredeljenih prehodnih določb posameznih predpisov. Zato bo potrebno proces prilagajanja novim predpisom nadaljevati tudi v letu 2005.
6. Pri odgovornih osebah nekaterih izvajalcev del še ni zagotovljen zadovoljiv obseg preventivnega delovanja na podlagi novih predpisov z namenom izvajanja javnega interesa na področju varnosti in zdravja pri delu ter na področju varovanja okolja s ciljem zmanjšanja števila nesreč pri delu.
7. V nekaterih rudnikih v zapiranju tekoči priliv sredstev večinoma ni zadoščal za plače in za vzdrževalna dela, nikakor pa ne za zagotavljanje pravočasnega in celovitega izvajanja planiranega obsega zapiralnih del. Pri izdelavi podzemnih gradbenih objektov občasno prihaja do pritiskov na izvajalca glede doseganja planiranih rokov. Zato v nekaterih primerih izvajalci del niso bili dosledni pri izvajanju izvršilnih ukrepov ob upoštevanju veljavnih predpisov.
8. Prilagajanje izkopa premoga in drugih mineralnih surovin, katerih raba je vezana na trg, je večkrat odvisna od trenutne situacije kot je planirano stanje, tudi v odvisnosti od vremenskih razmer, kar ne vpliva ugodno na doseženi nivo varnosti in zdravja pri delu.

Smernice za nadaljnje delo

1. Pri izvajanju nadzora v sodelovanju z drugimi inšpekcijskimi službami zagotavljati preventivno delovanje z namenom zagotavljanja javnega interesa na področju varnosti in zdravja pri delu ter na področju varovanja okolja.
2. Izvajanje ciljanega nadzora na podlagi ažurnih analiz nastalih dogodkov (nesreče in nevarni pojavi) pri izvajalcih rudarskih del s povečanim tveganjem.
3. Na podlagi nadzora nad izvajanjem tehničnih ukrepov in ukrepov iz varnosti in zdravja pri izvajanju rudarskih del zagotavljati dosežen nivo varnosti in zdravja pri delu v rudarstvu.
4. V okviru izvajanja nadzora nad krajo mineralnih surovin zmanjšati obseg kraje.
5. Slediti postopkom odpravljanja izvršilnih ukrepov pri izvajalcih rudarskih del.
6. Ohranjati in dvigovati strokovni nivo delovanja posameznih inšpektorjev za izpolnjevanje prej navedenih ciljev in v cilju javnega delovanja (obveščanje javnosti).
7. Nadaljevati proces prilagajanja izvajanja rudarskih del novim predpisom.